

Pilonul III Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii, inclusiv coeziune economică, locuri de muncă, productivitate, competitivitate, cercetare, dezvoltare și inovare, precum și o piață internă funcțională, cu întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri) puternice

REFORMA FISCALĂ

Obiectivele generale:

Componenta MF din PNRR (Componenta 8 - Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii) cuprinde un număr de 5 reforme și 8 investiții, având alocat un buget total de 371,8 mil. EUR și vizează: reforma administrației fiscale (*obiectiv - creșterea ponderii veniturilor colectate de ANAF cu cel puțin 2,5 p.p. din PIB față de valoarea indicatorului din anul 2019, respectiv reducerea decalajului TVA cu 5 puncte procentuale în 2026 față de valoarea indicatorului din 2019*) și revizuirea cadrului fiscal, îmbunătățirea eficienței cheltuielilor publice, consolidarea capacității instituționale de prognozare a cheltuielilor cu pensiile și înființarea Băncii Naționale de Dezvoltare.

1. Reforma administrației fiscale și revizuirea cadrului fiscal pentru consolidarea sistemului fiscal și pentru creșterea veniturilor colectate de administrația fiscală cu cel puțin 3 puncte procentuale din PIB (2,5 procente din reforma administrației fiscale și 0,5 procente din revizuirea cadrului fiscal) și reducerea decalajului de TVA cu cel puțin 5 puncte procentuale, ambele comparativ cu 2019
2. Îmbunătățirea eficienței cheltuielilor publice, prin creșterea transparenței procesului de bugetare, îmbunătățirea sistemului de monitorizare și raportare a programelor bugetare, prioritizarea proiectelor mari de investiții, efectuarea analizei cheltuielilor în toate sectoarele publice și consolidarea rolului Consiliului fiscal, cu sprijinul digitalizării procedurilor bugetare.
3. Creșterea competitivității, a capacității de inovare, a productivității și internaționalizării afacerilor (în special a IMM-urilor), prin furnizarea de surse alternative de finanțare ca urmare a înființării unei Bănci Naționale de Dezvoltare.

Reforme

- R1. Reforma Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) prin digitalizare.
- R2. Modernizarea sistemului vamal și implementarea vămii electronice.
- R3. Îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară.
- R4. Revizuirea cadrului fiscal.
- R5. Crearea și operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare.

Investiții

- 1. Creșterea conformării voluntare a contribuabililor prin dezvoltarea serviciilor digitale.
- 2. Îmbunătățirea proceselor de administrare a impozitelor și taxelor, inclusiv prin implementarea managementului integrat al riscurilor.
- 3. Asigurarea capacității de răspuns la provocările informaționale actuale și viitoare, inclusiv în contextul pandemiei, prin transformarea digitală a Ministerului Finanțelor/Agenției Naționale de Administrare Fiscală.
- 4. Implementarea vămii electronice.
- 5. Îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară.
- 6. Instrument de modelare economică (set de instrumente de simulare privind opțiunile de reformă a pensiilor) pentru îmbunătățirea capacității instituționale de a prognoza cheltuielile cu pensiile.
- 7. Asistență tehnică pentru revizuirea cadrului fiscal.
- 8. Operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare.

Buget: 371,8 mil. EUR Valorile din prezenta componentă nu includ TVA

1. Provocări și obiective

a) Provocări

SISTEMUL FISCAL

Construcția bugetară pentru anul 2021 este primul pas pentru revenirea în mod gradual la ținta de deficit bugetar prevăzută în Tratatul de la Maastricht, revenirea deficitului sub 3% din PIB fiind prevăzută pentru anul 2024.

Anul 2020 a fost un an marcat de criza generată de pandemia COVID-19, cel mai mare lockdown fără precedent în istoria modernă, cu implicații severe și foarte specifice pe aproape toate palierele economice și sociale.

Pe perioada crizei, regulile fiscale au fost suspendate, însă trebuie avut în vedere că legile economice reacționează la dezechilibrele, vulnerabilități economice și aspecte nesustenabile pe care le sancționează și impune corecția acestora.

Politica fiscală prociclică practică de România în perioada 2017-2019, a condus la epuizarea spațiului fiscal necesar pentru stimularea economiei în perioadele de recesiune și poate constrânge sever politica fiscal-bugetară în perioadele economice dificile, cum este cea generată de pandemie.

Conform Raportului de țară (2019), se constată că România urmează, în mod constant, prevederile înscrise în cadrul său fiscal-bugetar, în procesul de planificare a bugetului său. Regula privind deficitul structural la nivel național impune respectarea obiectivului bugetar pe termen mediu sau convergența către acest obiectiv și anume un deficit structural care să nu depășească 1 % din PIB. Același raport menționează că bugetul anului 2019 s-a abătut de la mai multe reguli fiscal-bugetare, inclusiv de la regula privind deficitul structural, deficitul public raportat pentru anul 2019 fiind de 4,3 % din PIB.

În conformitate cu Raportul de țară din anul 2020 privind Romania, principalele arii semnalate cu titlu de domenii de îmbunătățit sunt:

- Structura fiscală la nivel de țară este bazată în mare parte pe impozite de consum, în timp ce se înregistrează un nivel scăzut al veniturilor (i.e. 26,3% din PIB versus 39,2% media înregistrată la nivelul Uniunii Europene);
- Sistemul fiscal actual are un impact limitat în îndeplinirea rolului său de redistribuire a veniturilor, de reducere a sărăciei și de reducere a inegalității veniturilor populației;
- Aspectele de mediu, așa cum sunt ele dezvoltate la nivelul european au un impact redus în sistemul de taxare;
- Din perspectiva TVA, se înregistrează în continuare un deficit semnificativ la încasare față de media statelor membre, principalele deficiențe care cauzează decalajul fiind: evaziunea, fraudă, procedurile de insolvență, falimentele, erorile administrative și inclusiv planificarea fiscală agresivă;
- Nivelul muncii nedeclarate este la cote înalte, în ciuda măsurilor de relaxare fiscală din domeniile: construcții, servicii și producția de textile;
- Din perspectiva conformării voluntare, România nu are un mecanism de asigurare a conformării, fiind semnalate amnistiiile adoptate ad-hoc.

În ceea ce privește partea de deficit bugetar, la 3 aprilie 2020 Consiliul a emis o recomandare în care invita România să pună capăt situației de deficit public excesiv până cel târziu în anul 2022. Decizia s-a bazat pe obiectivele fiscal-bugetare actualizate ale guvernului, care au reflectat datele privind execuția bugetară de la începutul exercițiului până la data raportului.

În timp ce o parte din acest deficit se explică prin problemele legate de pandemie, deficitul bugetar al României are o natură structurală (indusă de reduceri de taxe și impozite și majorarea unor cheltuieli cu caracter permanent).

Sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice ale României era deja influențată înainte de pandemie, iar riscurile asociate durabilității fiscale sunt amplificate și mai mult de efectele pandemiei. România este în procedură de deficit excesiv și are nevoie de diverse reforme, mai ales în domeniul creșterii veniturilor bugetare și al consolidării activității de colectare a veniturilor la bugetul de stat, dar și în ceea ce privește optimizarea cheltuielilor bugetare.

Pentru echilibrarea bugetară sunt necesare eforturi conjugate, pe de o parte în zona politicii fiscale, în zona de consolidare a capacității de colectare a veniturilor, de sprijinire financiară a mediului de afaceri, iar pe de altă parte în zona de cheltuieli publice.

De altfel și în cadrul *Programului de Guvernare 2020 - 2024* este prevăzută o reformă a marilor sisteme de servicii publice și corespunzător, de cheltuieli publice. Se va asigura creșterea transparenței și predictibilității în domeniul fiscal, va fi consolidată încrederea mediului de afaceri și a consumatorilor, iar creșterea economică sustenabilă și echilibrată va permite creșterea standardului de viață al cetățenilor.

a. Zona de politică fiscală va urmări asigurarea predictibilității măsurilor fiscale, a echității și a asigurării transpunerii măsurilor adoptate la nivel european.

b. În ceea ce privește consolidarea activității de colectare a veniturilor la bugetul general consolidat, deși Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF) și-a îmbunătățit constant activitatea de colectare, pentru corectarea deficitului structural este esențială eficientizarea rapidă a activității de colectare, mai ales prin intermediul digitalizării și îmbunătățirea relației cu contribuabilii. Problematicile identificate în domeniul fiscal-bugetar și evidențiate în Rapoartele de țară privind România și în Recomandările specifice de țară, pentru anii 2019 și 2020, vizează necesitatea de a consolida respectarea obligațiilor fiscale și colectarea impozitelor, respectiv ponderea veniturilor colectate în PIB sau decalajul fiscal la TVA.

Decalajul TVA a scăzut treptat de la 37,3% în 2016 la 33,1% în 2018. Cu toate acestea, în contextul crizei sanitare internaționale, se așteaptă o creștere a decalajului de TVA la peste 37% în 2020.

De asemenea, ANAF și-a îmbunătățit constant activitatea de colectare, cu o limită în realizarea integrală a obiectivelor de colectare a veniturilor bugetare din anii 2019 și 2020, fapt care s-a datorat, pe de o parte, amânării procedurilor de comercializare a licențelor de comunicație în frecvența 5G, iar pe de altă parte, creșterii accentuate a sumelor de TVA restituite efectiv către mediul economic.

Digitalizarea masivă a sistemului informatic existent este în schimb condiția esențială și necesară în acest proces de consolidare instituțională și a veniturilor. Criza generată de pandemia COVID-19 a accentuat nevoia de digitalizare, mai ales în zona de furnizare de servicii digitale către contribuabili, dar și în ceea ce privește necesitatea de a gestiona volume masive de date și informații pentru o mai bună înțelegere a contextului economic, a provocărilor de conformare și a dinamicii afacerilor. Programul de Guvernare 2020-2024 prevede, printre obiectivele sale, reforma ANAF și schimbarea paradigmei relației stat-contribuabili, precum și accelerarea digitalizării ANAF. Prin ducerea la îndeplinire a acestor deziderate va crește baza de colectare și va fi prevenită evaziunea fiscală.

Nu în ultimul rând, sistemul instituțional al Ministerului de Finanțe - ANAF trebuie consolidat și eficientizat printr-o transformare digitală, transformare culturală și investiții care, pe de o parte, să asigure beneficii clienților (contribuabilii, dar și alte entități publice sau private) și, pe de altă parte, să îmbunătățească procesele interne și să introducă un mediu de lucru colaborativ, dematerializat și flexibil. În centrul acestui proces de transformare va sta digitalizarea completă a activității Ministerului de Finanțe și a ANAF, însoțită de investiții bine direcționate în tehnologie, în îmbunătățirea mediului de lucru și în formarea personalului. Indirect, această transformare va aduce beneficii importante în prevenirea creării de deșeuri (reducerea substanțială a

consumului de hârtie ca urmare a dematerializării proceselor de lucru interne) și în reducerea consumului de energie și a poluării.

Este important de precizat în acest context faptul că sistemul informatic fiscal al Ministerului Finanțelor și al ANAF (dezvoltat treptat în ultimele 3 decenii) se confruntă cu o serie de constrângeri legate de:

- sarcinile în continuă creștere, ca urmare a cerințelor mediului extern, în condițiile unor resurse materiale limitate; capacitatea infrastructurii hardware și software trebuie să crească pentru a susține dezvoltările dorite, etc.;
- tehnologie învechită, cu repercusiuni atât în ceea ce privește disponibilitatea serviciilor, performanța organizației, riscurile de securitate, cât și în privința costurilor tot mai mari pentru întreținerea infrastructurii utilizate;
- competiția de pe piața muncii pentru atragerea de personal cu competențe noi, mai ales în contextul unei tranziții demografice importante, iar numărul de angajați cu experiență care părăsește organizația este foarte mare (mai ales prin pensionări).

În același timp, principalele priorități ale Codului Vamal al Uniunii, aprobat prin Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013, constă în furnizarea unei game largi de servicii vamale electronice pe întregul teritoriu vamal al Uniunii Europene, care să permită operatorilor economici comunitari, cât și celor din țări terțe să interacționeze în același mod cu autoritățile vamale ale oricărui stat membru al Uniunii. În acest sens, a fost stabilit programul de lucru pentru Codul Vamal al Uniunii, aprobat prin Decizia de punere în aplicare a Comisiei Europene 2014/255/UE din 29 aprilie 2014, având drept scop stabilirea măsurilor privind implementarea sistemelor electronice necesare aplicării dispozițiilor Codului Vamal al Uniunii.

c. În ultimii ani, România s-a poziționat pe ultimul loc în UE ceea ce privește numărul de întreprinderi/1.000 locuitori. În ceea ce privește indicele de inovare, investițiile întreprinderilor în activități de cercetare-dezvoltare-inovare s-au situat la un nivel modest.

În vederea creșterii competitivității, a capacității de inovare, a productivității și a internaționalizării afacerilor din perspectiva unei mai mari integrări în piața unică, IMM-urile, în special start-up-uri și scale-up-uri inovatoare, au nevoie de investiții care să fie susținute prin instrumente diversificate de finanțare, pe lângă finanțarea bancară clasică, care să le asigure accesul la capitalul necesar implementării de proiecte viabile, cu valoare adăugată ridicată. În prezent, nu există bănci naționale de dezvoltare în România care să îndeplinească, în numele statului, rolul de stimulare și susținere a investițiilor pentru a compensa disfuncționalitățile pieței financiare și lacunele de finanțare.

Prin asigurarea sprijinului financiar necesar dezvoltării afacerii, printr-un pachet de măsuri integrat se vor crea premisele de majorare a contribuției IMM-urilor la veniturile fiscale ale statului.

d. Pe de altă parte, atingerea țintei de deficit depinde și de eficientizarea cheltuielilor publice.

Măsurile care stau la baza construcției bugetare pentru anul 2021 și perspectiva 2022-2023, precum și evoluția descendentă a deficitului bugetar pe termen mediu indică tendința clară de eliminare graduală a politicii fiscale pro-ciclice și faptul că măsurile

luate de autorități pentru redresarea economică își produc efectele, anul 2021 fiind primul pas de ajustare a țintei de deficit față de anul 2020.

Prin urmare, reformele și investițiile propuse în cadrul acestei componente răspund următoarelor Recomandări Specifice de Țară:

(RST 2020.2) sprijinirea consolidării competențelor și a învățării digitale;

(RST 2020.3) direcționarea cu prioritate a investițiilor către tranziția ecologică și digitală, în special prin realizarea infrastructurii de servicii digitale;

(RST 2020.4) îmbunătățirea eficacității și a calității administrației publice, precum și previzibilitatea procesului decizional, inclusiv printr-o implicare adecvată a partenerilor sociali;

(RST 2019.1) asigurarea respectării Recomandării Consiliului din 14 iunie 2019 de a corecta abaterea semnificativă de la traiectoria de ajustare, în vederea atingerii obiectivului bugetar pe termen mediu, aplicarea integrală a cadrului fiscal-bugetar, consolidarea respectării obligațiilor fiscale și colectarea impozitelor;

(RST 2019.2) protejarea stabilității financiare și soliditatea sectorului bancar; asigurarea sustenabilității sistemului public de pensii;

(RST 2019.3) asigurarea îmbunătățirii competențelor digitale.

b) Obiective

SISTEMIUL FISCAL

Pentru a răspunde principalelor recomandări specifice de țară mai sus amintite, în mod special celei centrale care vizează asigurarea respectării cadrului fiscal-bugetar, Ministerul Finanțelor are ca principal obiectiv consolidarea sistemului financiar-fiscal și creșterea capacității de colectare a veniturilor la bugetul de stat - reforma ANAF, prin:

- îmbunătățirea capacității de utilizare/valorificare masivă și inteligentă a datelor/informațiilor;
- furnizarea de noi servicii digitale către contribuabili;
- transformarea digitală a sistemului informatic al finanțelor publice pentru o viteză accelerată de răspuns la provocările informaționale actuale și viitoare, reliefate de contextul pandemic;

În mod specific, prin intervențiile din cadrul componentei sunt vizate:

1. crearea unui "hub" al finanțelor publice la nivel național care să colecteze, gestioneze și să pună la dispoziția tuturor factorilor interesați informații fiabile, validate și actuale de natură financiară, patrimonială sau în legătură cu banii publici;
2. dezvoltarea de servicii digitale bazate pe o relație de parteneriat și consultare cu contribuabilii;
3. prevenirea și combaterea fraudei și evaziunii fiscale, prin sprijinirea conformării contribuabililor, în vederea menținerii unui mediu economic echitabil;
4. dezvoltarea de soluții digitale integrate pentru sistemul financiar și de administrare fiscală și vamală;

5. revizuirea cadrului fiscal și bugetar;

În acest context, atingerea obiectivelor Ministerului Finanțelor și instituțiilor din subordine depinde într-o mare măsură de disponibilitatea și funcționarea la nivelul întregii organizații a unui sistem informatic de ultimă generație, care să deservească toate procesele menționate mai sus și să răspundă nevoii de informații a tuturor părților implicate în derularea acestor procese: MF și instituțiile sale subordonate, celelalte instituții publice din administrația publică centrală și locală, alte instituții ale statului, societăți comerciale, organizații, cetățeni.

Toate inițiativele de dezvoltare în continuare a sistemului de informații al organizației sunt strâns legate de o mai vizibilă plasare a informației în miezul deciziilor strategice, conform rolului decisiv pe care îl are aceasta în zilele noastre.

Obiectivele principale de business nu pot fi realizate fără o susținere consistentă din partea soluțiilor IT utilizate și depind de performanța sistemului utilizat. Dezvoltarea sistemului informatic, care deservește întreaga organizație a MF, este determinată pe de o parte de necesitățile identificate în cadrul instituției de a eficientiza prin informatizare procesele și activitățile proprii, iar pe de altă parte de necesitatea de a crea un "hub" al finanțelor publice la nivel național (centru de servicii și date financiar-fiscale al administrației publice), care să colecteze, gestioneze și să pună la dispoziția tuturor factorilor interesați informații fiabile, coerente și actuale de natură financiară, patrimonială sau în legătură cu banii publici. Funcționând ca un sistem de comunicare multi-canal între guvern, cetățeni, mediul de afaceri și furnizorii de servicii, hub-ul fiscal va permite MF-ANAF să asigure creșterea accesului la informații, centralizarea și integrarea datelor și aplicațiilor, eficientizarea procesului de decizie în activitatea publică, creșterea veniturilor și reducerea costurilor.

Pe termen scurt și mediu este nevoie de modernizarea infrastructurii fizice suport care menține centrele de date ale MF, până la construirea unui nou centru de date, la standardele actuale de securitate și dotare, care să primească echipamentele ce vor susține sistemele existente, implementarea noilor sisteme și să aibă și capacitatea necesară pentru creșterea puterii de calcul și de stocare pentru următorii 5-10 ani.

În sfera proceselor de administrare fiscală, mai ales prin prisma șocului indus de pandemie, este necesar, acum mai mult ca oricând, să fie adoptate toate măsurile pentru a ușura efortul contribuabililor de conformare voluntară prin dezvoltarea de servicii digitale, reducerea costurilor de conformare și facilitarea declarării, inclusiv prin introducerea de formulare precompletate și pentru a consolida capacitatea administrației fiscale de a colecta taxele la bugetul general consolidat, în mod special prin digitalizare.

Din punctul de vedere al nevoilor de dezvoltare a proceselor de administrare fiscală, acestea vor continua să urmeze prioritățile strategice menționate, de altfel și în Strategia ANAF pentru perioada 2021 - 2024:

1. dezvoltarea serviciilor pentru contribuabili;
2. transformarea digitală a ANAF;
3. prevenirea și combaterea fraudei fiscale și sprijinirea conformării fiscale;
4. creșterea eficienței și transparenței instituționale.

Acest document strategic este completat de alte documente specifice pentru același

orizont de timp, respectiv Strategia pentru digitalizare, Strategia pentru comunicare a ANAF, Planul de acțiune pentru prevenirea și combaterea fraudei și evaziunii fiscale, precum și Planul de acțiune cu privire la arieratele fiscale, toate fiind documente aflate în consultare publică, care au primit aviz favorabil de la toți stakeholderii, fiind apreciată comunicarea și transparența în planificarea viitoarelor acțiuni strategice ale ANAF.

Alte inițiative strategice ale ANAF au în vedere utilizarea masivă a datelor și informațiilor și analiza acestora cu scopul îmbunătățirii proceselor de administrare fiscală sau al eficientizării luptei împotriva evaziunii și fraudei fiscale. Aceste măsuri necesită sisteme informatice care permit un acces în timp real la informații (de ex., case de marcat și e-facturare) și platforme puternice de calcul și de stocare.

În același timp, ca parte a efortului de a asigura conformarea fiscală, trebuie asigurată respectarea angajamentelor asumate de către România în ceea ce privește schimbul de date fiscale și vamale cu partenerii săi, statele membre ale UE sau state din OECD. Pentru aceasta ANAF trebuie să continue dezvoltarea programelor de interoperabilitate fiscale și vamale, dintre care amintim aici AEOI, FATCA, VIES, OSS, implementarea sistemelor IT vamale, ce au ca bază legală Codul Vamal al Uniunii, aprobat prin Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 - ICS2, EMCS, Sistemul de import, NCTS, AES și crearea unui mediu electronic (informatizat, respectiv "paperless").

În ceea ce privește procesele de administrare vamală, este necesară o intervenție pentru a răspunde nevoilor de aliniere a sistemelor vamale din România la cerințele Codului Vamal al Uniunii prin aplicarea reglementărilor europene și naționale privind mediul informatizat pentru vamă și comerț, cât și necesitatea de coordonare a eforturilor cu politicile Comisiei Europene, în vederea reorientării activității de vămuire către un sistem și un mediu complet electronic.

Utilizarea de către administrația vamală a mecanismelor și instrumentelor informatice în procesele de „business” vamal reprezintă, printre altele, una dintre direcțiile prevăzute în Planul Strategic Multianual (Electronic Customs Multi-Annual Strategic Plan - MASP), document elaborat de Comisia Europeană, în colaborare cu statele membre, conform articolului 8(2) din Decizia Vamă Electronică, cu nr. 70/2008/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 ianuarie 2008 cu privire la un mediu de lucru paperless pentru vamă și comerț, publicat în J.O. 2008.

În plus, la nivelul întregii organizații este necesar să fie implementate soluții TIC corespunzătoare, care să sprijine funcțiile de management al finanțelor publice realizate de întreaga organizație a MF, să asigure alinierea sistemului informatic al MF cu cerințele pentru elaborarea și gestionarea bugetului statului, să dezvolte capacitatea de a implementa și estima impactul reformelor structurale ale sistemului de pensii pe termen mediu și lung, să sprijine colectarea, centralizarea și utilizarea informațiilor bugetare și financiare la nivelul statului ori pentru asigurarea interoperabilității cu celelalte instituții ale administrației publice, precum și cu cerințele pentru alinierea la noile tehnologii.

În acest sens, se are în vedere asigurarea funcționării sistemului informatic al MF, unitar și integrat la nivelul întregii organizații, pentru a răspunde cerințelor beneficiarilor săi interni - MF și instituții subordonate și externi, dar și extinderea acestuia prin dezvoltarea unor noi sisteme, necesare în urma modificării nevoilor de activitate și/sau a dezvoltărilor tehnologice pe plan mondial.

Un alt obiectiv vizează zona de impozitare, unde este urmărită alinierea sistemului

de impozitare cu actuala și viitoarea etapă de dezvoltare economică a României prin îmbunătățirea structurii veniturilor fiscale, eliminarea distorsiunilor și lacunelor din sistemul fiscal, care permit contribuabililor să minimizeze taxele fiscale (subminând corectitudinea sistemului) în materia impozitului pe venit, a contribuțiilor sociale sau a impozitului pe proprietate, cu respectarea unor principii esențiale, precum echitatea, transparența, stabilitatea și neutralitatea fiscală.

Investițiile propuse se încadrează în inițiativa emblematică europeană 5 - *Modernizare (Modernise)*, care susține ca principalele servicii publice digitale să fie modernizate și accesibile tuturor. Componenta fiscală și sistemele publice digitale finanțate contribuie la punerea în aplicare a acestei inițiative prin faptul că reformele și investițiile propuse în cadrul componentei sprijină dezvoltarea unor sisteme digitale coerente și integrate în sectorul fiscal - bugetar din România, care să ofere servicii digitale de înaltă calitate și accesibile atât cetățenilor, cât și companiilor. Totodată, investițiile propuse sprijină consolidarea/dezvoltarea competențelor profesionale digitale ale specialiștilor și lucrătorilor din domeniul fiscal - bugetar, astfel se încadrează în inițiativa emblematică 7 - *Recalificare și perfecționare (Reskill and upskill)*, care sprijină dezvoltarea competențelor digitale.

2. Descrierea reformelor și investițiilor

SISTEMUL FISCAL

R1. Reforma Agenției Naționale pentru Administrare Fiscală (ANAF) prin digitalizare

Potrivit rapoartelor de țară publicate de Comisia Europeană în anii 2019 și 2020, una dintre problemele de bază identificate se referă la necesitatea asigurării sustenabilității pe termen lung a finanțelor publice. Din perspectiva componentei veniturilor, acest lucru determină de urgență modernizarea și digitalizarea ANAF, astfel încât să fie eficientizată colectarea veniturilor la bugetul general consolidat cu consecințe asupra creșterii ponderii veniturilor în PIB.

Această reformă abordează nevoia urgentă de modernizare și digitalizare a ANAF, astfel încât colectarea impozitelor să fie mai eficientă în raport cu obiectivul de a crește raportul venit - PIB (cu 2,5 puncte procentuale până în trimestrul IV 2025, comparativ cu 2019) și de a reduce decalajul fiscal la TVA (cu 5 puncte procentuale până în trimestrul II 2026, comparativ cu 2019).

Reforma va fi pusă în aplicare prin intrarea în vigoare a cadrului legal pentru înrolarea obligatorie a contribuabililor persoane juridice în SPV (Spațiu privat virtual). Acest act modifică Codul de procedură fiscală și introduce obligația pentru persoanele juridice, asociațiile și alte entități fără personalitate juridică, precum și pentru persoanele fizice, care desfășoară o profesie liberală sau desfășoară o activitate economică independentă, ca persoană fizică autorizată, întreprindere individuală și întreprindere familială, să se înscrie în SPV.

Reforma va fi implementată și prin intrarea în vigoare a cadrului legal aplicabil care definește criteriile de risc pentru clasificarea contribuabililor printr-un ordin al președintelui ANAF. Acesta este primul pas către operaționalizarea deplină și dezvoltarea

sistemului integrat de gestionare a riscurilor fiscale, inclusiv prin operaționalizarea analizei centralizate a riscurilor și a unui registru electronic centralizat al riscurilor. Definiția criteriilor de risc se face în funcție de principalele categorii de riscuri de neconformare fiscală, spre exemplu: riscuri legate de înregistrarea fiscală, depunerea declarațiilor, nivelul de declarare și plata. Noile criterii de risc vor fi introduse într-un sistem de gestionare a riscurilor, în care măsurile de administrare și controalele fiscale vor fi adaptate la riscul fiscal al fiecărei clase de contribuabili.

Criteriile de risc trebuie să ia în considerare următoarele standarde internaționale:

- OECD ISO 31000: 2018;
- COM - Ghid de gestionare a riscurilor de conformitate pentru administrațiile fiscale 2010;
- Notă de orientare ALS pentru evaluarea eficienței strategiilor de tratare a riscului de conformitate.

Reforma vizează crearea cadrului procedural și de susținere pentru implementarea și utilizarea managementului integrat al riscurilor la nivelul administrației fiscale, de către toate funcțiile administrației, prin înființarea unui sistem de identificare, planificare, evaluare și adaptare a activităților din procesul de administrare fiscală în conformitate cu riscuri fiscale identificate (actualizate continuu).

Reforma ANAF va fi implementată și prin intrarea în vigoare a cadrului legal modificat în domeniul de activitate al structurilor de inspecție fiscală. Reformele vizează consolidarea capacității și eficacității structurilor de control fiscal, pentru a preveni fraudele fiscale naționale și transfrontaliere și evaziunea fiscală prin identificarea timpurie și ținută a riscurilor fiscale majore. O parte din modificările cadrului legal au fost implementate în 2020, stabilind competențele autorităților fiscale (structurile de inspecție fiscală, structurile de antifraudă și structurile responsabile cu verificarea situației fiscale a persoanelor fizice) de a efectua verificări documentare.

ANAF va efectua analiza cadrului instituțional și juridic al activităților structurilor de control. Luând în considerare concluziile și rezultatele acestei analize, se va finaliza revizuirea cadrului legal al structurilor de control. Această reformă va consolida, de asemenea, cooperarea cu inspectoratele muncii, precum și cu alte instituții din domeniul protecției sociale și al muncii, pentru a preveni și a limita fenomenul evaziunii fiscale a muncii la gri / negru.

Această reformă va conduce, de asemenea, la cel puțin 600.000 de case de marcat conectate la sistemul ANAF, o creștere a ponderii verificărilor documentare comparativ cu cele la fața locului și la un număr crescut de inspecții fiscale.

Asistența tehnică (TSI conform articolului 7 alineatul (2) din RRF sau consultanță externă) este prevăzută pentru finalizarea documentației de proiect, elaborarea și completarea documentației de achiziții.

Această reformă va fi finalizată până la 31 decembrie 2025 și este susținută de trei piloni de investiții.

11. Creșterea conformării voluntare a contribuabililor prin dezvoltarea serviciilor digitale (Alocare: 7 mil. Euro)

În ceea ce privește domeniul serviciilor pentru contribuabili, furnizarea de servicii la distanță și, implicit, migrarea contribuabililor către mediul electronic constituie deziderate ale administrației fiscale asumate public din anul 2019. În acest context, ANAF vizează în continuare dezvoltarea serviciilor pentru contribuabili și de noi funcționalități specifice serviciilor puse la dispoziție în prezent, la distanță, pentru a schimba interacțiunea administrației fiscale cu contribuabilii, asigurând în același timp asistență și alternative acolo unde accesul la internet și tehnologii este limitat.

În paralel, ANAF caută să adreseze subiectul incluziunii digitale și să suplinească lipsa abilităților anumitor categorii de contribuabili de a utiliza serviciile electronice sau chiar lipsa infrastructurii ori a internetului, punând la dispoziție în sediile unităților fiscale, servicii în sistem self-service. Proiectarea de servicii noi și funcționalități noi va aduce după sine provocări și în ceea ce privește mediul extern, existând posibilitatea ca pentru contribuabilii care nu au abilitățile, resursele tehnologice, ori infrastructura necesară să se manifeste rezistența la schimbare.

Constant, ANAF organizează campanii privind promovarea serviciilor oferite contribuabililor (atât la nivel intern, cât și la nivel extern) în vederea conștientizării angajaților și a contribuabililor cu privire la serviciile pe care instituția le oferă și beneficiile utilizării acestora.

În contextul evoluției tehnologice, dar și a creșterii gradului de cunoaștere a noilor tehnologii de către generațiile tinere, ANAF intenționează să răspundă în mod adecvat nevoilor și cerințelor specifice contribuabilului. Pe măsură ce tehnologiile și mijloacele de furnizare a serviciilor digitale se dezvoltă, administrația fiscală caută să se adapteze acestor schimbări. Odată cu pandemia COVID-19, nevoia de a răspunde cererii de servicii digitale adaptate nevoilor mediului extern a devenit și mai stringentă.

Proiectarea de noi servicii și digitalizare vor implica un efort consecvent și susținut pentru ANAF, pentru a asigura reconversia profesională a angajaților și pentru a gestiona rezistența la schimbare, de aceasta dată, a propriilor angajați (ținând cont de schimbările de anvergură și dimensiunile organizației).

În zona serviciilor pentru contribuabili, ANAF a evaluat de-a lungul timpului gradul de satisfacție al utilizatorilor cu privire la serviciile oferite acestora. Având în vedere contextul pandemic, dar și evoluția inițiativelor în acest domeniu, ANAF are în vedere crearea unui mecanism structurat/dedicat care să sprijine orice inițiative instituționale privind lansarea de noi servicii sau dezvoltarea celor existente, prin implicarea contribuabililor încă din etapa de design.

Obiective:

- reducerea interacțiunii față în față cu contribuabilii, ca urmare a extinderii serviciilor digitale și a oferirii de servicii contribuabililor la sediile unităților fiscale cu prioritate în sistem self-service; asigurarea incluziunii digitale a contribuabililor;
- dezvoltarea serviciilor la distanță (electronice sau telefonice), prin noi funcționalități

și/sau crearea de servicii noi;

- simplificarea formularelor, transpunerea în format electronic a acestora și introducerea formularelor pre-completate/eliminarea obligațiilor de raportare, acolo unde este posibil;
- îmbunătățirea comunicării cu contribuabilii și introducerea unui mecanism consultativ cu privire la serviciile oferite contribuabililor.

Natura/tip și mărime:

Consolidarea capacității de colectare a veniturilor de către administrația fiscală este unul din pilonii de bază în implementarea recomandărilor specifice de țară în domeniul fiscal-bugetar. În mod evident, acest scop poate fi atins în primul rând prin creșterea gradului de conformare voluntară a contribuabililor, cea mai eficientă și mai puțin costisitoare cale pentru atingerea țintelor de colectare.

Dezvoltarea și optimizarea proceselor de activitate care să vină în sprijinul contribuabilului, coroborat cu dezvoltarea serviciilor electronice vor conduce, în egală măsură, la reducerea costurilor de conformare pentru contribuabili (povara administrativă) și de administrare (costul colectării pentru administrația fiscală).

Digitalizarea crescută a administrației fiscale și extinderea serviciilor oferite contribuabililor pot îmbunătăți eficiența ANAF și stimula cererea de servicii digitale. Investițiile în tehnologii noi sunt asociate cu o perspectivă pe termen lung de planificare și implementare și vor conduce la creșterea potențialului de dezvoltare a serviciilor oferite contribuabililor pe termen lung, încă înainte de declanșarea pandemiei a devenit evidentă necesitatea de a muta interacțiunea cu contribuabilii înspre serviciile oferite la distanță.

Dezvoltările planificate în zona serviciilor digitale au în vedere cei doi mari piloni ai interacțiunii digitale dintre contribuabili și administrația fiscală.

Pe de o parte, se are în vedere creșterea gradului de utilizare a Spațiului Privat Virtual (SPV), principalul serviciu prin care se asigură interacțiunea digitală între administrația fiscală și contribuabili. O serie de inițiative ce vizează modernizarea portalului ANAF și crearea de noi funcționalități pentru SPV fac deja obiectul unui proiect finanțat din fonduri structurale (POCA 2014-2020).

Al doilea pilon vizează dezvoltarea Call-centerului ANAF, implicit a serviciilor oferite contribuabililor prin intermediul acestuia. În acest context, în a doua jumătate a anului 2020 a fost începută dezvoltarea Call-center-ului, fiind extinsă capacitatea acestuia de a asigura furnizarea de servicii electronice și telefonice contribuabililor. Se va continua extinderea funcționalităților curente ale Call-center-ului pe măsura dezvoltărilor de la nivelul organizației, dar și a necesităților și așteptărilor contribuabililor.

În contextul pandemiei, în anul 2020 ANAF a implementat o serie de inițiative în sfera serviciilor pentru contribuabili, precum:

- crearea cadrului legal în vederea identificării vizuale online (video) pentru aprobarea înregistrării contribuabililor în SPV și lansarea de către MF și ANAF în luna august 2020 a posibilității de identificare vizuală online pentru persoanele fizice,
- facilitarea îndeplinirii obligațiilor de plată a persoanelor fizice prin interconectarea SPV cu Ghiseul.ro,
- extinderea serviciului de programări online pentru efectuarea unei vizite la sediul unității fiscale.

De aceea, linia dezvoltării serviciilor pentru contribuabili este în deplină coerență și acord cu măsurile începute în ultimii ani.

1. Pe de o parte, se are în vedere în primul rând reducerea interacțiunii față în față cu contribuabilii (ca urmare a extinderii serviciilor digitale) și a oferirii de servicii la sediile unităților fiscale cu prioritate în sistem self-service, prin asigurarea incluziunii digitale a contribuabililor.

a) Acest lucru presupune extinderea accesului la serviciile digitale, în primul rând prin creșterea numărului de utilizatori ai SPV, acesta fiind principalul serviciu de interacțiune electronică.

Noile servicii luate în considerare au scopul de a sprijini migrarea contribuabililor către canale electronice și telefonice (site web, call-center) în detrimentul celor clasice (în format letric) sau chiar pentru cei care se deplasează la sediul unităților fiscale (față în față).

De asemenea, se are în vedere crearea cadrului legal pentru instituirea obligativității înregistrării în Spațiul Privat Virtual pentru anumite categorii de contribuabili.

În ceea ce privește înrolarea în SPV, menționăm că la începutul lunii aprilie 2021 erau înregistrate un număr de aproximativ 500.000 persoane juridice dintr-un număr total de aproximativ 1.500.000 persoane juridice înregistrate fiscal. Dintre acestea, aproximativ 400.000 contribuabili se află în procedura insolvenței sau sunt inactivi.

Astfel, adresabilitatea obligativității înrolării în SPV rămâne pentru un număr de aproximativ 1.000.000 de contribuabili persoane juridice.

b) În egală măsură, pentru că o parte dintre informații sunt transmise către/dinspre alte instituții și vizează date cu privire la contribuabili sau pentru furnizarea de servicii către contribuabili, în vederea consolidării colaborării între autoritățile publice, se intenționează creșterea numărului instituțiilor înrolate în PatrimVen (platforma de schimb de informații între instituțiile publice) și consolidarea schimbului de informații în formă dematerializată între ANAF și alte instituții.

c) Complementar, ANAF va lua în considerare abilitățile contribuabililor de a utiliza noile tehnologii, mediul în care își desfășoară activitatea, preferințele lor cu privire la utilizarea serviciilor deja furnizate acestora, dar și obiectivele agenției fiscale, căutând să asigure un echilibru între tehnologii, abilități și necesitatea de a îmbunătăți serviciile oferite contribuabililor și, nu în ultimul rând, necesitatea ca administrația fiscală să reducă costurile și să-și eficientizeze activitatea.

În acest context, ANAF intenționează să ofere în continuare servicii la sediile unităților

fiscale cu prioritate în sistem self-service, de genul celor deja oferite, analizând totodată posibilitatea de a implementa și alte tipuri de servicii pe același principiu.

În prezent, în cadrul unităților fiscale sunt puse la dispoziția contribuabililor calculatoare pe care le pot utiliza cu îndrumarea funcționarilor fiscali, în vederea accesării serviciilor electronice oferite de ANAF și îndeplinirii on-line a obligațiilor fiscale. În contextul actual este necesar să fie mărit numărul de calculatoare puse la dispoziție în cadrul administrațiilor fiscale, în special în cadrul administrațiilor județene ale finanțelor publice din acele regiuni în care accesul la internet al gospodăriilor nu este considerabil. Prin implementarea conceptului de self-service, se urmărește dezvoltarea abilităților și cunoștințelor contribuabililor de a utiliza serviciile oferite de ANAF electronic și va permite gradual contribuabililor să își îndeplinească singuri obligațiile fiscale fără a se deplasa la sediul unităților teritoriale.

Totuși, ANAF va continua demersurile în vederea migrării contribuabililor către servicii on-line și telefonic, urmând a se asigura, cu timpul, accesul la unitățile fiscale în primă etapă cu precădere pe baza programării on-line. În timp, accesul la sediile unităților fiscale va fi permis doar pe bază de programare.

De asemenea, ANAF acordă o atenție deosebită și contribuabililor care nu dețin cunoștințele necesare în vederea utilizării tehnologiilor moderne. Pentru aceste două categorii administrația fiscală va continua să ofere servicii clasice la sediile unităților fiscale.

2. Acest deziderat al extinderii disponibilității serviciilor va fi sprijinit de dezvoltarea serviciilor la distanță (electronice sau telefonice) actuale, prin noi funcționalități și/sau crearea de servicii noi.

- a) Continuând o serie din lecțiile învățate ale pandemiei, se propune extinderea comunicării în mediu on-line pentru o interacțiune la distanță personalizată (prin e-mail și video), cu facilități adecvate de stocare sau arhivare a corespondenței / întâlnirilor. În acest context (serviciul de webinar ce permite organizarea de întâlniri virtuale cu contribuabilii în vederea oferirii de asistență acestora în domeniul fiscal de către agenția fiscală), ANAF va acorda mai multă atenție platformelor video care nu au fost încă suficient explorate de administrațiile fiscale. În contextul pandemiei, comunicarea video și-a arătat potențialul care poate aduce mai multe beneficii în viitor pentru administrațiile fiscale la toate nivelurile. În egală măsură, ulterior implementării serviciului de webinar, ANAF are în vedere extinderea comunicării video și în alte zone de interacțiune cu contribuabilii, cum ar fi discuții, audieri, întâlniri ale contribuabililor cu structurile de control, antifraudă.
- b) ANAF intenționează migrarea pas-cu-pas a celei mai mari părți a contactelor cu contribuabilii către serviciile electronice și telefonice, prin Call-center urmând a se oferi o gamă extinsă de servicii electronice și telefonice, aceasta fiind o tendință la nivel global în ceea ce privește canalele de livrare a serviciilor. Pentru asigurarea conformării voluntare a contribuabililor, ANAF a oferit dintotdeauna îndrumare și asistență contribuabililor în domeniul fiscal. În prezent, serviciul de asistență este oferit contribuabililor prin diverse canale, respectiv: electronic, prin intermediul portalului ANAF (formularul de contact disponibil la <https://www.anaf.ro/asistpublic/> și în cadrul serviciului Spațiul Privat Virtual),

telefonice prin intermediul numărului de telefon alocat Call-center-ului, precum și prin alte numere de telefon, din cadrul unităților fiscale, distincte de cel al Call-center-ului, letric (prin intermediul scrisorilor) și față-în-față (interacțiune directă) la sediile unităților fiscale.

Având în vedere obiectivele instituționale și necesitatea de modernizare a instituției, dezvoltarea serviciilor electronice și telefonice oferite contribuabililor prin Call-center a devenit imperioasă, în vederea diversificării gamei de servicii accesibile utilizatorilor externi. Dezvoltarea Call-center-ului permite ANAF crearea unui număr unic de telefon la nivel național, prin care contribuabilii să beneficieze de diverse servicii în vederea îndeplinirii obligațiilor fiscale și asigurarea disponibilității unei game extinse de informații oferite la distanță contribuabililor. În acest context, se va extinde gama de servicii oferită în sistem self-service prin IVR și se vor asigura contribuabililor, prin intermediul agenților din cadrul Call-center-ului, un nou serviciu (respectiv, chat).

- c) Un alt serviciu, care se intenționează să fie dezvoltat în mediul digital, vizează realizarea unei platforme on-line de licitații pentru executarea silită și valorificarea bunurilor imobile și al celor mobile de valoare semnificativă (de ex., autovehicule, nave, aeronave, opere de artă, metale și pietre prețioase, stocuri masive și omogene de mărfuri, produse energetice), intrate în proprietatea privată a statului sau sechestrate în procedura de executare silită la momentul actual această activitate desfășurându-se exclusiv fizic.

Operaționalizarea acestei platforme va aduce după sine un nou serviciu în mediu digital pentru contribuabili, disponibil la nivel național și în timp real (un acces facil la derularea procedurilor specifice și cu costuri semnificativ reduse) și va permite, totodată, eficientizarea activității de valorificare a bunurilor intrate în proprietatea privată a statului și a celor sechestrate în procedura de executare silită (atât în materie civilă, cât și penală), prin automatizarea proceselor interne de activitate.

- d) De asemenea, se are în vedere și implementarea unor noi servicii ce derivă din angajamentele de la nivel european: un exemplu este cel legat de operaționalizarea sistemului One Stop Shop (OSS) care va îmbunătăți furnizarea serviciilor și reducerea costurilor de tranzacție pentru contribuabili. Scopul dezvoltării acestei scheme este de reducere a poverii administrative pentru mediul de afaceri prin simplificarea procedurii de declarare și plată a TVA (B2C), facilitării comerțului transfrontalier și combaterii fraudei TVA.

Totodată, se intenționează modernizarea sistemului VIES ce implică adaptarea sistemului la ultimele modificări legislative naționale și intracomunitare. Modernizarea sistemului va contribui la reducerea sarcinii administrative a contribuabililor.

Alte servicii digitale ce vor fi dezvoltate cu scopul de a facilita și ușura îndeplinirea obligațiilor fiscale de către contribuabili valorifică dezvoltările sistemelor existente sau al celor viitoare (de exemplu, noi servicii asociate implementării sistemului de facturare electronică, al caselor de marcat electronice, înregistrarea on-line pentru anumite categorii de contribuabili).

3. Pentru a sprijini conformarea, ANAF va continua procesul de simplificare a formularelor fiscale și procesul de transpunere electronică a formularelor utilizate de contribuabili, prin depunerea electronică a acestora prin intermediul Spațiul privat virtual (SPV), proces

deja declanșat în perioada anterioară.

Suplimentar, pe măsură ce se implementează alte sisteme informatice, ce permit colectarea de informații în timp real despre contribuabili, se vor introduce formulare precompletate/ se vor elimina anumite obligații de raportare.

4. Concomitent cu facilitarea conformării voluntare prin dezvoltarea serviciilor digitale existente, ANAF va continua să evalueze periodic percepția contribuabililor, atât prin derularea unor sondaje de evaluare pe baza resurselor interne, cât și prin introducerea la nivelul organizației a unei suite de soluții privind cunoașterea contribuabililor. Astfel, se va continua evaluarea opiniei contribuabililor cu privire la tipurile de servicii furnizate și utilizate, o platformă de feedback și sondaje pentru a remedia eficient problemele aferente interacțiunii cu contribuabilii și generarea de input pentru dezvoltarea de servicii/ funcționalități noi pentru contribuabili.

Pentru stimularea conformării, autoritățile fiscale pot apela, așa cum încurajează și Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), la anumite metode experimentate în alte țări care pot contribui la întărirea colectării. OCDE menționează în multiple rânduri aspecte legate de educarea contribuabililor și de o mai bună comunicare a măsurilor, de servicii eficiente, toate dublate de o bună cunoaștere a comportamentului contribuabilului și a motivelor care stau la baza deciziilor acestuia.

Complementar, ANAF intenționează să creeze un mecanism consultativ cu privire la serviciile oferite contribuabililor, respectiv un mecanism de transparență și responsabilitate în domeniul serviciilor, care să contribuie la creșterea siguranței și încrederii în autoritatea fiscală, oferind suport pentru creșterea nivelului de conformare voluntară la obligațiile fiscale. Mecanismul va permite implicarea anumitor categorii de contribuabili încă de la momentul creării noilor servicii pentru a se cunoaște încă din faza de concepere și design necesitățile, așteptările, posibilitățile și abilitățile contribuabililor.

Astfel, se remarcă dezvoltarea investițiilor pe două paliere principale: I.1.1. Servicii digitale ANAF, cu investiții punctuale în:

- Servicii de dezvoltare software pentru implementarea sistemului informatic One Stop Shop (OSS_RO), conform cerințelor intracomunitare și naționale -Lot 2 - Servicii de dezvoltare software pentru implementarea sistemului informatic One Stop Shop (OSS_RO), conform cerințelor intracomunitare și naționale;
- Reproiectarea și optimizarea sistemului informatic - VIES_RO (Value Added Tax Information Exchange Sistem);
- Digitalizarea activității de valorificare - Informatizarea și eficientizarea activității de valorificare a bunurilor intrate, potrivit legii, în proprietatea privată a statului.

I.1.2. Servicii la distanță, cu investiții punctuale în:

- Dezvoltarea Call Centerului;
- Dezvoltarea serviciilor la distanță (electronice sau telefonice) actuale, prin noi funcționalități și/sau crearea de servicii noi;
- Suita de soluții pentru cunoașterea comportamentului contribuabililor/clientilor;

- Implementarea unor facilități pentru interacțiunea cu contribuabilii.

Pentru elaborarea și completarea documentației de achiziții prevăzute a fi efectuate în cadrul proiectelor, respectiv pentru implementarea acestora, se are în vedere contractarea unor servicii de asistență tehnică.

Pregătirea / perfecționarea competențelor digitale sunt abordate în toate inițiativele specifice concepute pentru a implementa această reformă, iar nevoile de formare vor fi abordate în consecință.

Pe cine/sau ce vizează:

Cine : Contribuabili, mediul de afaceri și angajații ANAF.

Ce e vizat de reformă: sistemul IT al MF și al instituțiilor sale subordonate

Implementare:

Implementarea măsurilor din această secțiune se va realiza la nivelul administrației centrale (aparatură centrală al MF/ ANAF) și ia în considerare dezvoltarea de servicii digitale și sisteme informatice, astfel:

Reproiectarea și optimizarea sistemului informatic - VIES_RO (Value Added Tax Information Exchange Sistem)

- reproiectarea, migrarea și optimizarea sistemului informatic - VIES_RO (Value Added Tax Information Exchange Sistem" în mediul Java, inclusiv adaptarea sistemului la ultimele modificări legislative naționale și intracomunitare, precum și alinierea sistemului informatic la cerințele de funcționare în regim de "Disaster Recovery", conform:
 - solicitărilor de actualizare a aplicației naționale (de back-office) conform ultimelor modificări legislative naționale în vigoare și cerințelor de business formulate de către personalul de specialitate din cadrul ANAF - Direcția Generală de Informații Fiscale;
 - solicitărilor care se referă la reproiectarea sistemului informatic VIES_RO în mediul Java și care vor include migrarea și optimizarea tuturor componentelor acestuia, respectiv trecerea la o versiune Oracle superioară a bazei de date, (Oracle 12c sau ulterioară);
 - eventualelor solicitări de schimbare venite de la nivel intracomunitar pe parcursul desfășurării contractului datorate modificărilor legislative sau a altor decizii luate la acest nivel;
 - solicitărilor de aliniere a funcționării sistemului informatic VIES_RO la cerințele de funcționare în regim de Disaster Recovery.

Implementarea sistemului informatic One Stop Shop (OSS_RO) conform cerințelor intracomunitare, naționale și specific vamale:

- implementarea sistemului informatic One Stop Shop (OSS_RO) conform cerințelor intracomunitare și naționale.

Urmare modificărilor Directivei TVA nr. 112/2006, la data de 1 ianuarie 2021 vor intra în vigoare noile prevederi referitoare la implementarea „pachetului TVA privind comerțul electronic”, cu scopul facilitării comerțului transfrontalier și al combaterii

fraudei TVA, prevederi ce vor determina atât modificări ale legislației primare și secundare, cât și ale sistemelor informatice pentru administrare fiscală și vamală, respectiv:

- Furnizorii de bunuri și servicii (B2C - business-to-consumer) vor trebui să declare și să plătească TVA în statul în care sunt stabiliți consumatorii finali.
- Conceptul de administrare fiscală implementat prin M1SS va fi extins și va deveni OSS - One Stop Shop, astfel:
- Schema non-UE pentru furnizarea de servicii de către persoane impozabile nestabilite în UE va fi extinsă pentru toate tipurile de servicii transfrontaliere către consumatori finali din UE (B2C);
- Schema UE pentru furnizarea intracomunitară de servicii va fi extinsă pentru toate tipurile de servicii intracomunitare business-to-consumer (de la persoana impozabilă către consumatori finali), precum și pentru vânzări intracomunitare de bunuri, la distanță.
- Se va crea o nouă schemă de import pentru vânzările la distanță de bunuri importate din state și teritorii terțe către consumatori din UE până la valoarea de 150 euro. Modificarea față de sistemul actual de import vizează faptul că vânzătorul va colecta TVA la punctul de vânzare către consumatorii UE și va declara și plăti TVA către statul membru de identificare din cadrul OSS.

Aceste bunuri vor beneficia de scutire de TVA la import, facilitându-se interfața cu sistemul vamal.

Investiții pentru dezvoltarea Call Centerului

- achiziție soluție Contact-center și accesorii, inclusiv servicii de instalare, configurare, integrare, punere în funcțiune și instruire, garanție și suport tehnic.

Investiții pentru dezvoltarea serviciilor la distanță (electronice sau telefonice) actuale, prin noi funcționalități și/sau crearea de servicii noi, cum ar fi:

- implementarea unui serviciu webinar dedicat asistenței contribuabililor;
- dezvoltarea funcționalităților pentru o comunicare la distanță personalizată (prin e-mail și video), cu facilități adecvate de stocare sau arhivare a corespondenței / întâlnirilor (spre exemplu, vor fi promovate discuțiile cu contribuabilii prin videoconferință, inclusiv în contextul derulării unor acțiuni de verificare/control).
- introducerea unei posibilități de înregistrare on-line (pentru anumite categorii de contribuabili).

Implementarea unor facilități pentru interacțiunea cu contribuabilii:

- oferirea de servicii contribuabililor la sediile unităților fiscale cu prioritate în sistem self-service.
- modernizarea centralelor telefonice disponibile la sediul unităților fiscale.

Investiții pentru implementarea unei suite de soluții pentru cunoașterea contribuabililor/clientilor:

- evaluarea opiniei contribuabililor cu privire la tipurile de servicii furnizate și utilizate; platformă de feedback și sondaje pentru a remedia eficient problemele aferente interacțiunii cu contribuabilii;
- generare input pentru cunoașterea nevoilor/așteptărilor contribuabililor.

Investiții pentru realizarea unei platforme de licitații on-line pentru valorificarea bunurilor imobile și a celor mobile de valoare semnificativă:

Digitalizarea activității de valorificare a bunurilor intrate în proprietatea privată a statului și a activității de executare silită privind valorificarea bunurilor sechestrate în materie penală sau fiscală vizează întregul proces asigurând trasabilitatea bunurilor și a documentelor de la inițierea procedurilor și până la finalul lor, principala funcționalitate a platformei informatice constituind-o însăși facilitatea de organizare de licitații online ca modalitate de valorificare a bunurilor.

În prezent, atât activitatea de valorificare a bunurilor intrate în proprietatea privată a statului, cât și activitatea de executare silită privind valorificarea bunurilor sechestrate în materie penală sau fiscală se desfășoară neinformaticizat, vânzarea bunurilor în cauză efectuându-se prin:

- Ședințe de licitații publice organizate fizic la sediul organului fiscal;
- Vânzare directă (valorificarea bunurilor intrate în proprietatea privată a statului) sau vânzarea prin înțelegerea părților (executare silită);
- În sistem retail (magazine proprii sau în regim de consignație) pentru bunuri mărunte intrate în proprietatea privată a statului care se pretează acestui sistem de vânzare.

Necesitatea înlocuirii sistemului actual de valorificare a bunurilor, intrate în proprietatea privată a statului și a celor sechestrate în activitatea de executare silită cu un sistem digitalizat, este dată de creșterea eficienței activității desfășurate cu consecințe directe asupra creșterii veniturilor bugetului de stat consolidat, prin îmbunătățirea valorii următorilor indicatori:

- Viteza de rotație a stocurilor în cazul bunurilor intrate în proprietatea privată a statului;
- Gradul de recuperare a creanțelor bugetare (prejudiciilor) sau a creanțelor fiscale (impozite și taxe datorate) în activitatea de executare silită;
- Vizibilitatea bunurilor oferite la vânzare;
- Transparența procedurilor de valorificare.

Impedimente:

Posibilele impedimente sunt legate de gradul scăzut de acces la internet și la tehnologiile moderne. Chiar dacă există o anumită categorie de contribuabili care doresc să utilizeze serviciile digitale, există și o categorie de contribuabili cu o preferință pentru interacțiunea „față în față”. Abilitățile digitale sunt insuficient dezvoltate în rândul contribuabililor (în special în rândul persoanelor private). În acest context, eforturile ANAF trebuie sporite pentru a suplini lipsa cunoștințelor digitale.

În vederea trecerii populației către serviciile digitale, ANAF are în vedere datele statice ale Autorității Naționale pentru Administrarea și Reglementarea în Comunicații și ale Institutului Național de Statistică.

Potrivit datelor Institutului Național de Statistică¹:

„În anul 2020, peste trei sferturi dintre gospodăriile din România (78,2%) au acces la rețeaua de internet de acasă. În mediul urban 84,8% dintre gospodării sunt conectate la internet, iar în mediul rural doar 69,7% dintre gospodării.

În profil teritorial, conectarea la internet a fost mai răspândită în cadrul gospodăriilor din regiunea București-Ilfov (peste 8 din 9 gospodării au acces la internet de acasă), urmată de regiunile Vest (84,9%) și Nord-Vest (81,9%). Cele mai mici ponderi sunt înregistrate de regiunile Sud-Est (72,4%), Nord-Est (73,6%) și Sud-Muntenia (74,3%). (...)

Din totalul persoanelor cu vârsta cuprinsă între 16 și 74 ani, proporția celor care au folosit vreodată internetul a fost de 85,9%, în creștere cu 3,6 puncte procentuale față de anul anterior (85,9% față de 82,3%), din care 91,3% în ultimele 3 luni¹), în creștere cu 1,9 puncte procentuale față de anul 2019 (91,3% 1) precedente lunii aprilie 2/2 față de 89,4%.

Dintre utilizatorii curenți, 79,1% folosesc internetul cu frecvență zilnică sau aproape zilnică, în creștere cu 2,1 puncte procentuale față de anul anterior (79,1% față de 77,0%). [...]

Ponderile persoanelor care utilizează internetul descresc odată cu înaintarea în vârstă. Astfel, ponderea persoanelor care utilizează internetul din grupa de vârstă 16-34 ani a fost de 96,6%, în timp ce pentru grupa de vârstă cuprinsă între 55 și 74 ani a ajuns la doar 65,4%”.

¹https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/tic_r2020.pdf

Beneficiari direcți: MF și instituțiile sale subordonate, angajații ANAF

Grup țintă: Contribuabilii și mediul de afaceri

Calendar de implementare:

Implementarea investițiilor va fi finalizată până la finalul anului 2024 - Q4 2024 (ținând cont de termenele aferente țărilor și jaloanelor).

Ajutor de stat: Măsurile din cadrul acestei reforme nu implică elemente de ajutor de stat, fiind în general aspecte de natură administrativă, iar acolo unde sunt subsumate investiții, acestea vor fi realizate prin proceduri de achiziție publică, în conformitate cu prevederile legale în vigoare pentru derularea unor activități specifice autorităților publice (non- economice).

Pilonul European al Drepturilor Sociale: această intervenție va facilita operaționalizarea OUG 112/2018 privind transpunerea Directivei (UE) 2016/2102 a Parlamentului European și a Consiliului din 26 octombrie 2016 privind accesibilitatea site-urilor web și a aplicațiilor mobile ale organismelor din sectorul public, dar și transpunerea Directivei (UE) 2019/882 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind cerințele de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor. Investițiile vor respecta principiile accesibilității serviciilor digitale și pentru categoriile de cetățeni vulnerabili.

12. Îmbunătățirea proceselor de administrare a impozitelor și taxelor, inclusiv prin implementarea managementului integrat al riscurilor (Alocare: 196,4 mil. Euro)

România înregistrează anual un decalaj fiscal important, rezultat în special din diminuarea bazei de impunere a TVA prin fraudă, evaziune și scheme de optimizare fiscală și din munca nedeclarată. Fiind consemnate o economie gri și una subterană extinse, se simte nevoia unei dezvoltări a metodologiilor de lucru ale ANAF cu scopul de a eficientiza activitatea, pe de o parte și de a acționa eficient în sensul diminuării efectelor fiscale ale economiei informale, pe de altă parte. Acest fapt impune dezvoltarea capacității analitice a administrației fiscale, precum și creșterea capacității de colectare și de prelucrare a datelor relevante.

De exemplu, România înregistrează anual un deficit fiscal la TVA de peste 30 mld. lei, reprezentând aproximativ 31-35% din veniturile potențiale. Dimensiunea acestui fenomen, în condițiile unor resurse limitate, impune o abordare direcționată spre zonele sau domeniile cu risc fiscal ridicat. Pentru a delimita mai clar aceste zone și pentru a înțelege cât mai bine fenomenul în vederea adoptării unor măsuri adecvate, este necesară utilizarea instrumentelor analitice.

Din analizele de până acum, inclusiv cele interne ale Agenției, reiese că cea mai mare pondere a decalajului fiscal la TVA (peste 80%) este determinată de fraudă, evaziune și optimizare fiscală.

Din studii externe mai vechi² reiese că în România influența fraudei MTIC ar reprezenta 23 - 25% din decalajul fiscal. Rezultatele activității direcției de Antifraudă fiscală indică însă o scădere semnificativă a fraudei MTIC în ultimii ani. Astfel, utilizând aceeași metodologie de control, a fost constatată o scădere a ponderii prejudiciilor aferente acțiunilor de fraudă intracomunitară de la 17% în 2018 la 7% în 2019. Rezultatele acțiunilor direcțiilor de Antifraudă și de Inspecție fiscală, cumulat cu rezultatele analizei decalajului fiscal, realizată în cadrul ANAF, indică o concentrare a fraudei MTIC, mai ales în domeniile comerțului și al construcțiilor, domenii în care sunt consemnate totodată și unele dintre cele mai ridicate niveluri ale decalajului fiscal la TVA. La nivelul comerțului este concentrat 99% din fraudă intracomunitară. Pe de altă parte, pe baza analizelor macroeconomice au fost identificate sectoarele economice care au cea mai mare contribuție la generarea decalajului fiscal. Tratarea cospunzătoare a unui singur domeniu dintre cele prioritare/majore poate conduce la reducerea decalajului fiscal cu până la 25%. Anual, structura de Antifraudă identifică prejudicii care se ridică la o sumă echivalentă cu cca. 8% din decalajul fiscal la TVA.

În egală măsură, în rapoartele de țară anterioare a fost subliniată necesitatea întăririi eforturilor de prevenire și combatere a evaziunii fiscale pe toate domeniile de risc, partea de munca la gri/negru fiind evidențiată distinct.

Metodologiile și datele de care dispunem în prezent nu ne permit să cercetăm în profunzime elementele care conduc la un risc fiscal ridicat, astfel încât să știm unde și cum trebuie intervenit cu un maxim de eficiență și de eficacitate.

Toate aceste analize intervin, în egală măsură, într-un context în care a fost constatată creșterea rapidă a volumului de date și informații legate de mediul economic, tranzacții, contribuabili, ceea ce face această sarcină mult mai dificilă. Creșterea acestui tip de date necesită capacități crescute de analiză, raportare și sinteză pentru valorificare în procesul de administrare fiscală.

² “Implementing the ‘destination principle’ to intra-EU B2B supplies of goods”, 2015, studiu realizat de EY pentru Comisia Europeană

În mod practic, ANAF se confruntă cu o serie de probleme legate de managementul general al acestora:

- creșterea volumelor de date tradiționale;
- viteza crescută cu care aceste date sunt generate, prelucrate sau analizate;
- diversitatea datelor, o problemă fiind reprezentată de transformarea volumelor mari de informații tranzacționale în decizii;
- veridicitate, respectiv cât de corecte / încredere sunt datele;
- managementul riscurilor (aplicat asupra datelor): odată cu creșterea volumelor de date este esențial ca informațiile necesare în timp real să poată fi extrase într-un mod structurat din sistemele IT, astfel încât să fie redus volumul datelor fără valoare.
- stabilirea profilelor fiscale și actualizarea acestora în timp real în funcție de plățile efectuate de contribuabili;
- promptitudinea și acuratețea deciziilor în scopul efectuării controlului fiscal; o procentul crescut de erori administrative;
- furnizarea de informații suplimentare pentru cetățeni/operatori economici; o sursa de referință pentru alimentarea cu informații a altor instituții publice; o culegerea de date provenind de la alte instituții publice.

În plus, criza generată de pandemia COVID a accentuat necesitatea unei digitalizări sporite, în special în domeniul furnizării de servicii digitale către contribuabili, dar și în ceea ce privește necesitatea de a gestiona într-o manieră exactă volumul masiv de date și informații pentru o mai bună înțelegere a cadrului economic, a provocărilor de conformitate și a dinamicii afacerii.

De aici, derivă și nevoia urgentă de a îmbunătăți, actualiza și centraliza informațiile existente în bazele de date ale administrării fiscale, pentru a avea toate aceste informații disponibile la nivel central în timp real, corecte și complete.

În același timp, criza generată de pandemia de COVID a accentuat importanța tranziției acțiunilor de inspecție realizate de către structurile de control, de la mediul fizic la cel digital și necesitatea realizării acestei schimbări importante operaționale, către desk-audit, care va fructifica și informațiile furnizate de sistemele informatice aflate în dezvoltare sau care vor fi dezvoltate în viitor. În acest sens, au fost realizați pași importanți către desk-audit, ANAF a reglementat și implementat următoarele măsuri:

- stabilirea competențelor organelor fiscale pentru efectuarea verificării documentare de către structurile cu atribuții de inspecție fiscală, de structurile cu atribuții de control antifraudă și de structurile cu atribuții de verificare a situației fiscale personale. Prin implementarea verificării documentare la nivelul structurilor cu atribuții de control antifraudă, acestea vor avea și competența să emită titluri de creanță, sub rezerva verificării ulterioare. Aceasta reprezintă o etapă premergătoare desk-audit-ului;
- a fost aprobat modelul și conținutul formularelor și a documentelor utilizate în activitatea de verificare documentară.

Totodată, s-a asumat o creștere a numărului de inspecții fiscale cu 5 % fata de numărul actual până în Q4 2022, respectiv cu 10 % fata de numărul actual până în trim. Q4 2025.

De asemenea, se intenționează creșterea ponderii numărului de verificări documentare raportate la totalul acțiunilor de control fiscal efectuate de administrația fiscală, astfel încât verificările documentare să reprezinte 30% din totalul acțiunilor de control fiscal până în Q4 2022, respectiv 60% până în Q4 2025.

Obiectivele reformei:

Reforma urmărește crearea cadrului procedural și de susținere pentru realizarea, implementarea și utilizarea managementului integrat de risc la nivelul administrației fiscale, de către toate funcțiile administrației pentru crearea unui sistem de identificare, planificare, evaluare și adaptare a activităților în procesul de administrare fiscală, în funcție de riscurile fiscale identificate (permanent actualizate).

Obiectivele specifice ale reformei vizează:

- deplina operaționalizare și dezvoltare a sistemului de management integrat al riscurilor fiscale, inclusiv prin operaționalizarea registrului și analizei de risc centralizate;
- identificarea și reducerea neconformării fiscale și a decalajelor fiscale, prin utilizarea inteligentă masivă a datelor și informațiilor pentru identificarea zonelor de mare risc fiscal (inclusiv, în zona muncii nedeclarate/subdeclarată);
- introducerea de programe de conformare voluntară;
- adoptarea unei abordări bazate pe risc, inclusiv tratarea schemelor de optimizare fiscală, în administrarea marilor contribuabili;
- consolidarea capacității instituționale a structurilor de control fiscal în vederea prevenirii fenomenelor de fraudă fiscală și evaziune fiscală națională și transfrontalieră, prin identificare timpurie și ținută a riscurilor fiscale majore;
- reșezarea resurselor umane în contextul digitalizării progresive a proceselor de activitate.

Obiectivele asumate vor avea un impact referitor la:

- creșterea nivelului conformării fiscale;
- asigurarea unui mediu de piață concurențial, diminuând evitarea, evaziunea și fraudă fiscală;
- realizarea veniturilor bugetare programate, prin creșterea eficienței colectării.

Ca finalitate, măsurile întreprinse urmăresc creșterea ponderii veniturilor colectate de ANAF cu cel puțin 2,5 puncte procentuale din PIB față de valoarea indicatorului din anul 2019, respectiv reducerea decalajului TVA cu 5 puncte procentuale în 2026 față de valoarea indicatorului din 2019.

Natura/tipul și dimensiunea:

Creșterea eficienței și a eficacității ANAF în domeniul administrării contribuabililor și în cel al combaterii diferitelor forme de neconformare nu este posibilă în absența cunoașterii, cât mai ales a fenomenelor prezente la nivelul populației de contribuabili.

Pentru a atinge acest deziderat, devine imperativă implementarea unui sistem de analiză masivă a datelor simultan cu implementarea unor sisteme care să permită deopotrivă creșterea controlului asupra tranzacțiilor derulate în economie și a capacității de colectare a datelor relevante.

O astfel de abordare va contribui la scăderea costurilor de intervenție a administrației fiscale (prin adaptarea măsurilor de administrare fiscală riscului fiscal asociat fiecărui contribuabil) și la creșterea eficacității prin adoptarea unor măsuri adecvate, țintite, în funcție de zonele de risc identificate cu ajutorul tehnologiilor și al know-how-ului din domeniul analizei de risc.

Măsurile avute în vedere pentru atingerea obiectivelor amintite au în vedere următoarele aspecte:

1. Deplina operaționalizare și dezvoltare a sistemului de management integrat al riscurilor fiscale, inclusiv prin operaționalizarea analizei de risc centralizate

Ca urmare a reorganizării administrației fiscale din anul 2020, au fost înființate noi structuri interne, din care cea dedicată managementului riscurilor fiscale este cheia reformei administrației fiscale.

În acest context, în care resursele de care administrația fiscală dispune sunt limitate, iar provocările din zona mediului de afaceri sunt din ce în ce mai numeroase, dar și complexe, a fost identificată nevoia de a avea un sistem performant de management al riscului în procesul de administrare fiscală. Se va avea în vedere inclusiv deplina operaționalizare și consolidare a Direcției generale de management a riscurilor, având ca principală competență realizarea unui management integrat al riscului la nivel central. În acest sens, se va urmări capitalizarea investițiilor pe care ANAF le face în instrumentele și practicile de evaluare a riscului.

În mod practic:

- a) vor fi rafinate și dezvoltate criteriile de risc fiscal;
- b) va fi definit un sistem de administrare a contribuabililor pe bază de clase de risc fiscal, în care măsurile de administrare fiscală, inclusiv cele de control, vor fi adaptate riscului fiscal aferent fiecărei clase de contribuabili.
- c) crearea unui sistem de identificare, planificare, evaluare și adaptare a activităților în procesul de administrare fiscală, în funcție de riscurile fiscale identificate și actualizate constant.
- d) identificarea riscurilor va duce la crearea unui registru electronic al riscurilor, un sistem viu care va fi updatat constant și care va conține riscurile identificate, categorii de risc, prioritizarea riscurilor, precum și răspunsul la fiecare risc în parte. Acest registru va genera un raport de risc cu o frecvență stabilită anterior și va fi diseminat tuturor factorilor implicați în managementul riscului.
- e) în scopul unei mai profunde înțelegeri a riscurilor de neconformare se vor dezvolta și utiliza metode moderne de analiză. Crearea unui profil unic de risc al contribuabilului impune armonizarea riscurilor identificate la nivelul activităților de administrare, inspecție fiscală, vamală și de antifraudă fiscală. Un sistem unitar de evaluare va conduce la îmbunătățirea analizei de risc și a capacității de reacție a ANAF, de la inițierea unor campanii de informare țintite, până la selectarea tematicilor de control în funcție de riscul fiscal asociat.

2. Odată cu operaționalizarea la nivelul ANAF a managementului integrat al riscurilor fiscale, apare drept inerentă și necesară îmbunătățirea capacității analitice a ANAF, dar și a cooperării dintre instituțiile publice în acest mediu dinamic pentru a face un schimb

mai bun de informații, în efortul comun de identificare, înțelegere, documentare a zonelor de neconformare fiscală și a decalajelor fiscale, dar și pentru îmbunătățirea procedurilor de administrare a contribuabililor, în legătură directă cu riscul fiscal asociat fiecărei categorii de contribuabili.

Însă, pentru realizarea acestui deziderat, cele mai notabile probleme de depășit rezidă în dificultatea de a analiza volume mari de date pentru a obține rezultate precise în timp util, necesitatea de standardizare, interoperabilitatea, securitatea, confidențialitatea, precum și expertiza și finanțarea pentru dezvoltarea infrastructurii și integrarea seturilor de date deja disponibile.

- a) Investiția avută în vedere vizează implementarea unei platforme complexe de tip Big Data, prin care să fie integrate și valorificate în termeni operaționali și analitici volume mari de date.

Platforma de tip Big Data va fi alimentată cu date și informații din:

- sistemele interne:
- existente - bazele de date ale administrației fiscale, în mod special cele referitoare la administrarea contribuabililor persoane juridice sunt o sursă de date și informații extrem de complexă și vastă pentru activitatea de bază a ANAF (de ex., bazele de date ce privesc administrarea fiscală a contribuabililor persoane juridice/fizice, plata obligațiilor fiscale, alte sisteme conexe);
- sisteme în construcție (de ex. implementarea standardului SAF-T, reproiectarea sistemului Trafic-Control, etc);
- schimbul european și internațional de informații;
- surse externe de date structurate/nestructurate de interes pentru administrarea fiscală.

Pentru sistemele interne cele mai relevante, intenționăm centralizarea bazelor de date existente, acolo unde acestea mai funcționează pe baze de date locale și unificarea în baze de date unice. De fiabilitatea, corectitudinea, acuratețea și exactitatea datelor din acest tip de baze de date depind procesele ulterioare de analiză și valorificare a informațiilor de natură fiscală.

Primul pas pe care îl avem în vedere vizează centralizarea sistemului informatic privind administrarea contribuabililor persoane juridice, respectiv:

- aducerea pe baze de date centrale a tuturor bazelor de date locale referitoare la administrarea contribuabililor - persoane juridice (SIACF);
- centralizarea într-o bază centrală consolidată a acestei aplicații, dar și a celorlalte conexe (VECTOR; DECIMP, SERADN, SERADA, NOES);
- actualizarea tehnologică a sistemelor informatice pentru administrarea fiscală a contribuabililor persoane juridice;
- asigurarea interoperabilității acestora cu sistemele informatice ale instituțiilor statului pentru asigurarea unui flux electronic de informații vizând activitatea de colectare a impozitelor / taxelor și contribuții la bugetul general consolidat.

Aceste demersuri vor asigura performanța managementului informațiilor, transmiterea în timp real a datelor cuprinse în declarațiile fiscale; extinderea sistemului de raportare (sistem flexibil de raportare); optimizarea/standardizarea fluxurilor de lucru

referitoare la administrarea contribuabililor; eliminarea vulnerabilităților din sistem; uniformizarea informațiilor și utilizarea eficientă a acestora.

Crearea unei imagini complete cu privire la situația fiscală a contribuabililor necesită și optimizarea informațiilor și proceselor referitoare la plată. De aceea, în al doilea pas al centralizării bazelor de date, se are în vedere dezvoltarea și implementarea unui sistem informatic integrat și centralizat de gestionare a operațiunilor efectuate prin intermediul unităților Trezoreriei statului, inclusiv sub aspect financiar-contabil.

În mod specific, prin dezvoltarea sistemului informatic integrat și centralizat al Trezoreriei statului se urmărește obținerea de informații agregate și în timp real cu privire la operațiunile de încasări și plăți derulate prin intermediul unităților Trezoreriei statului, ceea ce va conduce la consolidarea capacității administrației publice, optimizarea proceselor decizionale, cu impact la nivel național, precum și la reducerea perioadelor de decontare a instrucțiunilor de plată în relațiile între UTTS și sistemul interbancar de plăți.

De asemenea, se are în vedere și diversificarea serviciilor oferite de Trezoreria statului, prin punerea la dispoziția clienților a unui serviciu de tip internet banking, care va permite efectuarea de operațiuni de la distanță și obținerea de informații referitoare la propriile conturi, concomitent sau ulterior dezvoltării sistemului informatic integrat și centralizat de gestionare a operațiunilor efectuate prin intermediul unităților Trezoreriei statului.

În egală măsură, în ceea ce privește sursele interne de date, este vizată și implementarea a două noi sisteme, extrem de importante în această ecuație analitică: implementarea sistemelor referitoare la aparatele de marcat electronice fiscale și de facturare electronică.

Primul sistem, prin deplina conectare în timp real a caselor de marcat cu jurnal electronic la sistemul IT al MF/ANAF, abordează, în special, domeniul comerțului la nivelul căruia s-a putut constata că există un decalaj fiscal ridicat și concentrează cea mai mare parte din fraudă intracomunitară în conexiune cu operațiunile de logistică (transporturi și depozitare), domeniu care contribuie de asemenea în mare măsură la generarea decalajului fiscal la TVA.

Cel de al doilea sistem țintește în special tranzacțiile B2B, prin introducerea sistemului de facturare electronică. Din analizele de decalaj fiscal la TVA, reiese că sumele necolectate la acest nivel reprezentau în anul 2019 circa 4,3 mld. lei, însemnând 14% din decalajul fiscal.

Având în vedere un plus de 4 miliarde lei nu numai din TVA aferent tranzacțiilor B2B, ci și din impozite conexe acestor tranzacții se poate ajunge la o creștere a ponderii în PIB a veniturilor fiscale cu 1,5 p.p., ceea ce înseamnă 2,5 p.p. împreună cu sporul de venituri adus de activitatea de control.

Implementarea SAF-T, a sistemului de facturare electronic, a sistemului caselor de marcat electronice, dar și a altor sisteme (sisteme avansate de Analytics), precum și integrarea acestora, va avea drept consecință optimizarea analizei de risc, realizarea unei analize de coerență a datelor/informațiilor declarate prin intermediul declarațiilor fiscale de către contribuabil cu datele din contabilitatea acestuia, astfel încât să poată fi identificați contribuabilii cu risc fiscal.

b) Analiza datelor va fi utilizată în procesele existente pentru detectarea și

evaluarea riscurilor fiscale, folosind tehnologii avansate de informații de investigație.

În acord cu valorificarea masivă de date și informații, se intenționează dezvoltarea de:

- instrumente statistice și de raportare ce vor fi utilizate în procesul operațional și strategic decizional;
- modele predictive pentru detectarea timpurie și avansată neconformării și evaluarea riscurilor fiscale asociate anumitor domenii de activitate/categorii de contribuabili/fenomene de fraudă și evaziune fiscală;
- rafinarea modelelor existente de calcul al decalajelor fiscale, mai ales în ceea ce privește decalajul la TVA, în special prin dezvoltarea unui model alternativ de calcul al decalajului fiscal al TVA, descompus pe sectoare economice relevante.

Toate aceste capacități vor fi utilizate pentru a îmbunătăți procesul de luare a deciziilor în organizație, dar și la nivelul mai larg guvernamental și vor asigura suportul informatic performant pentru managementul integrat de risc fiscal (de la identificarea riscurilor, la analiza, raportarea, managementul riscului, la analiza de risc predictivă și până la furnizarea de analize avansate și business intelligence pentru a selecta informații despre factorii de risc).

c) Îmbunătățirea semnificativă a practicilor de analiză și modelare predictivă este de așteptat să influențeze semnificativ capacitatea internă de realizare a strategiilor/planurilor de conformare adecvate, atât prin identificarea fenomenelor de fraudă și evaziune fiscală, cât și prin creșterea capacității de influență a comportamentului contribuabililor.

Astfel, vom dezvolta programe de conformare voluntară, cu abordări distincte, adaptate segmentelor sau categoriilor de contribuabili identificați (în diferite categorii de risc), care să ajute în egală măsură la confirmarea riscurilor fiscale identificate în procesul de analiză, cât și pentru o mai bună înțelegere a resorturilor/mecanismelor ce determină neconformarea și elaborarea de proceduri administrative adaptate sau modificări administrative, după caz. Influența comportamentului contribuabililor este de așteptat să se traducă, în realitate, în creșterea gradului de conformare voluntară a acestora, cu un efect indirect asupra veniturilor colectate.

Rezultatele colectate atât din analiza masivă a datelor și informațiilor, cât și din aplicarea programelor de conformare voluntară (cu o înțelegere mai aprofundată a mecanismelor/obstacolelor ce generează neconformarea) vor fi valorificate pentru proiectarea și optimizarea proceselor și fluxurilor de lucru și elaborarea unor proceduri de administrare fiscală simplificate, după caz.

d) În paralel cu acest efort de consolidare internă a analizei și utilizării informațiilor existente în sistemul informatic al ANAF, o atenție prioritară va fi acordată consolidării cooperării cu inspectoratele de muncă în efortul de prevenire și limitare a fenomenului de evaziune ce vizează munca la gri/la negru.

O dată cu implementarea platformei de valorificare masivă a datelor și informațiilor, informațiile primite, dar și cele transmise către Inspectoratele de muncă se vor diversifica și rafina, astfel încât să se poată acționa ținut în zonele în care se manifestă fenomenul de evaziune fiscală în domeniul muncii la negru/gri.

Materializarea acestei cooperări este subsecventă protocolului de colaborare încheiat între ANAF și Inspectoria muncii, care, pe langa aspecte de valorificare a datelor, presupun și realizarea de activități comune în vederea detectării, prevenirii și combaterii muncii subdeclarată/ nedecarată.

Ulterior protocolului de cooperare cu Inspectoratul Muncii, va fi elaborat un plan de acțiune comun (ANAF și Inspekția Muncii) care să includă operatorii economici cu risc fiscal ridicat și, de asemenea, cu risc din perspectiva utilizării muncii subdeclarată / nedecarată. Acesta va fi defalcat pe tipuri de activități sezoniere, unde se știe că incidența riscurilor menționate este mare. Periodic, rezultatele obținute vor fi analizate la nivelul managementului structurilor implicate (Direkția Generală Antifraudă Fiscală și Inspectoratul Muncii), precum și posibilitățile și perspectivele de actualizare a planului, în funcție de rezultatele constatate.

Cooperarea dintre ANAF și Inspekția muncii, precum și cu alte instituții din domeniul protecției sociale și al muncii va viza atât colaborarea interinstituțională pentru a:

1. înțelege posibilitățile de evitare a declarării corecte a impozitelor și contribuțiilor pe veniturile de natură salarială;
2. interveni legislativ sau prin controale operaționale cât mai repede pentru a descuraja astfel de comportamente și pentru a sancționa, după caz;
3. iniția și dezvolta un cadru legislativ, astfel încât să fie încurajată declararea muncii la gri sau la negru între persoane fizice.

Un alt obiectiv al reformei vizează dezvoltarea abordării bazate pe risc în domeniul administrării marilor contribuabili.

Direkția generală de administrare a marilor contribuabili s-a dorit a fi, încă de la înființare, o unitate de elită care să poată face față prevederilor impuse de Uniunea Europeană în sensul de a dezvolta civismul fiscal.

În special în zona marilor contribuabili, zonă de mare interes din perspectiva ponderii însemnate a veniturilor acestei categorii de contribuabili în totalul veniturilor colectate de ANAF, este de așteptat ca măsurile luate să ducă la eficientizarea activității de administrare fiscală, ca efect direct al dezvoltării, diversificării și rafinării sistemelor informatice destinate centralizării și analizării datelor colectate din mediul economic.

Organismele internaționale au recomandat concentrarea capacității de administrare asupra marilor contribuabili cu scopul de a valorifica cât mai bine potențialul de plată al acestora precum și de a maximiza eforturile necesare oferirii unor servicii customizate care să susțină categoria de contribuabili cu cel mai mare aport fiscal prin:

- alocarea de personal specializat, capabil să răspundă cu competență și promptitudine solicitărilor făcute de către marii contribuabili;
- o diminuare (ușurarea) sarcinilor de conformare voluntară a marilor contribuabili, prin utilizarea tehnologiilor moderne de comunicare în mediul electronic, reducându-se astfel timpul alocat de contribuabili pentru îndeplinirea obligațiilor de conformare fiscală;
- realizarea unui interlocutor fiscal unic care să asigure administrarea fiscală și asistență în aplicarea unitară a legislației fiscale.

Redefinirea criteriilor de selecție va fi realizată astfel încât să reflecte importanța, anvergura și specificitățile marilor contribuabili cu scopul identificării pachetului optim din punct de vedere al obiectivelor propuse.

Recunoscând specificul, dar și complexitatea administrării acestui tip de contribuabili, a fost inițiată dezvoltarea de manuale interne vizând sectoare-cheie de activitate.

De altfel, acest segment a făcut obiectul preocupărilor ANAF și anterior elaborării proiectului PNRR, iar inițiativele în acest sens sunt complementare celor incluse în PNRR. O serie de măsuri implementate în această zonă de activitate au avut la bază analizele și recomandările formulate de misiunile de asistență tehnică a FMI, zona marilor contribuabili fiind cea în care s-a implementat în sistem pilot componenta de analiză bazată pe riscul fiscal.

Continuând demersurile anterioare, la acest moment sunt în implementare 3 proiecte cu finanțare europeană care se adresează acestui domeniu. Două dintre proiecte sunt implementate cu finanțare din TSI (Technical Support Instrument) și vizează consolidarea capacității ANAF, respectiv a Direcției Generale de Administrare a Marilor Contribuabili cu privire la conformarea și colectarea fiscală prin implementarea de tehnici și metode moderne (Monitorizarea pe Orizontală - Cooperare voluntară, e-Audit, data mining), precum și de a asigura legătura cu contribuabilii într-un mediu digitalizat, respectiv consolidarea capacității ANAF, respectiv a Direcției Generale de Administrare a Marilor Contribuabili cu privire la dobândirea de experiență practică în identificarea și abordarea corectă a potențialelor abuzuri în domeniul prețurilor de transfer. Un al treilea proiect deja în implementare finanțat din fonduri europene vizează implementarea SAF-T (Standard Audit File), mai întâi în sistem pilot la marii contribuabili.

Măsurile avute în vedere în continuare în zona administrării marilor contribuabili se referă la:

a) Constituirea unei unități anti-optimizare în care să se acumuleze experiență în materie de aspecte internaționale și de optimizare fiscală are în vedere tratarea schemelor de optimizare fiscală care sunt specifice, mai ales acestui tip de contribuabili. Această măsură este de natură a contribui la dezvoltarea abilităților personalului din această zonă de activitate de a combate practicile de optimizare utilizate de acest segment pentru a-și reduce contribuțiile fiscale.

Consolidarea capacității în domeniul dreptului fiscal internațional și al prețurilor de transfer prin revizuirea cadrului juridic privind prețurile de transfer în concordanță cu cele mai bune practici/evoluții internaționale și a expertizei personalului din această zonă constituie priorități în consolidarea capacității instituționale.

b) O altă măsură legată de necesitatea evaluării continue a statusului marilor contribuabili o reprezintă dezvoltarea unui “dashbord” care să conțină toate informațiile privind activitatea contribuabilului la nivel de Cod fiscal, ca instrument de monitorizare și management pentru conducerea M.F.-A.N.A.F.

c) Redefinirea portofoliului de mari contribuabili. Pe măsura rafinării și a creșterii acurateții informațiilor deținute, vom redefini pachetele de contribuabili, o primă revizuire urmând să se realizeze la începutul anului 2022. Este important ca numărul de mari contribuabili să fie unul adecvat astfel încât să reflecte caracteristicile și complexitatea acestui tip de contribuabili, dar și gestionabil din perspectiva resurselor umane disponibile care să înțeleagă pe deplin riscurile fiscale pe care le prezintă segmentul marilor contribuabili.

d) Dezvoltarea abordărilor pe bază de risc fiscal și redefinirea cadrului de diferențiere a riscurilor în așa fel încât să permită diferențierea tratamentului în funcție de comportamentul contribuabililor.

Contribuabilii mari reprezintă o provocare specială pentru orice administrație fiscală. În România, ca în alte țări, majoritatea contribuabililor mari își respectă obligațiile de

bază de a declara și plăti impozite și contribuții în termenul legal. Există posibile situații în care unii mari contribuabili se pot angaja în optimizarea fiscală sofisticată (care implică activități internaționale, tranzacții afiliate și scheme de finanțare structurate etc.) și acest fapt ar putea avea un impact serios asupra colectării veniturilor.

De aceea, apare ca necesară facilitarea conformării acestui segment de contribuabili prin abordări specifice de cooperare voluntară la contribuabilii cu risc fiscal scăzut (de ex., monitorizarea orizontală).

Un prim-proiect pilot se află în implementare la acest moment, iar în funcție de rezultatele acestuia se va analiza amendarea cadrului-legal aplicabil și extinderea implementării acestui tip de abordare.

Beneficiile legate de implementarea acestui tip de abordare sunt multiple și au în vedere:

- promovarea unei relații reglementate de cooperare cu contribuabilii, bazată pe transparență, predictibilitate și încredere între marii contribuabili și administrația fiscală,

- reducerea numărului de controale și intervenții din partea administrației fiscale cu efect direct asupra costurilor de conformare,

- focusarea controalelor exclusiv asupra contribuabililor cu risc fiscal/zonelor cu risc fiscal,

- înțelegerea mai exactă a modului în care marii contribuabili operează în domeniul de activitate și specificitățile modelului de business,

- creșterea gradului de conformare, cu efect asupra veniturilor colectate.

e) Continuarea/dezvoltarea organizării activității pe sectoare și dezvoltarea expertizei sectoriale, mai ales în domeniile complexe și extrem de specializate, precum ar fi sectorul bancar, de asigurări, energie, etc.

Administrarea eficientă a acestui tip de contribuabili impune înțelegerea aprofundată a domeniilor de activitate în care aceștia evoluează, dar și complexității modelelor lor de business, recunoscând diferența dintre deciziile de afaceri și deciziile în materie fiscală.

f) În egală măsură, vom analiza posibilitatea introducerii în sistem-pilot a unui tip de asistență specializată, prin desemnarea unor interlocutori dedicați în relația cu cei mai mari contribuabili, de asemenea manieră încât dialogul cu administrația fiscală pe toate tipurile de aspecte de natură fiscală să fie unul cât mai rapid și bazat pe o cunoaștere aprofundată a dosarului fiscal al aceluși contribuabil.

Acești interlocutori dedicați vor avea inclusiv un rol de monitorizare permanentă a activității fiscale a respectivului contribuabil și vor asigura soluționarea problemelor de tratament fiscal sau proceduri aplicabile. Cât timp dialogul și colaborarea contribuabilului sunt transparente și oneste, acțiunile de control vor fi limitate.

În egală măsură, acest tip de alocare va permite înțelegerea cât mai bună, progresivă a specificității și situației fiscale, de altfel complexe, a acestor contribuabili, inclusiv în privința riscurilor de potențială neconformare/optimizare fiscală.

Această măsură punctuală va avea în vedere desfășurarea activităților și acțiunilor de asistență uzuală în relația cu această categorie de contribuabili și nu va avea în vedere acordurile de preț în avans (APA) și emiterea soluțiilor fiscale individuale anticipate (SFIA).

4. La nivelul anului 2020, structurile de inspecție fiscală au stabilit sume suplimentare la bugetul statului în valoare de 4.2 mld. lei, fiind sancționate în special acțiuni de evaziune și de planificare fiscală agresivă.

O creștere cu 30% a performanței activității de inspecție fiscală poate contribui la creșterea ponderii veniturilor fiscale în PIB cu 0,2 p.p., fapt care pe un orizont de timp de 5 ani poate conduce la o creștere graduală a acestui indicator cu 1 p.p..

a) De aceea, o altă componenta a reformei, cea care vizează consolidarea capacității instituționale a structurilor de control fiscal urmărește analiza și reproiectarea proceselor de activitate specifice controlului fiscal, inclusiv a competențelor teritoriale și funcționale pentru creșterea eficienței și eliminarea suprapunerilor.

Acest proces va avea în vedere și asigurarea unui raport echilibrat între activitățile de control fiscal în scopul interconectării acestora din punct de vedere al rezultatelor finale și sporirea contribuției controlului fiscal la prevenirea și diminuarea evaziunii fiscale și creșterea încasărilor bugetare.

Automatizarea procedurilor administrativ-fiscale și mutarea acestora în mediul online va conduce la realizarea de acțiuni de control fiscal de la distanță, fără a se mai impune deplasarea inspectorilor fiscali la sediul contribuabililor, întrucât organele de control fiscal vor avea acces direct la date și informații din contabilitatea contribuabililor (prin intermediul fișierului SAF-T).

În plus, faptul că în cadrul procesului de analiză de risc vor fi identificate atât zonele de neconformare, precum și contribuabilii cu risc real de neconformare, va conduce la realizarea de acțiuni de control fiscal targetate, strict asupra acelor contribuabili identificați cu risc de neconformare.

b) Subsecvent demersurilor ce vizează îmbunătățirea capacității analitice a ANAF și complementar efortului de identificare, înțelegere, documentare, prevenire și combatere a fenomenelor de fraudă fiscală și de evaziune fiscale, naționale și transfrontaliere, se are în vedere o analiză a cadrului instituțional și legal incident în materie.

Din acest punct de vedere, un prim demers vizează realizarea unei analize a activităților desfășurate de structurile de control și, în mod special, a structurii de antifraudă fiscală, stuctura cu competențe distincte în domeniul prevenirii și combaterii fraudei și evaziunii fiscale.

Analiza va viza atât aspectele de ordin cantitativ, cât și pe cele de ordin calitativ, cu accent pe specificul activitatilor derulate, al resurselor alocate, al rezultatelor obținute și al impactului acestora în combaterea fenomenelor de fraudă, dar și al impactului asupra reducerii decalajelor fiscale, având în vedere că o componentă importantă a decalajelor este reprezentată de partea de evaziune fiscală. În egală măsură, analiza trebuie să aibă în vedere și cadru legal existent și măsura în care cadrul normativ actual facilitează/limitează eficiența activității structurilor cu competențe în domeniul prevenirii și combaterii evaziunii fiscale.

Analiza va include și o componentă comparativă, urmând a fi efectuat un studiu aprofundat al bunelor practici existente la nivel european în ceea ce privește competențele structurilor de antifraudă fiscală ca organe de control fiscal operativ.

c) Rezultatele acestei analize vor fi valorificate în vederea consolidării instituționale a

acestei componente. Urmare analizei și reproiectării proceselor de activitate, în măsura în care se impune, vor fi efectuate modificări și completări ale cadrului legal aplicabil, atât în ceea ce privește consolidarea competențelor existente, cât și al procedurilor de investigare.

Complementar, efortul instituțional intern în prevenirea și combaterea fenomenelor de fraudă și evaziune fiscală, naționale și transfrontaliere, va fi susținut prin consolidarea cooperării cu celelalte instituții având competențe în domeniu.

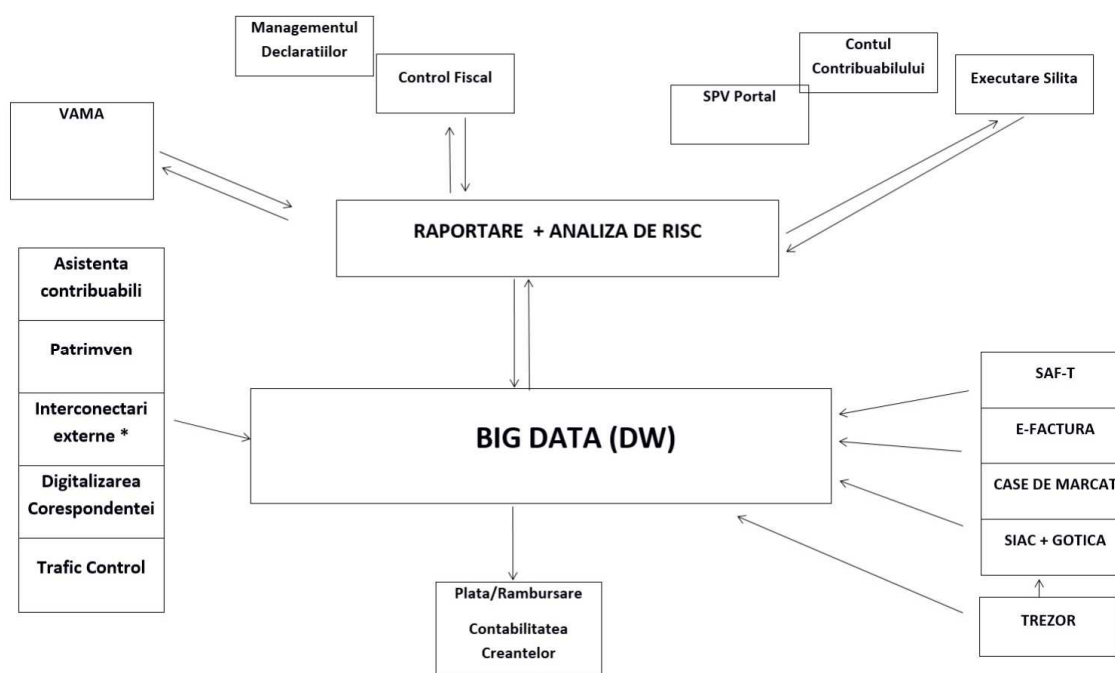
În cadrul acestui proces de reformă o atenție deosebită va fi acordată dezvoltării profesionale a personalului din cadrul activităților de control fiscal și asigurarea adaptării continue a acestuia la provocările realității economico-financiare prin intermediul unor sesiuni de formare profesională.

5. În contextul implementării proiectelor de digitalizare, al reproiectării proceselor de activitate, al dezvoltării funcțiilor-cheie ale aparatului propriu pentru realizarea unei reforme durabile, va fi efectuată o analiză a resurselor umane în scopul identificării și eliminării posibilelor dezechilibre la nivelul structurilor centrale și teritoriale ale ANAF.

Rezultatele acestei analize vor folosi la eficientizarea utilizării resurselor umane ale ANAF.

De asemenea, dezvoltarea competențelor digitale este abordată în cadrul tuturor componentelor reformei, iar nevoile de formare vor fi abordate în consecință.

Schema informațională (urmare a intervențiilor amintite):

Pe cine/sau ce vizează reforma:

Ce e vizat de reformă: sistemul IT al MF și ANAF.

Cine e vizat de reformă: Contribuabili, MF și ANAF, furnizori de bunuri și servicii, alte instituții publice.

Implementare:

Măsurile amintite se vor implementa de la nivelul administrației centrale, respectiv MF și ANAF, cu sprijinul organelor fiscale teritoriale prin următoarele investiții:

Investiții referitoare la sistemul de administrare al contribuabililor persoane juridice, respectiv:

- centralizarea tuturor bazelor de date locale pentru administrarea fiscală a contribuabililor persoane juridice și a altor entități fără personalitate juridică;
- crearea unei baze de date agregate prin integrarea informațiilor din aplicațiile de administrare a contribuabililor persoane juridice;
- modernizarea sistemelor informatice pentru administrarea fiscală a contribuabililor și asigurarea interoperabilității acestora cu sistemele instituțiilor statului care au și pot furniza informații utile în activitatea de colectare a impozitelor / taxelor și contribuții la bugetul general consolidat;
- achiziționarea și implementarea infrastructurii hardware și software pentru asigurarea capacității necesare de procesare și stocare pentru o funcționare optimă a sistemului de administrare al contribuabililor persoane juridice.

Investiții referitoare la implementarea unei platforme pentru valorificarea masivă de date și informații, respectiv:

- integrarea și valorificarea în termeni operaționali și analitici de volume mari de date (structurate și nestructurate), prin platforme avansate de procesare a datelor folosind echipamente hardware-software integrate și protocoale de securitate, pentru a transforma datele de interes în informații și cunoștințe;
- analiza și modelarea predictivă a acestora;
- implementarea unui instrument informatic integrat care să asigure automatizarea analizei riscului fiscal al contribuabililor.

Investiții referitoare la implementarea sistemului de facturare electronică:

- managementul facturilor emise, primite și procesate în mod electronic în sistem B2G și voluntar B2B;
- transmiterea în timp real către ANAF și accesul la informațiile din facturile electronice;
- dezvoltarea competențelor tehnologice, inclusiv pentru infrastructuri de tip PaaS/SaaS.

Investiții referitoare la implementarea sistemului aparatelor de marcat electronice fiscale:

- automatizarea procesului de înregistrare a aparatelor de marcat electronice fiscale;
- dotarea operatorilor economici cu aparate de marcat electronice;
- colectarea și monitorizarea datelor fiscale înregistrate de aparatele de marcat electronice fiscale, astfel încât migrarea datelor și valorificarea informațiilor să poată fi realizată, inclusiv prin interconectarea cu celelalte platforme sau sisteme informatice;
- platforma hardware-software pentru asigurarea capacității de procesare și

stocare pentru sistemul aparatelor de marcat electronice fiscale și pentru sistemul de facturare electronică.

Investiții pentru îmbunătățirea și extinderea platformei utilizate pentru schimbul internațional de informații (AEOI). Necesitatea realizării acestui proiect a fost determinată atât de cerințele intracomunitare, OECD și naționale specifice AEOI_RO-DAC3/BEPS5, DAC 6, cât și de necesitatea întreținerii tuturor componentelor sistemului informatic AEOI_RO, prin asigurarea corespunzătoare a mentenanței corective, adaptive și evolutive conform cerințelor menționate.

Se urmărește:

- alinierea Sistemului informatic AEOI_RO, la ultimele cerințe internaționale, intracomunitare și naționale, reprezintă un instrument important de combatere a fraudei și a evaziunii fiscale, prin promovarea transparenței fiscale cu urmări pozitive asupra veniturilor aduse Bugetului de Stat;
- sprijin electronic pentru mecanismele definite în directivele și regulamentele Uniunii Europene privind cooperarea administrativă între statele membre, în Standardul Comun de Raportare, etc;
- respectarea cerințelor de securitate și confidențialitate specifice sistemului informatic AEOI_RO, indiferent de componentele sale: DAC1, DAC2, DAC3/BEPS5, DAC4, CRS, CbC, FATCA și DAC 6.

Investiții referitoare la centralizarea sistemului informatic al Trezoreriei statului (TREZOR)

- dezvoltarea aplicației informatice integrate și centralizate de gestionare a informațiilor financiar-contabile și a operațiunilor efectuate prin unitățile Trezoreriei Statului.

Pentru elaborarea și completarea documentației de achiziții prevăzute a fi efectuate în cadrul proiectelor propuse, respectiv pentru implementarea acestora, se are în vedere contractarea unor servicii de asistență tehnică.

Impedimente:

Posibilă derulare anevoioasă a procedurilor de achiziții publice.

Un alt aspect critic este legat de faptul că personalul ANAF, dar și al MF va trebui să dezvolte abilități tehnice specifice/de nișă în anumite domenii-cheie de activitate (mai ales zona de analytics), o atenție importantă urmând să fie acordată recrutării, reținerii și formării profesionale continue a acestor persoane.

Beneficiari direcți: MF și ANAF - sistem IT.

Grup țintă: Contribuabili, MF și ANAF, furnizori de bunuri și servicii, alte instituții publice.

Calendar de implementare: implementarea va fi finalizată până în Q4 2025 (luând în considerare termenele aferente jaloanelor și țăntelor).

Ajutor de stat: Măsurile din cadrul acestei reforme nu implică elemente de ajutor de stat, fiind în general aspecte de natură administrativă, iar acolo unde sunt subsumate investiții, acestea vor fi realizate prin proceduri de achiziție publică, în conformitate cu prevederile

legale în vigoare pentru derularea unor activități specifice autorităților publice (non- economice).

13. Asigurarea capacității de răspuns la provocările informaționale actuale și viitoare, inclusiv în contextul pandemiei, prin transformarea digitală a Ministerului de Finanțe / Agenției Naționale de Administrare Fiscală (Alocare: 88 mil. Euro)

Provocările majore cu care se confruntă MF și ANAF și care au un impact semnificativ asupra colectării impozitelor sunt reprezentate de:

- gradul scăzut de digitalizare și adaptarea limitată a serviciilor din sistemul de finanțe publice pentru a face față efectelor negative ale unei crize economice;
- creșterea rapidă a volumului de date și informații;
- infrastructura IT complexă, cu componente parțial integrate și specificitatea aplicațiilor informatice incluse în acesta (sute de aplicații, sute de puncte de prezență la nivel central și teritorial);
- numărul în creștere de proiecte majore de dezvoltare a sistemului informatic și cu termene limită de finalizare, impuse de cerințe UE, Banca Mondială, FMI, acte normative, cerințe de eficientizare a activităților compartimentelor MF și structurilor din subordine, cerințe de îmbunătățire a serviciilor oferite cetățenilor și mediului de afaceri;
- procese parțial automatizate;
- platforme tehnologice IT învechite și insuficiente pentru majoritatea funcțiilor sistemului informatic;
- aplicații care nu sunt actualizate și dificultăți în optimizarea acestora într-un mod rapid și coordonat;
- dezvoltarea tehnologică rapidă în domeniul IT și resurse umane IT insuficient pregătite pentru migrarea de la tehnologiile existente la noi tehnologii;
- aplicații informatice insuficiente pentru a deservi domeniile operaționale ale MF/ ANAF;
- necesitatea de diversificare și creștere a numărului de servicii electronice oferite de ANAF;
- necesitatea de a îmbunătăți abilitățile digitale necesare personalului.

Volumul crescut de sarcini, resursele limitate pentru îmbunătățirea infrastructurii hardware și software pentru a sprijini toate dezvoltările IT, realizate în ultimul deceniu, au condus la platforme IT care nu sunt actualizate sau eficiente și au avut rezultate directe în termeni de eficiență și costuri.

Din perspectiva sistemului IT al MF/ANAF, capacitatea tehnologică limitată nu mai permite dezvoltarea de servicii și funcționalități adaptate cerințelor pieței și necesitatea de a opera volume imense de date în condiții de siguranță (siguranță a datelor, cerințe de date cu caracter personal), necesitatea asigurării unui sistem performant de sprijin pentru colectarea impozitelor și taxelor, precum și pentru valorificarea informațiilor. Acestea sunt toate provocări actuale ale sistemului de finanțe publice.

Necesitățile identificate în cadrul instituției de a eficientiza prin informatizare procesele și activitățile proprii, iar pe de altă parte necesitatea de a crea un ”hub” al finanțelor publice la nivel național (centru de servicii și date financiar-fiscale al administrației publice), care să colecteze, gestioneze și să pună la dispoziția tuturor factorilor interesați (din interior - direcțiile MF și ale instituțiilor subordonate, din exterior - instituții publice din administrația publică centrală și locală, alte instituții ale statului, instituții externe, societăți comerciale, organizații, cetățeni) informații fiabile, coerente și actuale de natură financiară, patrimonială sau în legătură cu bani publici, fac tot mai presantă necesitatea asigurării cadrului tehnologic necesar tranziției spre o administrație fiscală digitală, prin creșterea numărului de echipamente IT utilizate în administrație, corelate cu procesele automatizate și prin dezvoltarea infrastructurii hardware-software și a infrastructurii suport necesare pentru a sprijini dezvoltarea tehnologică continuă.

Necesitatea transformării organizaționale, însoțită de o schimbare a culturii organizaționale (elemente care nu pot fi vizualizate separat), este justificată și de provocările prezentului digital, precum și de provocările viitoare, care sunt din ce în ce mai surprinzătoare și mai presante (la nivel european există deja îngrijorări legate de provocările economiei colaborative, modelele digitale de afaceri și/sau e-guvernarea).

Reforma vizează transformarea digitală internă pentru susținerea procesului de digitalizare. În acest sens, se va utiliza asistență tehnică pentru elaborarea și completarea documentației de achiziții publice, precum și pentru implementarea proiectelor.

Obiectivele specifice au în vedere:

- implementarea hub-ului financiar pentru a colecta, gestiona și pune la dispoziția tuturor părților interesate informații fiabile, validate și actuale de natură financiară sau în legătură cu banii publici;
- asigurarea interoperabilității sistemelor informatice atât la nivelul MF/ANAF, precum și cu cele ale altor instituții;
- standardizarea aplicațiilor și gestionarea uniformă a datelor;
- managementul securității cibernetice și rezilienței datelor, inclusiv efectuarea schimbului de date în timp real în condiții de securitate și cu date corecte/ actualizate;
- modernizarea și adaptarea CNIF la noile cerințe, transformarea digitală internă, inclusiv dematerializarea fluxurilor de lucru interne la nivelul MF/ANAF, asigurând flexibilitatea programului și a locului de muncă, creșterea nivelului de competențe, inclusiv a celor digitale ale angajaților;
- actualizarea tehnologică a infrastructurii hardware și software a sistemului informatic.

Natura/tip și mărime:

Reforma urmărește să modernizeze întregul sistem IT al MF / ANAF, abordând probleme legate de infrastructura IT, precum și probleme complementare acestora, care sunt necesare pentru o funcționare adecvată.

Introducerea digitalizării este considerată o abordare inteligentă pentru

domeniile operaționale ale administrației fiscale, fiind însoțită în mod necesar de o consolidare a capacității administrative necesare procesului de transformare digitală. Având în vedere evoluțiile inevitabile de la nivel global în ceea ce privește performanța activității, precum și schimbările profunde de abilități, se va căuta să se flexibilizeze modul de lucru și mediul, să se sprijine angajații să faciliteze adaptarea la un mediu în continuă schimbare și să gestioneze abilitățile necesare într-un proces formal.

Se va asigura cadrul tehnologic necesar tranziției către o administrație fiscală digitală prin trecerea infrastructurii hardware-software către noi tehnologii, creșterea numărului de echipamente IT utilizate în administrație, corelate cu procesele automatizate și prin dezvoltarea infrastructurii suport necesare pentru a sprijini dezvoltarea tehnologică continuă la nivelul centrelor de date ale MF.

Astfel, vor fi urmărite, abordarea următoarelor aspecte:

- menținerea funcționării și modernizării infrastructurii hardware-software a sistemului informatic al MF/ANAF și implementarea noilor tehnologii;
- menținerea funcționării și modernizării infrastructurii suport a centrelor de date (furnizare energie electrică; aer condiționat; alarmă și stingere a incendiilor; securitate fizică; administrare și monitorizare);
- îmbunătățirea funcției IT a MF;
- primirea și oferirea de date în timp real;
- gestionarea datelor și asigurarea fluxurilor optime, gestionarea datelor;
- asigurarea dezvoltării durabile a bazelor de date pentru interoperabilitate cu sistemele interne, sistemele altor instituții, sistemele internaționale, asigurarea interoperabilității sistemelor IT;
- gestionarea securității cibernetice și a rezilienței platformelor informatice; o gestionarea confidențialității și securității datelor și informațiilor;
- gestionarea proceselor IT pentru a asigura respectarea standardelor internaționale în domeniu (pentru transparență, măsurare și trasabilitate);
- asigurarea arhitecturii sistemului IT utilizat; o transformarea digitală internă a MF/ANAF.

Pregătirea/perfecționarea competențelor digitale sunt abordate în toate inițiativele specifice concepute pentru a implementa această reformă, iar nevoile de formare vor fi abordate în consecință. Inițiativele acestei componente vor aborda în mod specific identificarea nevoilor de formare sau a nevoilor de a atrage noi competențe, precum și a metodei de răspuns corespunzătoare (și anume, pregătirea profesională a angajaților, recrutarea etc.).

Pe cine/sau ce vizează:

Ce: sistemul informatic al MF/ANAF.

Cine: angajații MF/ ANAF.

Transformarea digitală și îmbunătățirea modului de funcționare a celor două instituții vor aduce beneficii indirecte pentru contribuabili (persoane fizice și juridice), precum și pentru alte categorii de părți interesate care au contact frecvent cu Ministerul Finanțelor și ANAF: consultanți fiscali, antreprenori, bănci, alte instituții publice etc.

Implementare:

1. 3.1. Investiții referitoare la infrastructura hardware-software și de comunicații a sistemului IT

- re tehnologizarea infrastructurii hardware și software;
- migrarea tehnologiilor utilizate pe ultimele versiuni disponibile;
- soluție hardware-software pentru efectuarea și restaurarea salvărilor de siguranță;
- platformă informatică de procesare și stocare;
- upgrade tehnologic echipamente de comutare date; upgrade soluție DWDM;
- soluție centralizare e-mail.

1. 3.2. Investiții pentru asigurarea securității cibernetice a sistemului informatic al MF

- Soluție securitate rețea MF cu servicii IPS incluse;
- Soluție securitate front-end;
- Soluție management centralizat infrastructură stații de lucru și servere;
- Upgrade infrastructura Active Directory și PKI;
 - Consultanță pentru proiectarea, implementarea și certificarea unui sistem de management al securității informațiilor la nivelul organizației;
 - Audit de securitate informatică a sistemului informatic AEOI (cerințe OECD, FATCA).

1.3.3. Investiții pentru implementarea / modernizarea infrastructurii fizice suport (electroalimentare, climatizare, alarmare și stingere incendiu, securitate fizică, administrare și monitorizare) din centrul principal de date:

- modernizarea sistemului de stingere incendiu din spațiile tehnice;
- lucrări de înlocuire și extindere a infrastructurii fizice suport a centrului de date primar;
- echipamente pentru asigurarea alimentării de rezervă cu energie electrică în centrul de date primar.

Investiții pentru modernizarea infrastructurii fizice suport din centrul secundar de date al MF.

Investiții pentru re tehnologizarea UIR

- Sisteme integrate de imprimare de mare capacitate (inkjet si laser);
- Sistem integrat de prelucrare si stocare date, de mare capacitate.

1. 3.4. Investiții pentru transformarea digitală internă, inclusiv modernizarea CNIF

- consultanță pentru pregătire, dezvoltare și implementare proiecte IT;
- dematerializarea fluxurilor interne de lucru ale MF-ANAF (renunțarea la hârtie și digitalizarea proceselor de lucru interne - cel puțin pentru corespondența internă și procesul de luare a deciziei);
- flexibilizarea mediului de lucru, a timpului de lucru și a locului de prestare a muncii:
 - Stații de lucru mobile de tip laptop;
 - Soluție digitală pentru videoconferință video-colaborare, sesiuni de comunicare internă - externă, sesiuni instruire;
 - Extindere Virtual Private Network (VPN) cu Network Access Control (NAC).
- fluidizarea circulației interne a informației și a datelor și pentru interpretarea avansată a acestora (prin simplificarea proceselor de lucru și introducerea de instrumente noi pentru managementul informației); introducerea de sisteme informatice integrate (de tip ERP) pentru serviciile suport, pentru a crea un mediu de lucru colaborativ, parțial automatizat și care va schimba interacțiunea cu clienții interni;
- modernizarea CNIF, flexibilizarea culturii organizaționale și creșterea motivației personalului;
- creșterea nivelului de competențe, inclusiv competențe digitale, pentru angajații ministerului și ai instituțiilor subordonate.
- *”case management”* pentru activitatea juridică.
- investiții pentru digitalizarea activității de monitorizare proiecte PPP/ concesiune și de management a riscurilor fiscale aferente;
- investiții privind sistemul informatic de gestiune a patrimoniului public și privat al statului - PATRIM.

Impedimente:

Procesul de achiziții publice ar putea crea probleme în realizarea investițiilor; acest risc va fi tratat prin implicarea persoanelor potrivite, respectiv a persoanelor care dețin seturile de competențe necesare și sunt instruite în acest domeniu.

Un alt aspect critic este legat de faptul că resursele umane actuale, mai ales în zona de IT, sunt insuficiente sau insuficient pregătite în noile tehnologii. Personalul MF va trebui să dezvolte abilități tehnice specifice/de nișă în anumite domenii-cheie de activitate (ingineri IT), o atenție importantă urmând să fie acordată recrutării, reținerii și formării profesionale continue a acestor persoane.

Posibila reticență la schimbare și reticență a angajaților MF/ANAF în trecerea la lucru într-un mediu intern digital.

Întârzieri în derularea contractelor sau produse/ servicii neconforme.

Beneficiari direcți: MF/ANAF - sistem informatic.

Grup țintă: angajații MF/ ANAF, respectiv contribuabilii.

Calendar de implementare: Implementarea se finalizează până în Q2 2023.

Ajutor de stat: Măsurile din cadrul acestei reforme nu implică elemente de ajutor de stat, fiind în general aspecte de natură administrativă, iar acolo unde sunt subsumate investiții, acestea vor fi realizate prin proceduri de achiziție publică, în conformitate cu prevederile legale în vigoare, pentru derularea unor activități specifice autorităților publice (non- economice).

Pilonul European al Drepturilor Sociale: intervenția va urmări să răspundă indicatorului din tabloul de bord social revizuit privind îmbunătățirea nivelului individual al competențelor digitale ale angajaților ANAF. În cadrul acestor programe de formare privind dezvoltarea competențelor digitale vor fi respectate principiile egalității de șanse și a reprezentării echilibrate a femeilor în raport cu bărbații. De asemenea, accelerarea procesului de digitalizare a MF/ANAF va accelera transformarea mediului de lucru, natura și conținutul muncii prestate, organizarea timpului de lucru și relațiile de la locul de muncă, conducând la un nivel mai ridicat de productivitate, dar și de calitate a muncii (performanță).

R2. Modernizarea sistemului vamal și implementarea vămii electronice

În calitate de stat membru, România gestionează aproximativ 2.050 km din frontiera externă a Uniunii Europene, respectiv a doua ca lungime după Finlanda. Amenințările fenomenelor infracționale transfrontaliere identificate: migrația persoanelor, tranzitul ilegal, traficul de droguri și precursori, fraudele vamale cu mărfuri subevaluate sau contrafăcute, contrabanda cu produse accizabile și de larg consum, evidențiază, ținând cont de competențele stabilite la nivelul UE pentru autoritățile vamale, rolul important pe care autoritățile vamale din România îl au în protejarea intereselor financiare și de securitate ale Uniunii Europene și ale statelor membre, precum și ale operatorilor economici legitimi din Uniunea Europeană.

Structurile vamale funcționează în cadrul ANAF, instituție în subordinea Ministerului Finanțelor. Astfel Direcția Generală a Vămirilor funcționează în cadrul aparatului propriu al ANAF, iar structurile teritoriale (89 de birouri vamale, de frontieră și de interior), organizate în 8 direcții regionale vamale, funcționează în subordinea celor 8 direcții generale regionale ale finanțelor publice.

Birourile vamale de frontieră efectuează controlul vamal la trecerea frontierei externe a României și a Uniunii Europene: 7 birouri vamale la frontiera cu Republica Moldova, 5 birouri vamale la frontiera cu Ucraina, 6 birouri vamale la frontiera cu Serbia, 4 birouri vamale la Marea Neagră, 15 birouri vamale în aeroporturile internaționale și 15 birouri vamale la fluviul Dunărea.

Totodată, cele 37 de birouri vamale de interior efectuează activități de vămuire a mărfurilor, precum și de supraveghere și control a producerii, deținerii, mișcării și utilizării produselor accizabile. Aproximativ 2.700 de funcționari vamali contribuie la îndeplinirea sarcinilor specifice, bazându-se pe bunele practici la nivel european și internațional în domeniul vamal și fiscal, utilizând sistemul informatic integrat vamal,

vehiculele sau mijloacele de control nedistructiv și supraveghere instalate la frontieră, echipe canine pentru detectarea drogurilor, banilor și produselor din tutun și un laborator vamal.

Între structura vamală centrală (Direcția Generală a Vămirilor) și structurile vamale teritoriale nu există un raport de subordonare, rolul Direcției Generale a Vămirilor fiind doar de coordonare metodologică a structurilor teritoriale. Activități precum: managementul resurselor umane și perfecționarea personalului, activitatea juridică, auditul intern și verificările interne, activitatea economico-financiară, relațiile internaționale și managementul proiectelor sunt exercitate de structurile administrației fiscale din cadrul ANAF: aparat propriu (pentru DGV) și direcțiile generale regionale ale finanțelor publice (pentru structurile vamale teritoriale).

Astfel, organizarea actuală a autorității vamale din România, prin funcționarea în cadrul aceleași instituții a două sisteme care au puține trăsături comune - sistemul vamal și cel fiscal, a condus la dezvoltarea unei serii de discontinuități în asigurarea unui cadru managerial coordonat și integrat al activităților vamale la toate cele trei niveluri (central, regional și local), legate de:

- realizarea operativă și eficientă a unor acțiuni de control la nivel național ca urmare a palierelor multiple de decizie;
- gestionarea și alocarea resurselor financiare în mod eficient, în funcție de nevoile stringente specifice;
- asigurarea unui mod uniform și unitar de dotare la nivel național cu echipamente de control și consumabile specifice activității vamale datorită realizării de achiziții la nivel regional;
- asigurarea operativă a personalului necesar în unele situații specifice (creșterea volumului de activitate, îmbolnăviri și limitări cauzate de pandemia COVID etc.);
- reprezentarea în instanță de acțiuni vizând aspecte vamale de către persoane care au suficientă expertiză în gestionarea domeniului vamal;
- implementarea standardelor de integritate și a măsurilor de protecție la corupție, pe fondul lipsei unei structuri de control intern dedicate activității vamale;

În vederea eliminării acestor discontinuități este necesară realizarea unui cadru organizatoric și funcțional unitar al autorității vamale care să asigure o soluție viabilă de administrare și coordonare integrată a activității vamale și a resurselor bugetare alocate și, totodată, o creștere a eficienței și a capacității operative în combaterea fenomenelor de evaziune fiscală și fraudă fiscală și vamală, prin:

- asigurarea unui management unitar și eficient al resurselor umane (coordonare unitară subordonate, recrutare și gestionare personal, pregătire profesională, dispunere măsuri de cercetare administrativă a personalului, mobilitate personal vamal, etc);
- gestionarea eficientă a resurselor financiare alocate autorității vamale și crearea cadrului necesar pentru asigurarea unei flexibilități în utilizarea bugetului, pe baza priorităților stabilite de managementul instituției, fără alte interferențe în modul de alocare a acestuia;

- asigurarea unei autonomii operaționale și creșterea eficienței în ceea ce privește activitățile de control vamal, pentru asigurarea securității și siguranței cetățenilor spațiului european;
- scurtarea lanțului decizional de comandă, prin concentrarea acțiunilor și măsurilor luate de factorii de decizie într-un singur punct, fără a fi nevoie de consumarea unor resurse de timp în ceea ce privește parcurgerea fluxului decizional la nivelul mai multor paliere;
- crearea cadrului necesar pentru reprezentarea în instanță de specialiști în domeniul vamal, cu expertiză în soluționarea unor cauze litigioase, specifice domeniului vamal;
- înființarea unei structuri proprii de reprezentare la nivel internațional a autorității vamale și de gestionare a programelor comunitare ce sprijină activitatea vamală, formată din personal vamal cu experiență în domeniu și expertiză tehnică în implementarea unor măsuri specifice dispuse la nivel european;
- dezvoltarea unei structuri proprii de formare profesională, alcătuită din specialiști în domeniul vamal, selectați din cadrul compartimentelor de specialitate ale autorității vamale, care să furnizeze o instruire optimă necesară, în sensul aplicării reglementărilor vamale naționale și unionale, în mod uniform și unitar;
- crearea unor structuri proprii ce desfășoară activități de verificare (audit public intern și verificare internă), astfel încât să existe în permanență asigurată o pârghie de conformitate a activității vamale cu cadrul legal.

Măsurile menționate vor fi luate utilizând resurse financiare limitate, prin relocarea personalului între structurile organizatorice existente, pe baza unei analize detaliate a gradului de încărcare a personalului și prin reproiectarea atât a proceselor de activitate în curs, în funcție de priorități și în sensul optimizării activității, cât și a procedurilor operaționale, ce vor fi adaptate mediului complet electronic de funcționare al Vămii.

Astfel, impactul măsurilor luate, în ceea ce privește resursele financiare alocate va fi minim, în comparație cu rezultatele obținute ca urmare a implementării acestora, care vor conduce la eficientizarea activității în domeniul vamal.

De asemenea, există câteva puncte slabe ale informatizării în domeniul vamal, respectiv funcționarea pe o platformă învechită ceea ce creează dependență de o resursă hardware învechită. Această situație generează eforturi suplimentare și dificultăți de operare, precum și creșterea costurilor necesare pentru întreținerea permanentă (mai mult de 6.000.000 Euro / 4 ani), în plus fiind necesară actualizarea acestora în conformitate cu modificările legislative ale Uniunii și cerințele formulate de beneficiarii sistemului, prin includerea acestor cerințe în contractele de întreținere care se semnează periodic.

Dependența de o resursă hardware, care nu mai răspunde cerințelor actuale (noi tehnologii și sisteme de operare, numărul crescut de utilizatori ai sistemului și funcționalități suplimentare impuse de legislație etc.) duce la întreruperi frecvente ale funcționării sistemului, blocarea -repornirea de cel puțin 3 ori / zi și, prin urmare, nu se poate respecta cerința DG TAXUD de asigurare a disponibilității 99,5% a sistemelor IT.

Având în vedere problemele actuale este nevoie de alinierea sistemelor vamale românești la cerințele Codului Vamal al Uniunii prin aplicarea reglementărilor europene și naționale referitoare la mediul computerizat pentru vamă și comerț și la necesitatea

coordonării activității de vămuire către un sistem și un mediu complet electronic.

Obiective:

Reforma va îmbunătăți funcționarea administrației vamale prin promovarea modificărilor cadrului legal existent, schimbarea competențelor și a procedurilor interne și prin investiții în echipamentele necesare activității de control pe teritoriul național și la frontiera externă a UE.

Obiectivul acestei reforme este îmbunătățirea capacității administrative și operaționale a administrației vamale și orientarea activității de vămuire către un mediu complet electronic. Schimbul de informații între operatorii economici și autoritățile vamale, precum și între autoritățile vamale din statele membre, se realizează exclusiv prin tehnici electronice de prelucrare și diseminare a datelor.

În special, vor fi efectuate următoarele acțiuni:

- operaționalizarea Autorității Vamale,
- dezvoltarea sistemelor informatice ale autorității vamale în conformitate cu cerințele Codului Vamal al Uniunii;
- orientarea activității de vămuire către mediul electronic și reducerea barierelor birocratice;
- simplificarea formalităților vamale.

Reforma își propune:

- operaționalizarea Autorității Vamale, pentru aceasta fiind necesară și implementarea unui cadru organizatoric și funcțional unitar al administrației vamale în vederea asigurării unei coordonări integrate a tuturor structurilor acestora în vederea creșterii eficienței și a capacității operative în combaterea fenomenelor de fraudă vamală și fiscală;
- să modernizeze sistemul informatic al MF-ANAF în domeniul vamal, abordând problematici legate de infrastructură IT, precum și cele complementare acestora, necesare pentru funcționarea corespunzătoare a sistemelor, însoțite de proceduri de vămuire simplificate.

Schimbarea fundamentală pe care o va suporta actuala structură a administrației vamale din România, se bazează pe crearea unei singure entități, de sine stătătoare, cu personalitate juridică și buget propriu, ceea ce îi va permite îmbunătățirea procesului decizional și de execuție, precum și gestionarea mai eficientă a propriilor resurse.

În procesul decizional, gestionarea eficientă a resurselor umane și logistice și crearea unor structuri specifice dedicate activității vamale va conduce la îmbunătățirea/eficientizarea activității de control operativ.

Trecerea structurilor regionale vamale și a birourilor vamale de interior și frontieră în subordinea directă a structurii vamale centrale va asigura îmbunătățirea procesului decizional și implementarea eficientă a tuturor deciziilor privind aspectele operative și organizatorice la toate cele trei niveluri ale administrației vamale (central, regional și

local).

Gestionarea aspectelor privind managementul resurselor umane și perfecționarea personalului, activitatea juridică, auditul și verificările interne, activitatea economico-financiară și de achiziții, relațiile internaționale și managementul proiectelor, prin structuri proprii înființate, vor conduce la o eficientizare a cheltuielilor de fonduri și resurse a administrației vamale.

Reașezarea structurilor vamale pe principiul enunțat mai sus va conduce la diminuarea birocrăției interne și a ierarhiilor formale, la atingerea obiectivelor specifice activității vamale și la reducerea poverii administrative pentru cetățeni și mediul de afaceri.

O astfel de organizare a administrației vamale permite adaptarea permanentă a acesteia la cerințele și provocările societății contemporane, inclusiv printr-o capacitate mai mare de modernizare și de reacție la nevoile cetățenilor și a mediului de afaceri.

Precizăm că organizarea autorității vamale în subordinea Ministerului Finanțelor și separat de ANAF are în vedere acordarea autorității vamale a calității de ordonator de credite, aceasta fiind soluția prevăzută de lege pentru punerea la dispoziția autorității vamale a instrumentelor necesare (structuri proprii de achiziții, de personal, de management al proiectelor, de verificări interne) pentru a-și gestiona în mod independent, potrivit necesităților specifice, activitatea proprie. Subliniem că prin această organizare colaborarea între structurile vamale și fiscale nu va fi afectată, schimbul de informații, accesul reciproc la bazele de date relevante și acțiunile comune nefiind afectate.

Necesitatea aplicării prevederilor Codului Vamal al Uniunii (CVU) a determinat adoptarea Deciziei de punere în aplicare (UE) 2019/2151 a Comisiei din 13 decembrie 2019, de stabilire a programului de lucru referitor la dezvoltarea și instalarea sistemelor electronice prevăzute în Codul Vamal al Uniunii, care prevede un plan amplu pentru implementarea sistemelor electronice necesare derulării formalităților vamale în vederea aplicării sale de către administrațiile vamale din fiecare stat membru. Pentru a sprijini acest proces complex de tranziție electronică spre un mediu vamal digital complet, programul de lucru CVU stabilește termene limită pentru fiecare sistem electronic și eventualele sale etape în perioada 2020-2025. Astfel, statele membre, inclusiv România, trebuie să dezvolte și să instaleze sistemele electronice relevante până la datele de încheiere ale perioadelor de instalare stabilite în programul de lucru.

Schimbarea fundamentală pe care o va suporta sistemul de administrare vamală din România pentru a se alinia cerințelor CVU se bazează atât pe investiții majore în infrastructura IT, soluții software și hardware, dar și pe elaborarea normelor metodologice și a procedurilor în vederea standardizării proceselor vamale și simplificării formalităților vamale, pe analiza impactului prevederilor Comisiei și a cerințelor naționale din domeniul vamal.

Prin intervenție se urmărește:

- îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor prestate de structurile vamale în folosul comunității pentru protejarea Uniunii de comerțul inechitabil și ilegal, respectiv încurajarea activității economice legitime;
- îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor prestate de echipele de control

operativ (în frontieră și echipe mobile) pentru asigurarea securității și siguranței cetățenilor și protejarea intereselor financiare ale Uniunii și ale statelor membre;

- asigurarea transparenței în interacțiunea dintre lucrătorul vamal și participantul la traficul transfrontalier/persoana controlată;
- asigurarea suportului de specialitate în materie de analiză de risc pentru siguranță și securitate (de tip help-desk) pentru toate structurile vamale, în regim permanent;
- eficientizarea controlului vamal asupra mijloacelor de transport prin dotarea cu echipamente de control nedistructiv;
- crearea unui mediu de lucru "paperless" între autoritățile cu atribuții de control, conducând la reducerea sarcinii administrative prin automatizarea procedurilor de control;
- eficientizarea activității vamale prin standardizarea proceselor vamale și punerea la dispoziția mediului de afaceri a unor servicii noi, prin intermediul sistemelor electronice, în conformitate cu cerințele CVU;
- crearea unui cadru și a unui mecanism eficient în creșterea siguranței și securității la intrarea pe teritoriul vamal al UE, prin implementarea de noi cerințe care rezultă din CVU privind depunerea și procesarea declarației sumare de intrare;
- facilitarea fluxului de mărfuri care tranzitează sau se deplasează în și din Uniune, astfel încât să sporească competitivitatea întreprinderilor europene, precum și protejarea intereselor financiare și economice ale Uniunii și ale statelor membre și siguranța și securitatea consumatorilor UE, prin dezvoltarea unui sistem care permite urmărirea tuturor mișcărilor de mărfuri neunionale;
- consolidarea capacității în ceea ce privește optimizarea serviciilor publice electronice oferite operatorilor economici, asigurându-se astfel aplicarea reglementărilor unionale și naționale în domeniul procedurii de tranzit și export;
- alinierea sistemului național de import din România la cerințele CVU prin aplicarea reglementărilor unionale și naționale privind mediul informatizat pentru vamă și comerț;
- simplificarea procedurilor de vămuire și abordarea problemelor-cheie, precum necesitatea de a prezenta informații similare mai multor autorități prin intermediul mai multor sisteme pentru aceleași mărfuri, prin crearea unui canal unic de comunicare în cadrul căruia operatorii economici să îndeplinească atât formalitățile vamale, cât și formalitățile nevamale ale UE, necesare pentru eliberarea mărfurilor și accesul la piața unică; operatorii economici vor putea să prezinte toate datele necesare pentru plasarea mărfurilor sub regimuri vamale și să primească răspuns pe cale electronică, într-un punct unic, de la autoritățile de reglementare implicate;
- asigurarea măsurilor eficiente în lupta împotriva fraudei în domeniul produselor accizabile și creșterea încasărilor, prin combaterea evaziunii fiscale generate de producerea și mișcarea produselor accizabile, prin crearea unui mecanism electronic eficient de urmărire a mișcărilor acestor produse;
- modernizarea infrastructurii hardware-software a sistemului informatic, precum și modernizarea infrastructurii suport pentru asigurarea unei infrastructuri de

- înaltă disponibilitate și fiabilitate, inclusiv un sistem de replicare activă, instantanee, cu baze de date on-line;
- obținerea unei platforme software de virtualizare și cloud privat, cu administrare și automatizare inclusă;
- configurarea unei conexiuni cu o capacitate de transfer la viteze mari; la nivelul acces, în cadrul centrelor de date trebuie asigurată o arhitectură unitară și uniformă pentru accesul sistemelor existente, cât și al sistemelor ce urmează a fi integrate în infrastructura SIIV; pentru administrarea și operarea echipamentelor la nivelul agregare, interconectare și acces, este necesară o platformă centralizată de administrare, care să asigure integrarea și cu alte sisteme de management;
- asigurarea capacităților de prelucrare și de stocare a datelor pentru funcționarea la parametrii normali a aplicațiilor/sistemelor informatice componente ale SIIV;
- prevenirea breșelor în securitatea informațiilor sau a pierderii de date din sistemele critice este esențială pentru evitarea posibilelor incidente de securitate, astfel ca soluția implementată va asigura continuitatea și disponibilitatea SIIV, precum și asigurarea nivelului de peste 99,5% a disponibilității pentru toate sistemele informatice transeuropene;
- contribuția la o dezvoltare durabilă prin achiziția de autovehicule hibrid cu emisii reduse;
- dezvoltarea capacității de reacție și de management al situațiilor de criză, inclusiv al celor de criză sanitară, precum cea generată de pandemia de COVID-19.

Reforma vizează operaționalizarea Autorității Vamale prin adoptarea unui nou cadru legislativ necesar înființării și funcționării autorității vamale și prin investiții în echipamente necesare activității de control pe teritoriul național și la frontiera externă UE, astfel încât să fie asigurată siguranța și securitatea cetățenilor UE.

Prin această reformă sunt vizate infrastructura și sistemul informatic al MF și al instituțiilor subordonate, inclusiv sistemul informatic integrat vamal prin modernizarea componentelor existente și dezvoltarea unor componente noi, aliniate la cerințele unionale în domeniul vamal/fiscal și prin implementarea unei infrastructuri hardware de înaltă disponibilitate și fiabilitate.

Cine este vizat de reformă:

- cetățenii UE și mediul de afaceri care vor beneficia de servicii îmbunătățite ce conduc la reducerea barierelor în calea comerțului și a investițiilor internaționale și asigură securitatea și siguranța frontierelor externe ale Uniunii;
- administrația vamală și personalul acesteia care vor beneficia de un cadru organizatoric unitar care conferă eficiență în aplicarea legii, de echipamente moderne, de sisteme și infrastructură IT aliniate la cerințele unionale.

Cetățenii și mediul de afaceri vor beneficia de o metodologie unitară care să îi ghideze în procesul de derulare a formalităților vamale, să conducă la conștientizarea drepturilor și obligațiilor pe care le au în raport cu autoritatea vamală, normele și procedurile aprobate

contribuind la reducerea birocrăției, a timpilor de așteptare în ceea ce privește îndeplinirea formalităților vamale și la crearea unui mediu electronic pentru comerț (paperless), precum și funcționarii administrației.

Înființarea Autorității Vamale Române ca entitate distinctă și autonomă, vizează crearea unui cadru organizatoric și funcțional unitar al acesteia care să asigure:

- o coordonare integrată a tuturor structurilor vamale;
- creșterea eficienței și a capacității operative în combaterea fenomenelor de contrabandă, fraudă vamală, evaziune și fraudă fiscală în domeniul produselor accizabile;
- administrarea eficientă, potrivit necesităților și specificului activității autorității vamale, a resurselor umane și bugetare alocate, în vederea întăririi capacității de control;
- creșterea eficienței și operativității măsurilor de protecție la corupție și implementarea unui standard ridicat de integritate în activitatea vamală.

Relația autorității vamale cu operatorii economici, cu celelalte administrații vamale din statele membre și cu Comisia Europeană se realizează electronic prin intermediul sistemului vamal computerizat integrat (SIV), un sistem centralizat, interconectat cu sistemele europene similare.

Atât vameșii români, cât și operatorii economici/cetățenii ar beneficia de operaționalizarea autorității vamale și de dezvoltarea sistemelor propuse în cadrul acestei reforme, în ceea ce privește reducerea birocrăției și a timpilor de așteptare pentru îndeplinirea formalităților vamale și crearea unui mediu complet electronic. Aplicarea uniformă a reglementărilor vamale în procesul de efectuare a formalităților vamale va duce la un nivel mai ridicat de conștientizare a drepturilor și obligațiilor pe care operatorii economici le au în raport cu autoritatea vamală, fapt ce va contribui în cele din urmă la facilitarea fluxului licit al comerțului, permițând autorităților vamale să-și îndeplinească sarcinile într-un mod mai eficient.

Administrația vamală română este responsabilă pentru aplicarea prevederilor legale în domeniul vamal și al accizelor, într-un mod uniform, imparțial, transparent și nediscriminatoriu pentru toate persoanele indiferent de statutul lor juridic și de forma lor de organizare și funcționare.

Vama este singura autoritate publică care are o imagine de ansamblu și o responsabilitate de control pentru toate mărfurile care trec prin frontierele externe ale UE, care, odată puse în liberă circulație pe teritoriul UE, se pot deplasa liber. Datorită acestei poziționări, rolul vămii române a evoluat semnificativ, iar sarcinile sale au crescut începând cu anul 2007. Astfel, vama a devenit un furnizor important de servicii pentru mediul de afaceri și societate, servind o gamă largă de obiective operaționale. Deși rămâne o autoritate cu responsabilitate de colectare a veniturilor UE, autoritățile vamale sunt tot mai solicitate în rolul său de autoritate de aplicare a legii pentru a proteja securitatea și siguranța UE, acționând din ce în ce mai mult ca un gardian al integrității pieței interne a mărfurilor, precum și ca protector al multor alte interese guvernamentale la frontiera externă.

Implementare:

Reforma urmărește reorientarea activității de vămuire către un mediu complet electronic și îmbunătățirea capacității administrației vamale. Schimbul de informații între operatorii economici și autoritățile vamale, precum și între autoritățile vamale, se va baza în întregime pe tehnici electronice de prelucrare a datelor.

14. Implementarea vămii electronice (Alocare: 62 mil. Euro)

Pentru modernizarea sistemului vamal și implementarea vamală electronică, guvernul va realiza investiții:

- privind operaționalizarea Autorității Vamale;
- dotarea birourilor vamale de frontieră cu scanere;
- privind infrastructura hardware software pentru creșterea capacității de procesare și stocare a aplicațiilor stabilite de DG TAXUD;
- cu privire la upgrade și licențe pentru infrastructura virtualizată și implementarea unei platforme de virtualizare cu administrare și automatizare incluse;
- privind soluția de securitate pentru infrastructura IT a sistemului integrat de informații vamale, inclusiv servicii de asistență, licențe și abonamente;
- privind licențele pentru bazele de date necesare pentru funcționarea componentelor sistemului integrat de informații vamale;
- cu privire la soluțiile pentru gestionarea centralizată a utilizatorilor, stațiilor de lucru și serviciilor de actualizare pentru sistemele de operare pentru sistemul integrat de informații vamale;
- cu privire la implementarea sistemului informatic privind declarația vamală cu set de date redus pentru loturile cu valoare redusă, după intrarea în vigoare la 1 iulie 2021 a noilor dispoziții legislative de punere în aplicare a „pachetului de comerț electronic cu TVA”, cu scopul de a facilita comerțul transfrontalier și combaterea fraudei TVA;
- privind sistemul ICS2 - fazele 1, 2 și 3;
- cu privire la implementarea fazei 5 NCTS_RO și AES_RO; - privind alinierea sistemului EMCS_RO la EMCS Faza 4;
- privind modernizarea sistemului național de import în cadrul Codului Vamal al Uniunii;
- privind Ghișeul unic al UE pentru vamă - CERTEX;
- privind Uniform User Management and Digital Signature UUM & DS; - privind sistemul de monitorizare a supravegherii și controlului vamal;
- privind cererea de autorizare și gestionare a activităților din zona liberă; - cu privire la cererea de gestionare a deciziilor naționale (autorizații).

I.4.1. Proiecte cerute de MASP

Investiții referitoare la implementarea sistemului IT privind Declarația vamală cu set redus de date pentru trimerile cu valoare scăzută, ca urmare a intrării în vigoare de la 1 iulie 2021 a noilor prevederi legislative de implementare a „pachetului TVA privind comerțul electronic”, cu scopul facilitării comerțului transfrontalier și combaterii fraudei

TVA.

Investiții referitoare la alinierea la sistemul ICS2 - Faza 1, respectiv interconectarea sistemului național de analiză de risc RMF-RO cu sistemul transeuropean ICS2 în vederea efectuării unei analize de risc complete în domeniul siguranței și securității pentru mărfurile transportate pe cale aeriană de operatorii poștali și transportatorii expres.

Investiții referitoare la implementarea NCTS_RO faza 5 și AES_RO, respectiv:

- dezvoltarea și implementarea în comun a sistemelor NCTS5-RO și AES;
- automatizarea procesului de export și tranzit;
- dezvoltarea unei interconectări între cele două sisteme și interconectarea acestora cu celelalte sisteme transeuropene și naționale;
- integrarea în Sistemul Informatic Integrat Vamal;
- utilizarea de standarde și platforme comune (alinierea datelor la noul set de date prevăzut în anexa B a Codului Vamal al Uniunii, utilizarea platformei CCN/CSI Common Communication Network/ Common Systems Interface) pentru asigurarea compatibilității totale a acestora cu sistemele similare ale celorlalte state membre și cu sistemele centrale de la nivelul DGTAXUD în scopul facilitării activității comerciale și simplificarea formalităților vamale în conformitate cu cerințele Codului Vamal al Uniunii.

Investiții referitoare la alinierea sistemului EMCS_RO la EMCS Faza 4, respectiv alinierea la versiunile curente, a sistemului EMCS (Excise Movement Control System), sistem de urmărire a mișcărilor produselor accizabile în regim suspensiv, utilizat de către toate statele membre ale Uniunii Europene

Investiții referitoare la modernizarea sistemului național de import în cadrul Codului Vamal al Uniunii, respectiv modernizarea sistemului național de import și implicit actualizările aplicațiilor conexe.

Investiții referitoare la Ghișeul unic al UE pentru vamă - CERTEX, respectiv extinderea funcționalităților EU CSW-CERTEX. De asemenea, cu disponibilitatea de gestionare a cantității și a formatului documentului portabil (PDF).

Investiții referitoare la gestionarea uniformă a utilizatorilor și semnătura digitală UUM&DS, respectiv dezvoltarea și implementarea sistemului de gestiune uniformă a utilizatorilor și semnătura digitală (UUM&DS) pentru a permite accesul direct al operatorilor economici la serviciile vamale centrale ale UE și a gestiona în mod unic conturile de utilizatori ca utilizatori unici recunoscuți în toate statele membre.

Investiții referitoare la alinierea la Sistemul ICS2 - faza 2, respectiv implementarea noilor obligații privind declarațiile sumare de intrare, a proceselor aferente și a proceselor de gestionare a riscurilor pentru toate mărfurile din traficul aerian.

Investiții referitoare la alinierea la sistemul ICS2 - faza 3, respectiv interconectarea sistemului național de analiză de risc RMF-RO cu sistemul transeuropean ICS2 în vederea efectuării unei analize de risc complete în domeniul siguranței și securității pentru toate mărfurile transportate pe cale maritimă, fluvială, în trafic rutier și feroviar.

I.4.2. Proiecte de infrastructură

Investiții referitoare la soluție rețea programabilă, respectiv:

- achiziția unei soluții pentru rețeaua de comunicații în centrul de date primar și secundar pentru Sistemul Informatic Integrat Vamal, care va asigura necesitățile de conectivitate între sistemele informatice existente;
- instalare și configurare echipamente de rețea în centrele de date.

Investiții referitoare la infrastructură hardware și software pentru creșterea capacității de procesare și stocare pentru aplicațiile stabilite de DGTAXUD.

Investiții referitoare la upgrade și licențe pentru infrastructură virtualizată, respectiv implementare platformă de virtualizare cu administrare și automatizare inclusă.

Investiții referitoare la soluție de securitate pentru infrastructura IT a Sistemului Informatic Integrat Vamal, inclusiv servicii de suport, licențe și subscripții, respectiv achiziția unei soluții ce va asigura continuitatea și disponibilitatea Sistemului Informatic Integrat Vamal, precum și asigurarea nivelului de peste 99,5% a disponibilității pentru toate sistemele informatice transeuropene.

Investiții referitoare la licențe pentru bazele de date necesare funcționării componentelor Sistemului Informatic Integrat Vamal, respectiv achiziția de licențe baze de date cu minimum 3 ani (36 de luni) suport tehnic.

Investiții referitoare la soluție pentru administrarea centralizată a utilizatorilor, stațiilor de lucru și servicii de update pentru sistemele de operare pentru Sistemul Informatic Integrat Vamal, respectiv implementarea unei soluții de management al utilizatorilor și stațiilor de lucru ce va administra autentificarea, autorizarea și aplicarea politicilor de securitate la nivel de utilizator/stație de lucru, iar propagarea politicilor de securitate se va realiza pe un model arborescent, respectiv nivel central - nivel regional - nivel birou vamal.

I.4.3. Proiecte pentru digitalizarea vămii

Investiții referitoare la sistem de monitorizare a activității de supraveghere și control vamal, respectiv:

- aplicație privind gestionarea controalelor de călătorie și a celor efectuate de echipele mobile;
- aplicație privind gestionarea controalelor și auditurilor vamale ulterioare (inclusiv auditurile AEO);
- aplicație privind gestionarea controalelor la intrările / ieșirile de

autoîncărcare declarate fără încărcătură;

- achiziția de echipamente hardware dedicate (tablete, imprimante wifi etc).

Investiții referitoare la aplicație de autorizare și gestionare a activităților din Zona liberă, respectiv:

- aplicație pentru depunerea electronică a cererilor de înregistrare a depozitelor utilizate pentru depozitarea mărfurilor într-o zonă liberă și acordarea numerelor de înregistrare a acestora, a cererilor de aprobare de efectuare a construcțiilor în zona liberă, cât și deciziile autorității vamale și a cererilor de aprobare a evidențelor operative, cât și deciziile autorității vamale.

Investiții referitoare la aplicație pentru gestionarea deciziilor (autorizațiilor) naționale, respectiv:

- aplicație pentru gestionarea cererilor/autorizațiilor de comisionar în vamă și de comisionar în vamă care desfășoară activități de curierat rapid, inclusiv extinderea, suspendarea și anularea autorizațiilor;
- aplicație pentru gestionarea cererilor/certificatelor de amânare de la plata în vamă a TVA, inclusiv modificarea/revocarea acestora;
- aplicație pentru gestionarea cererilor/autorizațiilor pentru garanție izolată pe titluri, inclusiv modificarea/revocarea acestora.

I.4.4. Achiziția de mijloace necesare desfășurării activității vamale

Investiții referitoare la operaționalizarea Autorității Vamale, respectiv:

- construirea unui centru național de analiză imagistică;
- investiții pentru dotarea cu scannere a birourilor vamale de frontieră;
- dotarea cu mijloace de transport în vederea asigurării/întăririi capacității de control;
- dotarea cu un sistem de radiocomunicații securizate de tip TETRA;
- dotarea personalului operativ de control cu echipament de tip body camera;
- înființare și operaționalizare structură analiză de risc și asistență de tip helpdesk/call center.

Având în vedere că România gestionează aproximativ 2.050 km din frontiera externă a Uniunii Europene, respectiv a doua ca lungime după Finlanda, ținând cont de riscurile specifice înregistrate la frontieră este necesară dotarea celor mai importante birouri vamale de frontieră cu echipamente de control nedistructiv pentru mărfuri cargo.

Impedimente: Posibile întârzieri în procesul de aprobare a cadrului legal necesar înființării autorității vamale, precum și în procesul de achiziții publice ceea ce ar conduce și la riscuri în realizarea la timp a investițiilor. Aceste riscuri vor fi tratate prin implicarea factorilor de decizie relevanți în vederea accelerării procesului de aprobare a cadrului

legal, precum și prin implicarea persoanelor instruite în domeniul achizițiilor publice.

Beneficiari direcți: administrația vamală și personalul acesteia care vor beneficia de un cadru organizatoric unitar care conferă eficiență în aplicarea legii, de echipamente moderne, de sisteme și infrastructură IT aliniate la cerințele unionale.

Grup țintă: cetățenii UE și mediul de afaceri care vor beneficia de servicii îmbunătățite ce conduc la reducerea barierelor în calea comerțului și a investițiilor internaționale și asigură securitatea și siguranța frontierelor externe ale Uniunii.

Calendar de implementare: Finalizarea investițiilor este preconizată a se încheia în Q4 2025.

Ajutor de stat: Măsurile din cadrul acestei reforme nu implică elemente de ajutor de stat, fiind în general aspecte de natură administrativă, iar acolo unde sunt subsumate investiții, acestea vor fi realizate prin proceduri de achiziție publică, în conformitate cu prevederile legale în vigoare, pentru derularea unor activități specifice autorităților publice (non- economice).

R3. Îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară

Pentru cheltuielile publice, managementul bugetar trebuie să fie orientat spre obiective, rezultate și performanță. Astfel, politicile publice și programele bugetare care se finanțează din bugetele ordonatorilor principali de credite trebuie să fie evaluate în funcție de performanțe. Acest efort implică folosirea de indicatori de rezultat/de performanță, care permit evaluarea progresului realizat efectiv în comparație cu țintele stabilite la elaborarea bugetului.

În acest sens, este important pentru Ministerul Finanțelor ca la elaborarea bugetului ordonatorii principali de credite să prezinte programe bugetare de finanțare a acțiunilor din domeniile coordonate corelate cu politicile publice în domeniu, să definescă și să asocieze fiecărui program bugetar obiective specifice, măsurabile, realizabile, realiste și limitate în timp (SMART), indicatori de rezultat/eficiență pe care în același timp, pe parcursul anului, să îi monitorizeze în execuție.

Analizele de cheltuieli sunt un instrument de gestionare a bugetului, utilizat sub două forme:

- analize ținute de eficientizare a cheltuirii banilor publici (SR - Spending Review); au loc, de obicei, anual, pe domenii stabilite (cum ar fi în Olanda, Danemarca);
- analize cuprinzătoare ale cheltuielilor (CSR - Comprehensive Spending Review); care se realizează la o perioadă mai mare de timp (2 - 5 ani), propunându-și pe lângă eficientizare și o prioritizare a finanțării, specific Regatului Unit al mării Britanii.

Există trei mari perioade sau “valuri”³ în care statele membre UE au început să desfășoare analize de spending review:

- înainte de 2007 - perioadă de pionierat în câteva țări din UE (Danemarca, Olanda, Suedia, UK), ca efort de modernizare a procesului de pregătire bugetară, în special

ca urmare a unor crize fiscale acute;

- 2007-2012 - în urma crizei financiare, analizele au devenit un instrument bugetar răspândit în zona UE: Franța, Irlanda, Italia, Portugalia și Spania. Inspirația a venit de la analizele celorlalte țări membre din primul “val”, cât și din exemplul țărilor de pe alte continente, precum Canada, a cărui model a fost urmat de Franța/RGPP 2007. În 2013, cel puțin 8 state membre UE erau angajate sau finalizaseră deja o analiză de spending review (Marea Britanie, Olanda, Franța, Italia, Irlanda, Danemarca, Spania, Suedia) ;
- din 2013 - s-a alăturat al 3-lea “val” al țărilor UE: Croația, Malta, Slovacia, Slovenia și din 2016 România.

³ Claude Wendling - “Spending Reviews in the European Union” - blog FMI, 2016

Nevoia dezvoltării unor analize de eficientizare a cheltuielilor publice în România a fost subliniată în repetate rânduri de către Instituțiile Financiare Internaționale și nu numai, însă se constată că procesul este unul foarte anevoios. În cadrul unui prim exercițiu de analiză a cheltuielilor publice s-au realizat analize pilot cu scopul de a identifica măsurile potențiale pentru realizarea de economii, măsuri care să fie incluse în cadrul bugetar pe termen mediu.

Astfel, în 2016 a fost elaborat un raport pilot preliminar privind cheltuielile în sectorul de transporturi, iar în 2017-2018 au fost elaborate două rapoarte exercițiu privind cheltuielile în domeniile educație (învățământ preuniversitar) și sănătate. În cadrul acestor rapoarte s-au identificat o serie de măsuri de eficientizare, în general măsuri de natură calitativă, dar care nu au fost implementate.

Din considerente ce au ținut de schimbarea modului de abordare a analizelor de cheltuieli publice, începând cu anul 2018, procesul de analiză și eficientizare a cheltuielilor publice a fost direcționat către analize de o anvergură redusă sau ținute pe activități specifice ministerelor.

O prioritate majoră și continuă a Guvernului o constituie reforma privind eficientizarea utilizării fondurilor publice, mai ales în contextul în care investițiile publice din România necesită o evaluare, selecție și prioritizare riguroasă, întrucât în prezent proiectele care concurează pentru finanțare din fonduri publice depășesc resursele disponibile.

Investiția publică reprezintă totalitatea cheltuielilor care efectuate din fonduri publice pentru realizarea de noi capitaluri fixe, inclusiv înlocuirea capitalului fix uzat, precum și cheltuielile ocazionate de modernizarea sau repararea capitalurilor fixe existente.

Astfel, Guvernul României a făcut pași importanți în ultimii ani în privința reformelor necesare eficientizării utilizării fondurilor publice, atât în privința proiectelor de investiții finanțate de la bugetul de stat, cât și a proiectelor finanțate din fonduri externe, iar aceste eforturi trebuie continuate pentru a crește eficiența și transparența modului de cheltuire a resurselor publice, pentru a oferi un mediu atractiv, predictibil și stabil investitorilor.

Aplicarea mecanismului de prioritizare, prevăzut de OUG nr. 88/2013 și normele metodologice de punere în aplicare, au evidențiat câteva aspecte ce trebuie să facă obiectul unei analize viitoare a cadrului legal.

Astfel, având în vedere că programul de investiții publice este caracterizat printr-un stoc excesiv de proiecte în derulare, ceea ce a dus la o finanțare inadecvată și nesigură pentru aceste proiecte având drept consecință implementarea ineficientă, pentru a combate acest lucru, procesul de pregătire a bugetului trebuie să impună o restricție la aprobarea finanțării pentru proiecte noi, astfel încât să se asigure că numărul de proiecte aprobat nu este mai mare decât cel pe care bugetul îl poate finanța, în mod adecvat, pentru finalizarea eficientă a acestora în timp util.

Obiectiv:

Reforma urmărește îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară și modernizarea sistemului informatic pentru dezvoltarea și gestionarea bugetului național, prin utilizarea extensivă a datelor și informațiilor care reflectă cel mai bine cheltuielile bugetare, la nivel de politică și program (analiza proceduri bugetare, raționalizarea timpului pentru generarea rapoartelor și formatul în care sunt generate rapoartele), cu efect asupra:

- creșterii transparenței în cadrul procesului bugetar prin publicarea de analize și rapoarte care simplifică procesul de cheltuieli pentru programe specifice;
- îmbunătățirii sistemului de monitorizare și raportare a programelor bugetare.

Dezvoltarea serviciilor implică, la nivel intern, reproiectarea proceselor de activitate, precum și automatizarea proceselor de activitate din organizație, implicând în același timp dezvoltarea de aplicații informatice pentru sprijinirea ordonatorilor de credite.

Măsura va avea un efect direct asupra asigurării transparenței și eficienței procesului bugetar și implementarea de noi servicii pentru a îmbunătăți interacțiunea cu principalele autorități de cheltuieli.

Obiective specifice:

1. Prioritizarea proiectelor de investiții mari și introducerea bugetării multianuale pentru obiectivele/proiectele de investiții semnificative prin:

- o Modificarea Legii nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, în sensul stabilirii de criterii și condiții pentru construcția bugetară privind proiectele de investiții multianuale, în special cheltuielile din cadrul proiectelor de investiții semnificative, astfel încât să fie asigurată finanțarea până la finalizarea acestora;
- o Modificarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 88/2013 privind adoptarea unor măsuri fiscal-bugetare pentru îndeplinirea unor angajamente convenite cu organismele internaționale, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, cu modificările și completările ulterioare, prin care se vor

actualiza principiile care stau la baza prioritizării proiectelor de investiții publice semnificative, noi și în continuare, în ce privește suportabilitatea și sustenabilitatea financiară, precum și justificarea economică și socială; se va actualiza calendarul procesului de prioritizare a investițiilor publice semnificative în vederea corelării cu calendarul elaborării bugetului; se vor institui condiții / sancțiuni pentru ordonatorii principali de credite care nu respectă calendarul și regulile procesului de prioritizare a investițiilor semnificative;

- o Modificarea Hotărârii Guvernului nr.225/2014 pentru aprobarea normelor metodologice privind prioritizarea proiectelor de investiții publice, cu modificările și completările ulterioare, prin care se vor modifica criteriile de prioritizare care se aplică proiectelor de investiții publice semnificative noi și în continuare, astfel încât bugetarea să fie orientată spre finalizare cu prioritate a proiectelor de investiții majore aflate în faze avansate de execuție.

2. Realizarea analizelor de cheltuieli în domeniul sănătății și educației (urmate de alte analize ulterioare) prin:

- Elaborarea și susținerea unui Memorandum în Guvern cu stabilirea obiectivelor analizei cheltuielilor în cele 2 domenii și constituire de grupuri de lucru tematice cu reprezentanți ai ministerelor de linie implicate în vederea elaborării de planuri de implementare a rezultatelor analizelor;
- Elaborarea și adoptarea unei strategii multianuale și a unui calendar pentru analize de cheltuieli sistematice în toate sectoarele, începând cu sectorul sănătății și al educației care să conțină un plan de implementare a concluziilor în bugetele subsecvente (măsurilor legislative și/sau administrative ce trebuie implementate de autoritățile competente);
- Luarea în considerare a rezultatelor implementării măsurilor cuprinse în analize în proiectul de buget al anului 2024;

3. Evaluarea impactului măsurilor luate în urma analizelor de cheltuieli, începând cu anul 2024 - realizată de o instituție independentă;

4. Elaborarea și supunerea aprobării Guvernului a unei Hotărâri de Guvern pentru aprobarea metodologiei de elaborare, monitorizare și raportare a programelor bugetare. Prin acest act normativ, MF își propune îmbunătățirea planificării bugetare bazate pe performanță și orientarea acesteia spre rezultate, ceea ce presupune pe termen lung revizuirea procesului bugetar, introducerea de noi pași în procedurile bugetare. Este importantă stabilirea clară a unor obiective, ținte, rezultate ale acțiunilor, impactul politicilor, precum și a indicatorilor care să permită atât dezbateri ex-ante riguroase asupra politicilor publice ce urmează a fi finanțate, cât și o evaluare transparentă și argumentată a felului în care programele bugetate au atins obiectivele și țintele politicii publice. Această abordare permite o evaluare coerentă a felului în care s-au cheltuit banii publici și să demonstreze că aceștia sunt utilizați în mod rațional, transparent și pentru politici publice coerente, în interesul societății. Această hotărâre de guvern va fi corelată cu revizuirea aplicației Buget_NG.

15. Îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară (Alocare: 4 mil. Euro)

Bugetarea digitală ar trebui utilizată pentru a aborda orice aplicație sau instrument TIC care este utilizat pentru funcții bugetare, proceduri sau servicii de-a lungul ciclului bugetar (planificare, programare, bugetare, credite, control).

Unul dintre principalele beneficii asociate digitalizării procedurilor bugetare este reducerea costurilor. În Ministerul Finanțelor din România, aplicația Budget_NG este utilizată pentru procesul bugetar. Această aplicație a fost proiectată intern în anul 2010, cu resurse proprii MF, beneficiind de sprijinul unor experți de la ORACLE. Sistemul a fost implementat începând cu anul 2011 și este încă utilizat în prezent.

BUGET_NG este un sistem informațional centralizat, unitar, integrat, dezvoltat modular, care asistă procesul bugetar pe parcursul unui exercițiu bugetar în toate fazele sale (elaborarea proiectului de convergență, strategia bugetară, limitele cheltuielilor, bugetul inițial, defalcările trimestriale ale legilor bugetului inițial și rectificativ, rectificări și modificări prin acte normative ale prevederilor bugetare inițiale pentru bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, bugetul șomajului asupra tuturor componentelor care alcătuiesc legile bugetare: bugetul de numerar și anexele acestuia (bugetul de program, obiectivele de investiții, FEN și declarațiile de funcții, ultima componentă nefiind utilizată de câțiva ani).

Pentru aceeași fază bugetară, sistemul IT BUGET_NG (SI) permite definirea și configurarea mai multor variante succesive, precum și transferul de date semnificative, în cadrul aceleiași componente, dintr-o singură fază bugetară la alta. Arhitectura BUGET_NG este una complexă, utilizând tehnologii web.

Natura/tip și mărime:

Pentru actualizarea aplicației IT bugetare se propune implementarea unei noi platforme IT, prin care vor fi integrate și valorificate volume mari de date, din punct de vedere operațional și analitic. În acest sens, se va utiliza asistență tehnică pentru evaluarea aplicației existente BUGET_NG, pentru elaborarea termenilor de referință în vederea actualizării aplicației, dar și pentru dezvoltarea aplicației BUGET_NG.

Platforma va putea gestiona un volum masiv de date. De asemenea, va putea reflecta mai bine cheltuielile bugetare, atât în ceea ce privește politicile, cât și programele.

De asemenea, această reformă va aborda necesitatea unei transparențe sporite în cadrul procesului bugetar, prin publicarea de analize și rapoarte care simplifică procesul de cheltuieli pentru programe specifice.

Eficientizarea acestei aplicații va avea ca rezultat eficiența timpului, economii de costuri și transparență privind procesul bugetar.

Pentru a avea analize și rapoarte de bună calitate, avem nevoie de instruire și metodologie cu privire la aceste analize și rapoarte, trebuie să includem aici: ce tip de informații ar trebui să conțină, ce frecvență ar trebui utilizată și, bineînțeles, pentru a stabili canalele de comunicare (cine ar trebui să fie responsabil pentru elaborare, cine răspunde și cine este informat înainte de publicarea datelor).

Dezvoltarea serviciilor implică la nivel intern reproiectarea proceselor de activitate, precum și automatizarea proceselor de activitate din organizație, implicând în același timp dezvoltarea de aplicații informatice pentru a sprijini ordonatorii de credite bugetare.

Pe cine/sau ce vizează reforma:

- Reforma managementului cheltuielilor publice;
- sistemul IT al Ministerului de Finanțe - aplicația Buget_NG;
- Ministerul de Finanțe și toți utilizatorii care folosesc aplicația Buget_NG.

Implementare: Ministerul Finanțelor și ministerele de linie, în cazul analizei cheltuielilor (spending reviews).

Se dorește:

- îmbunătățirea experienței utilizatorilor prin crearea de funcționalități noi, simple și accesibile ale instrumentului bugetar IT;
- schimbarea mediului de interacțiune din interiorul administrației publice.

Impedimente:

Posibile întârzieri în derularea procedurilor de achiziție publică și atribuirea sistemului de contract IT (eventuale contestații).

Abilități digitale insuficient dezvoltate în rândul angajaților, drept pentru care formarea profesională a angajaților va constitui una dintre cele mai importante preocupări.

Beneficiari direcți: Ministerul de Finanțe și toți utilizatorii care folosesc aplicațiile informatice.

Grup țintă: Ministerul Finanțelor și ministerele de linie/instituții publice.

Calendar de implementare: implementarea va fi finalizată până la sfârșitul anului 2024 - Q2 2024.

Ajutor de stat: Măsurile din cadrul acestei reforme nu implică elemente de ajutor de stat, fiind în general aspecte de natură administrativă, iar acolo unde sunt subsumate investiții, acestea vor fi realizate prin proceduri de achiziție publică, în conformitate cu prevederile legale în vigoare pentru derularea unor activități specifice autorităților publice (non- economice).

Pilonul European al Drepturilor Sociale: reforma contribuie la garantarea incluziunii sociale și economice printr-o mai bună eficientizare a cheltuielilor publice. Astfel, prin îmbunătățirea managementului cheltuielilor publice vor fi concepute și implementate anumite programe de intervenții publice, care vor asigura accesul la bunuri și servicii de calitate disponibile cetățenilor. Reforma va asigura, astfel, un mod transparent și previzibil, în conformitate cu bunele practici din statele membre ale UE și implicând activ partenerii sociali în acțiunile de monitorizare a modului de

implementare/utilizare a instrumentului.

16. Instrument de modelare economică (set de instrumente de simulare privind opțiunile de reformă a pensiilor) pentru îmbunătățirea capacității instituționale de a prognoza cheltuielile cu pensiile (Alocare: 0,4 mil. Euro)

În calitate de stat membru, România trebuie să transmită periodic către Eurostat estimări ale drepturilor de pensie acumulate până în prezent (accrued-to-date pension liabilities - indicatorul ADL). Totodată, în cadrul *Pactului de Stabilitate și Creștere*, sustenabilitatea finanțelor publice este evaluată la fiecare 3 ani prin intermediul Grupului de lucru pentru Îmbătrânirea populației și sustenabilitate - Ageing Working Group.

Similar altor state membre, România folosește din 2009 un instrument de simulare a opțiunilor de reformă a pensiilor (modelul Pension Reform Options Simulation Toolkit). Modelul generează proiecții ale populației care sunt combinate cu ipoteze economice pentru a prognoza numărul viitor de contribuabili și beneficiari (determinând contribuțiile și nivelul cheltuielilor). Astfel, sunt generate fluxuri de venituri și cheltuieli, inclusiv impactul fiscal.

Versiunea actuală a modelului nu este însă adaptată specificului sistemului de pensii din România, iar calitatea rezultatelor este una limitată. Așadar, este necesară o îmbunătățire și adaptare a modelului. Estimările realizate cu ajutorul modelului vor constitui fundamente solide în designul și implementarea viitoarelor reforme ale sistemului de pensii și vor contribui, în același timp, la îmbunătățirea calității informațiilor furnizate legate de sistemul de pensii (informații solicitate în raportul Comisiei Europene privind îmbătrânirea populației și calculul ADL solicitat de Eurostat).

Obiective:

Obiectivul reformei vizează dezvoltarea capacității de a estima impactul (ex-ante) reformelor structurale ale sistemului de pensii pe termen mediu și lung, prin îmbunătățirea semnificativă a proiecțiilor realizate și analiza sustenabilității sistemului de pensii. Această investiție vizează în special dezvoltarea și optimizarea modului de funcționare a modelului, cât și îmbunătățirea capacității de utilizare a acestuia, de analiza a rezultatelor obținute și de pregătire a informațiilor furnizate Comisiei Europene. Totodată, se urmărește îmbunătățirea estimărilor necesare Raportului privind îmbătrânirea populației, realizat în colaborare cu Comisia Europeană, dar și pentru calculul ADL (Accrued-to-Date Liability) solicitat periodic de către Eurostat. Prin implementarea acestei măsuri, Ministerul Finanțelor urmarește să își extindă echipa, care utilizează modelul, de la 1 la 8 experți (personal deja existent) și să beneficieze de asistență tehnică pentru actualizarea / dezvoltarea modelului, instruirea personalului cu privire la utilizarea modelului Pension Reform Options Simulation Toolkit, ceea ce va conduce la îmbunătățirea informațiilor transmise către Comisia Europeană și către Eurostat.

Pentru îmbunătățirea estimărilor privind cheltuielile cu pensiile este necesară dezvoltarea/ adaptarea modelului Pension Reform Options Simulation Toolkit conform specificului sistemului de pensii din România și îmbunătățirea capacității de utilizare a

acestuia.

Modelul Pension Reform Options Simulation Toolkit este utilizat strict pentru a estima impactul ex-ante al reformelor sistemului de pensii - estimări deosebit de importante ținând cont de ponderea mare în PIB a acestei categorii de cheltuieli și de riscurile asupra sustenabilității finanțelor publice pe termen mediu și lung.

Obiective specifice:

- Optimizarea modului de funcționare a modelului Pension Reform Options Simulation Toolkit;
- Dezvoltarea/consolidarea capacității de utilizare a modelului Pension Reform Options Simulation Toolkit;
- • Dezvoltarea capacității de analiză a rezultatelor obținute, a reformelor privind sistemul de pensii și de pregătire a informațiilor furnizate Comisiei Europene (pentru Raportul privind Îmbătrânirea populației și indicatorul ADL).

Natura/tip și mărime:

Măsura vizează îmbunătățirea expertizei de estimare a impactului reformelor structurale ale sistemului de pensii pe termen mediu și lung. Se urmărește îmbunătățirea semnificativă a proiecțiilor realizate și analiza sustenabilității sistemului de pensii.

Această reformă este complementară reformei propuse de Ministerul Muncii și Protecției Sociale. În timp ce instrumentul propus de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale are rol de transparentizare (crearea unei platforme online pentru contribuabili), modelul Pension Reform Options Simulation Toolkit este un instrument de modelare a cheltuielilor cu pensiile, deosebit de util pentru a asigura sustenabilitatea finanțelor publice pe termen mediu și lung. Acesta generează proiecții ale populației ce sunt combinate cu ipoteze economice pentru a prognoza numărul viitor de contribuabili și beneficiari (determinând contribuțiile și nivelul cheltuielilor), fiind astfel generate fluxuri de venituri și cheltuieli și inclusiv impactul fiscal.

Ministerul Finanțelor urmărește să își extindă echipa ce utilizează modelul de la 1 la 8 experți (personal deja existent, nu e nevoie de recrutarea unor noi experți).

Pe cine/sau ce vizează reforma:

Ce: Obținerea asistenței tehnice pentru dezvoltarea modelului Pension Reform Options Simulation Toolkit și consolidarea capacității de utilizare a acestuia (inclusiv extinderea echipei) va contribui semnificativ la îmbunătățirea proiecțiilor realizate în ceea ce privește sistemul de pensii și a analizelor privind sustenabilitatea acestuia. Acestea vor constitui fundamente solide în designul și implementarea viitoarelor reforme ale sistemului de pensii, și vor contribui, în același timp, la îmbunătățirea calității informațiilor legate de sistemul de pensii solicitate în Raportul privind îmbătrânirea populației și calculul ADL.

Cine este vizat de reformă: Ministerul Finanțelor și indirect Ministerul Muncii prin analizele realizate de MF.

Implementare:

Implementarea se realizează la nivelul administrației publice centrale.

Va fi asigurată asistență tehnică în vederea îmbunătățirii analizelor privind sistemul de pensii și a proiecțiilor realizate în acest domeniu. Asistența tehnică se referă, în principal, la următoarele:

1. Suport tehnic pentru actualizarea/dezvoltarea modelului Pension Reform Options Simulation Toolkit, conform specificului sistemului de pensii din România;
2. Training-uri privind utilizarea modelului Pension Reform Options Simulation Toolkit, (realizate pentru o echipă extinsă);
3. Training-uri în vederea îmbunătățirii informațiilor transmise Comisiei Europene pentru Raportul privind Îmbătrânirea populației și calculul ADL transmis către Eurostat;
4. Asistență tehnică pentru analiza modificărilor politicilor și reglementărilor privind pensiile.

Impedimente:

- Posibile întârzieri cauzate de procedura de achiziții publice (suprapunerea unui număr mare de proiecte raportat la capacitatea limitată a echipei de achiziții publice).

Ministerul Finanțelor deține capacitatea administrativă necesară pentru implementarea acestui proiect. În plus, echipa are deja experiență cu un proiect similar, dezvoltat împreună cu experți din cadrul DG REFORM și Joint Research Centre (divizia de cercetare a Comisiei Europene). În prezent, echipa implementează un proiect ce vizează dezvoltarea de instrumente/modele de microsimulare pentru a evalua impactul politicii fiscale asupra indicatorilor sociali (20RO26 - SRSP2020/38.01).

Beneficiari direcți: Ministerul Finanțelor și angajații din cadrul MF.

Grup țintă: Ministerul Muncii prin analizele realizate de MF, beneficiarii sistemului de pensii.

Calendar de implementare: implementarea se va finaliza până la sfârșitul anului 2023 - Q4 2023.

Ajutor de stat: Măsurile din cadrul acestei reforme nu implică elemente de ajutor de stat, fiind în general aspecte de natură administrativă, iar acolo unde sunt subsumate investiții, acestea vor fi realizate prin proceduri de achiziție publică, în conformitate cu prevederile legale în vigoare pentru derularea unor activități specifice autorităților publice (non- economice).

Pilonul European al Drepturilor Sociale: reforma este în consonanță cu principiul 15 al Pilonului și va contribui la diminuarea provocărilor referitoare la gradul de adecvarea a pensiilor în România oferind un cadru sustenabil și predictibil. Efectul reformei va consta în îmbunătățirea în timp a unor indicatori specifici tabloului de bord social revizuit în

raport cu media UE, cum ar fi: ponderea persoanelor în vârstă de cel puțin 65 de ani expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială; rata de înlocuire agregată (aggregate replacement ratio for pensions); decalajul dintre pensiile primite de bărbați și femei ș.a. De asemenea, cursurile de formare vor oferi posibilitatea întăririi competențelor profesionale ale participanților.

R4. Revizuirea cadrului fiscal

România are una dintre cele mai reduse ponderi ale veniturilor fiscale în PIB din Uniunea Europeană. Mai mult, această pondere a înregistrat o dinamică negativă în ultimii ani.

O altă caracteristică comună și altor state membre UE din centrul, estul și sud-estul Europei este aceea că România își bazează veniturile pe impozitarea consumului și mai puțin pe impozitarea profiturilor, veniturilor sau proprietăților (impozite ce reprezintă baza în cazul țărilor membre UE din vestul Europei caracterizate de o economie mai dezvoltată).

În acord cu obiectivele de trecere de la o economie care a atras investiții în trecut datorită salariilor mai mici și a unui sistem fiscal foarte atractiv, către una cu un grad de dezvoltare superior, alături de obiectivul de creștere a eficienței în colectare, este necesară alinierea sistemului de impozitare cu actuala și viitoarea etapă de dezvoltare economică a României.

Structura veniturilor fiscale la nivel de țară se bazează în mare parte pe impozitele pe consum (TVA și accize), și în același timp se înregistrează un nivel scăzut al veniturilor fiscale în PIB (26,3% din PIB față de 39,2% media înregistrată la nivelul Uniunii Europene).

Reformarea sistemului fiscal are ca obiectiv principal promovarea și conservarea creșterii economice sustenabile. În acest sens, pentru echilibrarea structurii dintre veniturile din consum și veniturile fiscale recurente, este esențial să înțelegem evoluțiile actuale din zona de impozitare a țărilor UE. Analiza externă a arătat că domenii precum sarcina fiscală pe veniturile persoanelor fizice, precum și impozitele pe proprietate ar trebui comparate cu alte politici elaborate la nivelul UE pentru a evalua eficiența actuală a legislației românești, precum și aspectele care trebuie îmbunătățite.

Acesta este motivul pentru care este necesar să înțelegem mai bine, cel puțin la nivel teoretic, oportunitățile de dezvoltare a politicilor în ceea ce privește impozitul pe proprietate, impozitul pe profit, precum și sarcina fiscală aferentă veniturilor persoanelor fizice prin comparație cu politicile privind taxarea din statele membre UE.

Mai mult, sistemul actual de impozitare a proprietății nu ține cont de obiectivele unei economii durabile (de exemplu, criterii de eficiență energetică la modelarea bazei impozabile la impozitarea proprietății imobiliare, respectiv principiile unor emisii reduse de CO₂), respectând în același timp principiile autonomiei locale din România. Suplimentar și în sprijinul dezvoltării durabile, se va lua în calcul înglobarea unor obiective de mediu, în cadrul legislației fiscale, care se vor dezvolta cu observarea specificului interinstituțional actual (i.e. taxarea pe probleme de mediu nefiind în atribuțiile Ministerului Finanțelor/ANAF la acest moment).

O componentă a reformei este reprezentată de construirea unui sistem informatic național care să asigure colectarea și furnizarea de date corespunzătoare proprietăților din România, aceste informații fiind necesare atât în procesul legislativ, cât și în procesul de colectare, monitorizare, control al veniturilor bugetelor locale, precum și pentru simplificarea potențială a cerințelor actuale de conformare.

Obiectivul principal al analizei ar fi identificarea celor mai bune practici, a modului în care acestea pot fi implementate în România și a intervalul de timp necesar care să permită armonizarea mai bună a structurii veniturilor fiscale din România cu media UE.

Impozitarea muncii, așa cum este în prezent, prezintă un impact distorsionant mare și nu asigură un efect substanțial de redistribuire, motiv pentru care scăderea acestei sarcini este esențială pentru a restabili eficiența sistemului pe termen lung.

O altă provocare este legată de sustragerea contribuabililor de la înregistrarea veniturilor și, implicit, reducerea bazelor de impozitare.

Obiectiv:

Revizuirea legislației fiscale conform propunerii curente ar trebui să aibă un impact pozitiv de 0,5% asupra PIB, față de media perioadei 2019-2020, începând cu anul 2025.

Din perspectiva sistemului fiscal de impozitare (inclusiv din perspectiva contribuțiilor sociale), obiectivul este de a supune dezbaterii publice, și de a aproba un proiect legislativ până la sfârșitul anului 2022, cu implementare etapizată, începând cu anul 2023, în funcție de analiza rezultatelor economice aferente actualului format, capacitatea din perspectiva administrării și alternativele rezultate în urma studiilor comparative.

Revizuirea cuprinzătoare a sistemului fiscal vizează să identifice distorsionările și domeniile în care se poate dezvolta legislația fiscală incidentă, în special pentru impozitul pe profit, impozitul pe venit și contribuțiile la asigurările sociale (CAS, CASS, CAM), precum și impozitarea proprietăților, astfel încât să fundamenteze decizii pentru o retragere treptată a stimulentele fiscale excesive, în special pentru impozitul pe profit, impozitul pe venit și CAS, CASS, CAM, fără a fi afectată creșterea economică și dezvoltarea sectoarelor economice impactate de deciziile de politică fiscală.

Legislația fiscală românească va face obiectul unei analize amănunțite, cu asistența tehnică, în special în domeniul impozitelor și contribuțiilor sociale datorate pe veniturile obținute de persoane fizice, impozitul pe profit (inclusiv regimurile speciale de care pot beneficia cu titlu de excepție), impozitele pe proprietate (i.e. impozite locale) și taxa verde.

Scopul principal este un sistem fiscal mai corect, mai eficient, mai simplu și mai transparent, capabil să susțină mai bine economia și să crească nivelul serviciilor către contribuabil, în scopul creșterii conformării voluntare.

Se va evita extinderea cotelor reduse de TVA.

Ritmul eliminării treptate a stimulentele fiscale acordate în legislația actuală se va baza pe rezultatul revizuirii asistate a legislației actuale. Aplicabilitatea stimulentele fiscale va fi foarte strâns legată de capacitatea administrativă a ANAF, precum și de

menținerea competitivității economiei românești și a importanței crescute a anumitor sectoare economice.

Din perspectiva impozitelor pe proprietate, obiectivul acestei reforme este de a dezvolta legislația privind impozitarea proprietăților printr-un proiect legislativ ce va fi supus dezbaterii publice sfârșitul anului 2022, cu implementare etapizată (în funcție de rezultatul studiilor comparative și a determinării pașilor de dezvoltare, respectiv determinarea necesității de dezvoltare a capacității administrative necesare pentru implementare), începând cu anul 2023.

Revizuirea principiilor privind impozitul pe proprietate, în special în ceea ce privește diferitele regimuri de impozitare a clădirilor, în funcție de statutul proprietarului (persoană juridică sau fizică), vizează abordarea potențialului arbitraj între cele două sisteme de impozitare, aplicabile persoanelor fizice și persoanelor juridice, care obțin venituri din proprietățile imobiliare, precum și stabilirea automată a valorii impozabile a proprietăților supuse impozitelor locale.

Obiectivul celei de-a doua măsuri este întreruperea practicii de folosire a unei baze impozabile care nu este legată de valoarea de piață.

Natura/tip și mărime:

- îmbunătățirea structurii veniturilor fiscale;
- creșterea veniturilor fiscale raportate la PIB cu 0,5 puncte procentuale până în 2025 comparativ cu 2019;
- eliminarea distorsiunilor și lacunelor din sistemul fiscal, care permit contribuabililor să minimizeze taxele fiscale (subminând corectitudinea sistemului) în materia impozitului pe venit și a contribuțiilor sociale;
- simplificarea regulilor fiscale pentru a facilita conformarea și administrarea, precum și eliminarea scutirilor și tratamentelor preferențiale;
 - un sistem fiscal mai eficient în ceea ce privește distribuirea echitabilă a sarcinii fiscale;
- modificarea impozitului pe proprietate, respectând principii precum: încurajarea libertății de impunere a cotelor de către autoritățile locale în intervale definite la nivel central, estimarea bazei impozabile cât mai aproape de valoarea de piață a proprietății în detrimentul altor criterii folosite până acum, includerea unor mecanisme de ajustare a sarcinii fiscale care să țină cont de eficiența energetică în cazul clădirilor și de nivelul emisiilor în cazul vehiculelor.

Principii esențiale, cum ar fi păstrarea competitivității prin cote reduse de impunere, echitate și eficiență, transparență, stabilitate, precum și obiective de includere în modelarea bazelor impozabile a unor elemente cu obiectiv de incluziune socială, neutralitate fiscală, eficiență energetică, digitalizare și altele vor constitui pilonii definitori ai acestei revizui.

De asemenea, se va evita extinderea cotelor reduse de TVA aplicate în prezent.

Pe cine/sau ce vizează reforma:

Ministerul Finanțelor, Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară, Structurile asociative ale autorităților locale din România, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, contribuabilii.

17. Asistență tehnică pentru revizuirea cadrului fiscal (Alocare: 4 mil. Euro)

Implementare:

- Contractarea serviciilor de consultanță privind elaborarea unei analize a sistemului fiscal românesc cu obiectivul de a furniza recomandări pentru a asigura ca sistemul fiscal contribuie la promovarea și conservarea unei creșteri economice sustenabile. În corelație cu acest obiectiv se va avea în vedere și realizarea unei analize comparative la nivelul statelor membre ale UE în ceea ce privește, de exemplu, regimul de taxare al veniturilor sau stabilirea impozitului pe proprietate;
- Ca urmare a recomandărilor, din cadrul analizei mai sus menționate, se are în vedere modificarea legislației fiscale în vederea implementării schimbărilor rezultate. În mod specific, cu titlu de exemplu, se poate menționa reducerea treptată a beneficiarilor sistemului special de impozitare pentru microîntreprinderi. La acest moment și pe baza datelor existente intern, se estimează o diminuare graduală a numărului de contribuabili care beneficiază de acest regim fiscal, după cum urmează: scădere de 15% în primul an, scădere de 33% în anul 2, scăderea cu 33% în anul 3;
- Inerent, în funcție de rezultatul asistenței tehnice contractate se vor lua în calcul propuneri de legiferare ulterioară care să vizeze și modificarea altor regimuri fiscale preferențiale și nu numai, cum este cazul facilității aplicabile lucrătorilor în construcții;
- Totodată, se vor utiliza servicii de consultanță pentru proiectarea sistemelor informatice de date în ceea ce privește impozitarea proprietăților din România, autoritățile neavând acces în prezent la niciun astfel de instrument. Sistemul informatic are ca obiectiv automatizarea evaluării proprietăților imobiliare cu scopul determinării bazei impozabile folosind informații disponibile în sistemele altor instituții (e.g. Agenția de Cadastru și Carte Funciară, autorități locale), precum și informații publice (e.g. anunțuri imobiliare, cataloage folosite de profesioniști în evaluare, date statistice, etc). De asemenea, ne propunem transmiterea deciziilor de impunere, pre-completate cu informații privind valoarea impozabilă, începând cu anul 2025;
- Utilizând informațiile de mai sus, sistemul informatic trebuie să fie capabil să determine valoarea impozabilă utilizând mecanismele de evaluare a valorii de piață din standardele internaționale, pe care o va ajusta în funcție de eficiența energetică a acestora pentru determinarea valorii impozabile;
- Acest lucru ar permite utilizarea evaluărilor pe baza valorii de piață acolo unde există informații din piață, atât pentru proprietăți rezidențiale, cât și pentru proprietăți nerezidențiale, menținând sistemul actual într-un regim tranzitoriu în alte cazuri;

- Sistemul informatic va avea o largă utilizare și va fi pus la dispoziție și altor organisme pentru care valoarea de piață a imobilelor are relevanță (ex: în sistemul de emitere de garanții de stat, în sistemul de stabilire a taxelor notariale, publicului larg și agenților economici, scopuri statistice, ANAF pentru stabilirea impozitelor datorate la cedarea proprietăților etc);
- Contractarea serviciilor de consultanță care să asigure într-o primă etapă realizarea de studii comparative la nivelul Statelor Membre în ceea ce privește legislația fiscală din domeniul taxării muncii și impozitului pe profit, precum și cunoașterea elementelor constitutive ale sistemelor de impozitare aplicabile în UE. De asemenea, un alt obiectiv este analiza rezultatelor din perspectiva politicilor publice a actualului sistem de impozitare (inclusiv din perspectiva rezultatelor economice sectoriale ale actualelor tratamente preferențiale). Rezultatul analizelor comparative va sta la baza reformării impozitării muncii în România.

Beneficiari direcți: Ministerul Finanțelor

Grup țintă: Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară, Structurile asociative ale autorităților locale din România, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Sănătății, Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, contribuabilii.

Calendar de implementare: implementarea va fi finalizată până sfârșitul anului 2025 - Q4 2025.

Ajutor de stat: Măsurile din cadrul acestei reforme nu implică elemente de ajutor de stat, fiind în general aspecte de natură administrativă, iar acolo unde sunt subsumate investiții, acestea vor fi realizate prin proceduri de achiziție publică, în conformitate cu prevederile legale în vigoare, pentru derularea unor activități specifice autorităților publice (non- economice).

Pilonul European al Drepturilor Sociale: reforma contribuie la garantarea incluziunii sociale și economice printr-o mai bună colectare a impozitelor și taxelor. Astfel, ca efect al creșterii acumulărilor la bugetele locale și la bugetul de stat vor fi concepute și implementate anumite programe de intervenții publice care vor asigura accesul la bunuri și servicii de calitate disponibile cetățenilor.

R5. Crearea și operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare

În prezent, nu există bănci naționale de dezvoltare în România care să îndeplinească, în numele statului, rolul de stimulare și susținere a investițiilor pentru a compensa disfuncționalitățile pieței financiare și pentru decalajele de finanțare.

Prin crearea unei bănci naționale de dezvoltare (BND) pe deplin funcțională, România intenționează să abordeze direct disfuncționalitățile pieței financiare, în principal prin finanțarea proiectelor beneficiarilor eligibili cu profil de risc ridicat, dar cu potențial ridicat de creare a valorii adăugate și a locurilor de muncă și față de care sectorul privat manifestă un apetit scăzut pentru asigurarea finanțării.

Principala justificare economică pentru înființarea BND o reprezintă necesitatea de a aborda disfuncționalitățile pieței existente care afectează dezvoltarea economică și constrâng nivelurile de investiții. Concluzia evaluării ex-ante - Raport privind disfuncționalitățile pieței și decalajele de investiții din România, realizat în cadrul proiectului „Înființarea Băncii naționale de dezvoltare a României”, finanțat de COM prin SRSS în perioada 2018-2019, este că există diferite disfuncționalități ale pieței, atât pe partea de cerere, cât și de ofertă, dar și decalaje de finanțare care trebuie soluționate.

Principalele disfuncționalități ale pieței din partea cererii includ:

- acces limitat la finanțare din cauza subcapitalizării companiilor mici;
- acces insuficient la finanțare din cauza lipsei sau a garanției eligibile limitate;
- lipsa de cunoștințe din partea companiilor românești cu privire la instrumentele de finanțare, garanție și de tip equity disponibile la nivel național și UE;
- potențialul insuficient de generare a veniturilor și / sau profitabilitatea în unele domenii cheie de investiții, cum ar fi proiecte la scară largă care nu generează venituri (cercetare, transport public, infrastructură medicală pe scară largă);
- capacitatea insuficientă pentru a pregăti planuri de afaceri bancabile și bugete pentru a accesa împrumuturi bancare comerciale, de la instituții nefinanciare și instrumentele de finanțare FESI.

În ceea ce privește eșecurile pieței pe partea de ofertă, s-au identificat:

- constrângeri de pe piețele de credit care încurajează băncile să adopte o abordare mai conservatoare a portofoliului, ceea ce reduce accesul la finanțare pentru beneficiarii cu risc mai ridicat (de exemplu, microîntreprinderi și întreprinderi noi);
- apetitul la risc limitat față de anumite sectoare ceea ce are ca rezultat cerințe ridicate de capitaluri proprii și / sau un cost crescut al împrumuturilor sau refuzul de a finanța anumite tipuri de proiecte (în special proiecte cu perioade lungi de recuperare sau întreprinderi care funcționează într-un mediu de reglementare neclar);
- costuri mai mari de tranzacționare și administrare în gestionarea portofoliilor de împrumuturi cu valoare redusă (IMM-uri, agricultură) din Cauza fragmentării excesive și a restricțiilor privind împrumuturile bancare pe baza obligațiilor de adecvare a capitalului;
- lipsa instrumentelor financiare menite să stimuleze anumiți operatori economici (de

exemplu, start-up-uri și spin-off-uri inovatoare).

Decalajele medii de finanțare identificate în studiul de fezabilitate realizat de PwC în anul 2019 sunt estimate la circa 26 miliarde Euro, astfel:

Segmente țintă de piață	Mld. EUR
IMM-uri	5,1
Cercetare - dezvoltare	1,6
Agricultură	2,3
Autorități locale	6,3
Proiecte mari de infrastructură	8,9
Eficiență energetică	1,8

Prin produsele oferite se estimează că în primii 5 ani de activitate BND va acoperi cca 23% din decalajele de finanțare identificate.

Acoperire totală decalaj de finanțare		23%
IMM-uri inovatoare		50%
IMM-uri ne-inovatoare		50%
Agricultură		50%
CDI		8%
Autorități Locale		18%
Eficiență energetică		30%
Transporturi		10%
Sănătate		12%

Faza 1 a proiectului „Înființarea Băncii Naționale de Dezvoltare a României”, aprobată în cadrul SRSS, a fost finalizată la sfârșitul anului 2019, în cadrul căreia a fost realizată analiza ex-ante a disfuncționalităților pieței financiare din România precum și studiul de fezabilitate. Faza 2 „Sprijinirea implementării operaționale a Băncii Naționale de

dezvoltare a României” a început în august 2020, cu termen de finalizare de 18 luni.

În cadrul proiectului actual, Deloitte, consultantul angajat de SRSS/TSI, va sprijini MF în procesul de autorizare de către Banca Națională a României (BNR) și COM (procesul de notificare NDB). Astfel, Deloitte va pregăti dosarul de autorizare care trebuie depus la BNR cu toată documentația și informațiile necesare procesului de autorizare, conform legislației bancare românești și a regulamentelor europene și va sprijini MF, în discuțiile cu BNR, în procesul de autorizare până la obținerea autorizației de funcționare.

Autoritățile române au pre-notificat Comisiei Europene proiectul de înființare inclusiv descrierea activităților, produselor și beneficiarilor eligibili pe care noua bancă intenționează să le furnizeze. Banca Națională de Dezvoltare va fi înființată ca o instituție de credit deținută 100% de stat, care funcționează sub supravegherea Băncii Naționale a României și în conformitate cu legislația locală și UE aplicabilă. Capitalul social total al BND este estimat la 3 miliarde RON.

În paralel cu pregătirea dosarului pentru BNR, Deloitte va pregăti o serie de documente care să asigure acoperirea tuturor activităților BND, respectiv structura organizațională, proiectarea sistemului de management și control al riscului, a sistemului de achiziții, a sistemului de raportare intern și extern, buget, documente de politici pentru toate celelalte activități, inclusiv prezentarea sistemului IT al viitoarei bănci cu specificații tehnice aferente.

Consultantul va sprijini, de asemenea, autoritățile române pentru transferul operațiunilor în numele și contul statului desfășurate de EximBank, respectiv garanții și credite acordate în condiții de piață (cu preluarea fondurilor în capitalul social al BND la momentul înființării noii instituții) și activitatea de asigurare la export (ECA) ce se va desfășura în continuare pe bază de mandat în numele și contul statului, precum și garanții, împrumuturi și scheme de minimis acordate în context COVID, urmând ca la maturitatea sau expirarea derulării acestor scheme fondurile rămase disponibile să fie rambursate la bugetul de stat.

Reforma propusă este complementară proiectului actual finanțat de CE prin SRSS/STI, cu scopul de a finanța cheltuielile care nu sunt acoperite de acest proiect, în vederea operaționalizării BND.

Pentru a se asigura că măsura respectă Ghidul tehnic „De a nu prejudicia semnificativ” (2021 / C58 / 01), strategia de investiții și împrumuturi a Băncii Naționale de Dezvoltare trebuie:

- să solicite aplicarea ghidului tehnic al Comisiei privind verificarea sustenabilității pentru Fondul InvestEU;
- să excludă următoarea listă de activități și active de la eligibilitate prin intermediul unei liste de excludere: (i) activități și active legate de combustibili fosili, inclusiv utilizarea din aval⁴; (ii) activități și active în cadrul sistemului UE de comercializare a cotelor de emisii (ETS), care realizează emisiile de gaze cu efect de seră proiectate care nu sunt mai mici decât valorile de referință relevante⁵; (iii) activități și active legate de depozitele de deșeuri, incineratoare⁶ și instalații de tratare biologică mecanică⁷; și (iv) activități

și active în care eliminarea pe termen lung a deșeurilor poate provoca daune mediului;

- să solicite verificarea conformității legale cu legislația europeană și națională relevantă de mediu de către Banca Națională de Dezvoltare pentru toate tranzacțiile, inclusiv cele exceptate de la verificarea sustenabilității;

- să solicite beneficiarilor de sprijin de capitaluri proprii și finanțare corporativă cu scop general care obțin peste 50% din veniturile lor în cursul exercițiului financiar precedent din activități și / sau active din lista de excludere să adopte și să publice planuri de tranziție ecologică.

Obiectiv:

Operaționalizarea BND astfel încât odată înființată, aceasta să funcționeze pe baze performante în ceea ce privește furnizarea produselor financiare, gestionarea riscurilor, transparența și responsabilitatea, contribuind astfel la o reputație solidă pe piață și la atingerea gradului necesar de independență în funcționare, cu un personal instruit și care să aibă expertiza necesară în furnizarea de produse financiare vizând acoperirea decalajelor de finanțare identificate. BND va fi înființată ca o instituție de credit, deținută 100% de stat, care activează sub supravegherea BNR și în conformitate cu legislația locală și UE în vigoare.

Pregătirea dosarului de autorizare va permite îndeplinirea condițiilor ca noua instituție să dispună de toate resursele materiale financiare și umane care să permită implementarea mandatului și desfășurarea activității de acordare a produselor pe baze profesionale cu atingerea obiectivelor de acoperire a decalajelor de finanțare identificate în studiile de piață.

⁴ Cu excepția proiectelor de producere a energiei electrice și / sau a căldurii, precum și a infrastructurii conexe de transport și distribuție, care utilizează gaze naturale, care sunt conforme cu condițiile stabilite în anexa III la Ghidul tehnic „De a nu prejudicia semnificativ” (2021 / C58 / 01).

⁵ În cazul în care activitatea susținută realizează emisiile de gaze cu efect de seră prognozate care nu sunt semnificativ mai mici decât valorile de referință relevante, ar trebui furnizată o explicație a motivelor pentru care acest lucru nu este posibil. Puncte de referință stabilite pentru alocarea gratuită pentru activități care intră în domeniul de aplicare al sistemului de comercializare a emisiilor, astfel cum sunt stabilite în Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/447 al Comisiei.

⁶ Această excludere nu se aplică acțiunilor din fabrici dedicate exclusiv tratării deșeurilor periculoase nereciclabile și fabricilor existente, în care acțiunile au ca scop creșterea eficienței energetice, captarea gazelor de eșapament pentru depozitare sau utilizarea sau recuperarea materialelor din cenușa de incinerare, cu condiția ca astfel de acțiuni să nu aibă ca rezultat o creștere a capacității de procesare a deșeurilor fabricii sau o prelungire a duratei de viață a fabricilor; pentru care se furnizează dovezi la nivel de fabrică.

⁷ Această excludere nu se aplică acțiunilor din fabricile de tratare biologică mecanică existente, unde acțiunile au ca scop creșterea eficienței energetice sau adaptarea la operațiunile de reciclare a deșeurilor separate pentru a recicla deșeurile biologice și digestia anaerobă a deșeurilor biologice, cu condiția ca aceste acțiuni să nu aibă ca rezultat o creștere a capacității de procesare a deșeurilor fabricilor sau o prelungire a duratei de viață a fabricilor; pentru care se furnizează dovezi la nivel de fabrică.

În paralel cu activitatea desfășurată pentru îndeplinirea condițiilor de autorizare a băncii, se derulează procesul de notificare a măsurii de ajutor de stat privind înființarea BND și cu aprobarea cadrului legal pentru BND.

Principalele etape în procesul de operaționalizare sunt:

1. Obținerea deciziei CE privind măsura ajutorului de stat - estimat în S2 - 2021;
2. Obținerea aprobării din partea BNR pentru constituirea BND (având ca precondiție aprobarea cadrului legal) și înregistrarea la Registrul Comerțului - estimat S1 2022;
3. Obținerea din partea BNR a autorizației de funcționare a BND, care presupune îndeplinirea tuturor etapelor necesare funcționării băncii - dotarea cu resurse materiale și umane, capital social, existența normelor și procedurilor pentru desfășurarea activității, precum și respectarea cerințelor de prudențialitate ca instituție de credit, astfel încât această să poată îndeplini mandatul de bancă de dezvoltare - estimat T1 2025.

După înființarea sa, obiectivele BND vor fi:

- promovarea dezvoltării economice și a competitivității;
- accesul la finanțare pentru proiecte de infrastructură viabile din punct de vedere economic, inclusiv în perioadele de dezintermediere financiară;
- asigurarea accesului la finanțare pentru IMM-uri;
- îmbunătățirea absorbției fondurilor UE și a mecanismelor aferente;
- administrator de fond al fondurilor;
- intermediar financiar cu rol de atragere a altor resurse private (crowding-in);
- furnizarea de servicii de consultanță și asistență tehnică.

Natura/tipul și mărimea:

1. operaționalizarea BND.
2. obținerea de asistență și consultanță tehnică, după înființarea BND, pentru implementarea unor noi instrumente financiare de către bancă, care să acopere tot fluxul produsului de la acordare și derulare, inclusiv în ceea ce privește notificarea, după caz, a măsurii de ajutor de stat sau activitatea de fond al fondurilor, astfel încât expertiza dobândită de personalul băncii, inclusiv cel preluat de la Eximbank să fie replicată în activitatea viitoare a băncii și pentru celelalte produse financiare. Totodată, prin acest proiect se va asigura instruirea personalului MF implicat în evaluarea activității și performanței conducerii BND;

3. contractare de servicii de consultanță în vederea realizării evaluării pe bază de piloni (Pillar Assessment), astfel încât banca să poată deveni partener direct de implementare al fondurilor europene/InvestEU.

Ce vizează reforma:

1. investiții în sistemul IT al BND. Investițiile în sistemul IT sunt incluse în capitalul social al BND estimat la cca 3 mld. lei, care a fost pre-notificat Comisiei Europene în anul 2020. Investițiile includ achiziții de software (licențe) și hardware (laptopuri), servicii IT (CBS, ERP&BI) pentru un personal estimat într-o fază inițială la cca. 165 persoane.
2. Obținerea de consultanță de specialitate astfel încât BND să fie pe deplin operațională, cu un personal instruit, în măsură să ofere primele instrumente financiare, conform celor mai bune practici în domeniu, în vederea reducerii decalajelor de finanțare, asigurând îmbunătățirea accesului la finanțare pentru beneficiarii eligibili și expertiza pentru dezvoltarea de noi produse.
3. Realizarea evaluării pe bază de piloni care va permite ca BND să devină partener de implementare pentru fonduri europene/InvestEU.

Implementare:

Implementarea se va realiza la nivelul administrației publice centrale prin intermediul Ministerului Finanțelor. Astfel, organizarea implementării implică ca efortul de implementare să fie condus de la nivel central.

Impedimente:

Aprobarea de către BNR a înființării băncii ca instituție de credit nu garantează obținerea autorizației de funcționare și indică numai permisiunea acordată acționarului de a proceda la înființarea instituției de credit, în conformitate cu cadrul legal și în conformitate cu documentele prezentate în acest sens.

18. Operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare (Alocare: 10 mil. Euro)

Realizarea obiectivelor reformei necesită investiții în achiziționarea de software (licențe) și hardware (laptopuri), servicii IT pentru personalul estimat inițial la aproximativ 165 de persoane, respectiv instruire pentru personalul Băncii Naționale de Dezvoltare pentru efectuarea operațiunilor și pentru personalul din Ministerul Finanțelor implicat în evaluarea evaluării activității și performanței conducerii băncii.

Pregătirea personalului Băncii Naționale de Dezvoltare va avea ca scop îmbunătățirea cunoștințelor, abilităților profesionale și consolidarea competențelor tehnice ale personalului pentru implementarea a 3 noi produse financiare din următoarele categorii: datorii, garanții și

capitaluri proprii. Consultantul va propune structura / proiectarea produselor, proiectul de acorduri / contracte cu beneficiarii, identificarea beneficiarilor țintă, canalele de distribuție, procedura, politicile, planul de comunicare și orientările pentru noile produse. Personalul ministerului va fi instruit pentru a dezvolta abilitățile necesare pentru a analiza, monitoriza și evalua performanța băncii de dezvoltare.

Asistența tehnică (prin TSI conform articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul MRR) este prevăzută pentru formarea personalului.

Investiția va fi finalizată până la 31 decembrie 2024 - Q4 2024.

Beneficiari direcți: Banca Națională de Dezvoltare.

Grup țintă: beneficiarii serviciilor/finanțărilor oferite de BND.

Calendar de implementare: implementarea proiectului, care include și activitatea de consultanță, va fi finalizată până la finalul Q2 2026.

Indicatori operaționali (operational arrangements):

- Acordarea de instrumente financiare în suma de cca. 300 mil. Euro anual - Q1 2026.
- Instruire personal (personal BND și cel preluat de la Eximbank, precum și personal MF) - Q1 2025;
- Notificare către COM cu privire la finalizarea evaluării pe bază de piloni care va permite ca BND să devină partener de implementare pentru fonduri europene/InvestEU până în Q2 2026.

Ajutor de stat:

Autoritățile române au pre-notificat Comisiei Europene intenția de înființare a BND în data de 2 iulie 2020 (SA.57949(2020/PN)), iar serviciile Comisiei analizează în prezent compatibilitatea măsurii de creare a BND cu regulile de ajutor de stat, inclusiv în ceea ce privește activitățile și instrumentele financiare pe care le va utiliza noua instituție, discuțiile dintre autoritățile române și experții DG Competition aflându-se într-o fază avansată.

Segmentele țintă ale BND și produsele financiare care au fost prenotificate CE acoperă toate categoriile de IMM-uri (inclusiv micro-companii, companii start-up și companii cu avantaj competitiv, companii inovatoare și companiile care activează în domeniul IT), agricultură (exploatații agricole și fermieri individuali), cercetare-dezvoltare-inovare, unități administrativ-teritoriale, proiecte mari de infrastructură și eficiență energetică.

Banca va sprijini finanțarea pentru cercetare-dezvoltare-inovare (CDI), cu o concentrare pe universități, unități de CDI și alte instituții, va asigura finanțări pentru infrastructura de transport (exclusiv pentru entități din sectorul public cu activitate în infrastructura de transport) și infrastructura serviciilor de sănătate. De asemenea, banca va acționa ca administrator de fond al fondurilor pentru instrumente financiare ale FESI (prin produse de creditare, garantare și equity și cvasi-equity).

Produsele financiare se vor acorda de către BND cu respectarea legislației aplicabile în materie de ajutor de stat (cu respectarea GBER, Regulamentului de minimis sau prin notificare la CE).

Unele dintre finanțări se vor realiza și cu îndeplinirea principiului operatorului privat în economia de piață, dar limitat la eșecurile de piață avute în vedere.

Investiția realizată din fonduri PNRR are în vedere, în general, acoperirea unor costuri de operare pe care ar trebui să le suporte BND (sistem IT, consultanță în vederea operaționalizării, instruire personal etc.).

În aceste condiții, finanțarea din PNRR constituie ajutor de stat. Suma alocată din PNRR (10 mil. de euro) va constitui o parte a sumei totale (3 mld. de lei) cu care statul român va participa la capitalul social al BND. În acest context, pentru a clarifica aspectele legate de compatibilitatea acestui ajutor, în corespondența pe care autoritățile române o poartă cu reprezentanții DG Competition (în contextul prenotificării intenției de înființare a BND) și în formularul de notificare ce va fi înaintat Comisiei Europene, se va menționa existența acestor măsuri.

Finanțat de
Uniunea Europeană
NextGenerationEU